

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Nr. 1
1978

SOVJETUNIONEN:
DEN FARLIGSTE SUPERMAGT?

AFRIKA: KAMPEN MOD
IMPERIALISMEN.

DU »DEN ALMENE KRISE«.

DEBAT: SPØRGSMÅLET OM
STALIN M.M.

TEGN ABONNEMENT!

Dette nummers indhold:

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

Sovjetunionen: Den farligste supermagt? Artiklen behandler spørgsmålet om Sovjetunionen som en supermagt i offensiven. Den inddrager rivaliseringen mellem supermagterne og gennem en vurdering af socialimperialismens karakter, påviser den Sovjets skift fra en defensiv til en offensiv position og udvikling til den farligste supermagt. Artiklen rejser også spørgsmålet om krigsfaren og diskuterer, bl.a. gennem inddragelsen af 3 verdens teorien, folkenes muligheder for at bekæmpe supermagternes hegemoni.

Afrika: Kampen mod imperialismen. Artiklen omhandler kolonialiseringen af Afrika og de ændringer, der skete gennem de imperialistiske omfordelingskrige. Artiklen fortæller bredt om udviklingen på kontinentet med hovedvægten på staternes kamp for national selvstændighed og imod supermagtsdominans. I vurderingen af udviklingen er hovedvægten lagt på de to supermagter Sovjet og USA's rivalisering i Afrika. Artiklen skulle danne baggrund for en god forståelse af den meget kompliserede politiske situation på det afrikanske kontinent.

Om »Den almene krise. En læser kritiserer tidsskriftets brug af teorien om kapitalismens almene krise og stiller spørgsmålet om, hvad der er denne krises væsen. Vi bringer kritikken og et svar hertil. Svaret går også tilbage til Lenins analyser og knytter spørgsmålet om den almene krise sammen med den aktuelle debat om 3-verdens teorien.

Debat: Diskuterer spørgsmålet om vurderingen af Stalin. Et længere indlæg kritiserer den behandling dette spørgsmål er blevet tildelt i KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT i tidligere numre, ikke mindst i artiklen »Om klassekampens fortsættelse under socialismen« I KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT nr. 3, 1977. Dette indlæg besvares af ovennævnte artikels forfatter. Fra Kina har redaktionen modtaget et indlæg, som behandler et væsentligt politisk problem i den socialistiske økonomi: Princippet om fordeling efter arbejdsindsats.

Anmeldelser: Europakommunisme

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

FORLAGET

3260896201

Pris 19,75 kr.

ISSN: 0105-1 903

Oversigt over artiklerne i KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT 1978

Den internationale klassekamp

1. *Beretning vedtaget af KAP's centralkomite om den internationale og nationale situation.* (KT 2). Behandler den internationale klassekamp og tager den internationale såvel som den nationale udvikling op. Tyngdepunktet ved beretningen er vurderingen af KAP's nuværende stilling politisk, ideologisk og organisatorisk.

2. *Resolution fra KAP's centralkomite om den internationale situation.* (KT 2). Koncentrerer sig om supermagternes rivalisering, treverdens-teorien og spørgsmålet om alliancefrihed. Se artikel 15.

Treverdens-teorien

3. *Tre artikler fra Peking Review omkring treverdens-teorien* (KT 3).

— Forsvar af national uafhængighed og 2. verdens lande.

— Hvorfor inddelte Lenin landene i tre grupper efter 1. verdenskrig?

— Hvorfor inddelte Stalin de imperialistiske lande i ti grupper?

Se artiklerne 1, 2, 5, 6, 7 og 25.

Kampen mod imperialismen

4. *Afrika og supermagterne.* (KT 1). Artiklen omhandler kolonialiseringen af Afrika og de ændringer, der skete gennem de imperialistiske omfordelingskrige. Artiklen fortæller bredt om udviklingen på kontinentet med hovedvægten på staternes kamp for national selvstændighed og imod supermagtsdominans. I vurderingen af udviklingen er hovedvægten lagt på de to supermagter Sovjets og USA's rivalisering i Afrika. Artiklen skulle danne baggrund for en god forståelse af den meget komplicerede politiske situation på det afrikanske kontinent.

Se artiklerne 3, 6, 9, 14 og 16.

Supermagterne

5. *Sovjetunionen: Den farligste supermagt.* (KT 1). Behandler spørgsmålet om Sovjetunionen som en supermagt i offensiven. Den inddrager rivaliseringen mellem supermagterne, og gennem en vurdering af socialimperialismens karakter påviser den Sovjets skift fra en defensiv til en offensiv position og udvikling til den farligste supermagt. Artiklen rejser også spørgsmålet om krigsfaren og diskuterer, bl.a. gennem inddragelsen af treverdens-teorien, folkenes muligheder for at bekæmpe supermagternes hegemoni.

Se artiklerne 1, 2, 6 og 15.

Krigsfaren

6. *Til spørgsmålet om krigsfaren* (KT 5) Artiklen leder, på baggrund af den almene konstatering af

krigen som en følge af de imperialistiske modsætninger, frem til en vurdering af situationen i dag. Den gennemgår de to verdenskrige og den senere tids forandringer i styrkeforholdene. De aktuelle brændpunkter bliver vurderet i forhold til USA's og Sovjets stræben efter verdenshegemoni. Artiklen lægger op til en nærmere vurdering af de aktuelle styrkeforhold og en nuanceret vurdering af de modsatte kræfter, der eksisterer i verden i dag, i forhold til faren for en 3. verdenskrig.

Se artikel 5.

Afrika

Se artiklerne 4, 5 og 6.

Arbejdsbevægelsen
Biologi og Arbej

Albanien

7. *Om Albaniens kritik af Kina* (KT 5). Artiklen er et svar på et offentligt brev fra Albaniens Arbejds parti til Kinas Kommunistiske Parti og den kinesiske regering. Brevet indeholder et generelt angreb på Kina, KKP og Mao tsetung og har derved principiel interesse. Artiklen viser, hvorledes det albanske brev — i sin iver for at sværte kineserne til — systematisk fortier og fordrejer de historiske kendsgerninger. AAP's revolutionære renhed forvandles til hykleri når de stilles overfor deres egne udtalelser og handlinger. Polemikken har rødder i kampen og bruddet i den internationale bevægelse og aktualiserer spørgsmålet om: Hvordan Sovjet blev kapitalistisk — betydningen af klassekampens forsættelse under socialismen — og hvordan afgør vi om et land er socialistisk eller ej?

Grønland

8. *Kolonialiseringen af Grønland* (KT 3). Beskriver udviklingen på Grønland fra det eskimoiske samfund til den danske kolonisering. Artiklen behandler ligeledes udviklingen i Danmarks grønlandspolitik og undersøger, hvilke økonomiske interesser hlv. staten og privatkapitalen har i Grønland.

9. *KAP's grønlandspolitik* (KT 3). Artiklen tager udgangspunkt i Grønland som en nation, der er underlagt dansk kolonistyre. Den beskriver Grønland i dag, klasseforholdene og de politiske grupperinger. Den kommer ind på udenlandsk indflydelse af bl.a. Grønlands råstoffer og tager til sidst hele hjemmestyrspørgsmålet op.

Kina

10. *Debatindlæg om fordeling og arbejdsindsats i den socialistiske økonomi* (KT 1). Indlægget bygger på 4 artikler fra det kinesiske Guang-Min Dagblad.

11. *Anmeldelse af bogen »Hundrede blomster visner«* (KT 2).

12. *Introduktion til bind 5 af Mao Tsetungs »Udvalgte værker«* (KT 3).

Se artikel 7.

Mellemøsten

13. *Palæstina og imperialismen* (KT 3). Artiklen gennemgår historisk udviklingen i Palæstina med den zionistiske kolonialisering og de store imperialistmagters indflydelse og interesse i området. Den behandler krigene mellem den imperialistiske stat Israel og dens arabiske naboer og palæstinenserens mangeårige kamp mod zionismen for retten til deres eget land.

Sovjetunionen

Se artiklerne 5, 6, 7, 14, 18 og 19.

USA

Se artiklerne 1, 2, 4, 5, 6, og 15.

Klassekampen i Danmark

14. *Politisk kronik: Misstemning blandt socialdemokraterne og socialimperialisterne* (KT 5). Beskæftiger sig med SV-regeringen og dens betydning for modsætningsforholdet mellem LO og Socialdemokratiet. Vil venstrefløjen fortsat hjælpe Socialdemokratiet med at bevare arbejderpartimasken og derved støtte forsættelsen af SD's hårdhændede indkomstpolitik på det bredere SV-spor? — Udenrigspolitisk behandler kronikken forskellige synspunkter, der findes på den danske venstrefløj i forhold til muligheden for at iværksætte et bredt anti-imperialistisk arbejde. Se artiklerne 1, 15 og 26.

Kommunistisk Arbejderparti

15. *Beretning fra centralkomiteen for KAP* (KT 6). Redegørelse for partiets syn på den internationale og nationale klassekampssituation. Vurdering af udviklingen i partiet i det forløbne år og partiets situation, herunder partiets mulighed for at lave en offensiv, der skal markere KAP's samlede politik på nationalt plan. Se artikel 1.

Alliancefrihed

16. *Om alliancefrihed* (KT 6). Hvad er alliancefrihed? Hvad er national selvbestemmelse? Er alliancefrihed og national selvbestemmelse muligt i et samfund, hvor borgerskabet har magten? Er det muligt for Danmark alene at føre en alliancefri politik, eller foreligger der mulighed for et alliancefrit Norden? Dette er nogle af de vigtige spørgsmål, artiklen rejser med udgangspunkt i Danmarks placering indenfor NATO og EF. Se artiklerne 1 og 2.

Eurokommunismen

17. *Anmeldelse af Kai Moltkes bog »Eurokommunismen«* (KT 1).

Historie

18. *Anmeldelse af »Socialismens historie bd. 2«, svar fra bogens forfattere samt gensvar fra anmelderne* (KT 2). Polemikken drejer sig først og

fremmest om vurderingen af udviklingen i Sovjetunionen i 20'erne og 30'erne.

Om KFML's historie 1968-76 (KT 4). I anledning af 10-året for KFML's stiftelse indeholder KT nr. 4 en samling dokumenter, der belyser den marxistisk-leninistiske bevægelses udvikling fra før Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister blev stiftet i 1968 til dannelsen af Kommunistisk Arbejderparti i 1976. Dokumenterne viser noget om, hvorledes KFML forholdt sig til de skiftende klassekampsspørgsmål og f.eks. EF, Kina, de øvrige politiske strømninger, og hvorledes kampen mod socialimperialismen udviklede sig. Dokumenterne er intet forsøg på at give en grundig historisk vurdering af KFML, men et forsøg på at tegne en udvikling i forbundets politik gennem klip fra forbundets egen presse og med eksempler på andres opfattelse af KFML. Se artiklerne 4, 6, 8, 12, 13 og 23.

Klassekamp under socialismen

19. *Debatindlæg med titlen: »Stalin var ikke borger«* samt svar på dette indlæg (KT 1). Debatindlægget er skrevet af et daværende medlem af KAP, der nu er fremtrædende medlem af det nystiftede DKP (m.). Polemikken drejer sig om vurderingen af det sovjetiske partis og specielt Stalins (manglende) forståelse for, at der eksisterer klasser og klassekamp i det socialistiske samfund. Se artiklerne 7 12.

Kvindekamp

20. *Om KAP's syn på kvindekampen og dens organiserings* (KT 2). Resolutionen vedtaget af KAP's centralkomite. Den beskæftiger sig med, hvad kvindeundertrykkelse er, og hvordan kvindekampen organiseres og styrkes.

Litteratur, musik m.v.

21. *Anmeldelse af LP-pladen »Oktober« af og med Oktobergruppen* (KT 2).

22. *Anmeldelse af Ditte Cederstrands novellesamling »Arringe«* (KT 2).

23. *Anmeldelse af Dag Solstads roman »Svig — førkrigsår«* (KT 5).

Strategi og taktik

24. *Strategi og taktik* (KT 2). Artiklen beskæftiger sig med opsving og nedgang i arbejderklassens kamp. Den inddrager spørgsmålet om strategisk offensiv og en revolutionær situation og beskæftiger sig med, hvad positioner — politiske og økonomiske — betyder for arbejderklassen. Artiklen er en konkretisering af ovenstående begreber via en gennemgang af 5 korte historiske perioder. Se artiklerne 3 og 15.

...den almene krise (KT 1). En læser kritiserer
 ...skriftets brug af teorien om kapitalismens
 ...krise og stiller spørgsmålet om, hvad der er
 denne krises væsen. Der bringes et svar på
 kritikken; svaret går også tilbage til Lenins
 analyser og knytter spørgsmålet om den almene
 krise sammen med den aktuelle debat om
 treverdens-teorien.
 Se artiklerne 10 og 26.

Økonomisk demokrati

26. Om økonomisk demokrati (KT 6). Artiklen
 beskæftiger sig med, hvad der ligger i de forskellige
 ØD-forslag, hvorfor de er fremsat, hvem der har
 interesse i dem, og hvilke konsekvenser de vil få for
 arbejderklassen. Artiklen kæder hele spørgsmålet
 om forholdet mellem ØD og indkomstpolitik
 sammen og beskæftiger sig med de modsætninger,
 der findes indenfor borgerskabet, det statslige og
 det private borgerskab. Endelig indeholder artiklen
 en kort vurdering af venstrefløjen og ØD og
 enhedsmulighederne i kampen om ØD.

Jeg ønsker at tegne abonnement på
 KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT fra og med nr. (sæt x):

1 /79
 2/79

Abonnementsbeløbet kr. 105,00 (8 numre) indskrives på giro 9 21 41 27
 eller sendes på check sammen med denne kupon til:

Forlaget OKTOBER
 Studiestræde 24,
 1455 Kbh. K

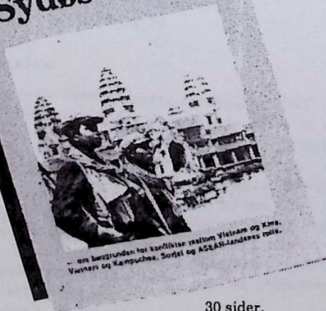
Navn

Adresse

Postnr./By

Ny pjecce

Hvad sker der i
 Sydøstasien?

30 sider.

10,00

Fås hos alle boghandlere.

Forlaget OKTOBER

Studiestræde 24, 1455 Kbh. K Tlf. 01-132734 Giro 9214127

Jeg ønsker at tegne abonnement på
 KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT fra og med nr. (sæt x):

1 /79
 2/79

Abonnementsbeløbet kr. 105,00 (8 numre) indskrives på giro 9 21 41 27
 eller sendes på check sammen med denne kupon til:

Forlaget OKTOBER
 Studiestræde 24,
 1455 Kbh. K

Navn

Adresse

Postnr./By

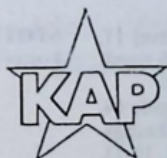

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Nr. 1
1978

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Redigeres af et udvalg. Ansv. redaktør: Frederik Dehlholm.
Redaktionen afsluttet 10. november 1977.

Abonnement 100 kr. for 6 numre. Løssalg 19,75 kr. pr. stk.

Pengene indsættes på giro 9 21 41 27

Forlaget OKTOBER, Studiestræde 24, 1455 København K.

ISSN 0105-1903

ADRESSER:

Kommunistisk Arbejderparti (KAP)

Esbjerg: Postbox 293, 6700 Esbjerg
Helsingør: Postbox 71, 3000 Helsingør
Herning: Postbox 142, 7400 Herning
Hillerød: Postbox 148, 3400 Hillerød
København: Studiestræde 24, 1455 Køben-
havn K. Tlf. (01) 15 21 33.

Køge: Postbox 52, 4130 Viby Sj.
Lolland-Falster: Postbox 7, 4930 Maribo

Odense: Postbox 32, 5240 Odense NØ
Randers: Postbox 2043, 8900 Randers
Roskilde: Postbox 128, 4000 Roskilde
Silkeborg: Postbox 207, 8600 Silkeborg
Ålborg: OKTOBER bogbutik, Kastetvej 11,
9000 Ålborg

Århus: OKTOBER bogbutik, Vestergade 64,
8000 Århus C

OKTOBER bogbutikkerne

København: OKTOBER bogbutik, Studie-
stræde 24, 1455 Kbh. K. Tlf. (01) 12 87 97.
Åbningstider: mand.-fred. 10-17.30, lørd.
10-13.

Ålborg: OKTOBER bogbutik, Kastetvej 11,
9000 Ålborg. Åbningstider: mand. & torsd.
15-17.30, fred. 15-18, lørd. 10-12.30

Århus: OKTOBER bogbutik, Vestergade 64,
8000 Århus C, Tlf. (06) 19 84 33. Åbnings-
tider: mand.-fred. 15.30-17.30, lørd. 10-13.

Forlaget Oktober

FORLAGET OKTOBER: Studiestræde 24,
1455, Kbh. K. Giro 921 41 27. Tlf. (01) 142734

ABONNER PÅ ARBEJDERAVISEN

115,- kr. pr. år; 60,- kr. pr. halvår.

Ring (01) 14 64 04 eller

Send bestillingskuponen.

Abonnement begynder straks ved bestillingen
og løber til 30.6. eller 31.12.1978.

Prisen reguleres efter bestillingsdatoen - vent
med at betale til du får et girokort fra distri-
butionen.

Du kan begynde med et

PRØVEABONNEMENT på 10 numre. Ind-
sæt 20,- kr. på giro 6 14 08 07. ARBEJDER-
AVISEN, Studiestræde 24, 1455 København
K.

STØTTEABONNEMENT

koster 200,- kr. pr. år.

Dette nummers indhold:

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

Sovjetunionen: Den farligste supermagt? Artiklen behandler spørgsmålet om Sovjetunionen som en supermagt i offensiven. Den inddrager rivaliseringen mellem supermagterne og gennem en vurdering af socialimperialismens karakter, påviser den Sovjets skift fra en defensiv til en offensiv position og udvikling til den farligste supermagt. Artiklen rejser også spørgsmålet om krigsfaren og diskuterer, bl.a. gennem inddragelsen af 3 verdens teorien, folkenes muligheder for at bekæmpe supermagternes hegemoni.

Afrika: Kampen mod imperialismen. Artiklen omhandler kolonialiseringen af Afrika og de ændringer, der skete gennem de imperialistiske omfordelingskrige. Artiklen fortæller bredt om udviklingen på kontinentet med hovedvægten på staternes kamp for national selvstændighed og imod supermagtsdominans. I vurderingen af udviklingen er hovedvægten lagt på de to supermagter Sovjet og USA's rivalisering i Afrika. Artiklen skulle danne baggrund for en god forståelse af den meget kompliserede politiske situation på det afrikanske kontinent.

Om »Den almene krise. En læser kritiserer tidsskriftets brug af teorien om kapitalismens almene krise og stiller spørgsmålet om, hvad der er denne krises væsen. Vi bringer kritikken og et svar hertil. Svaret går også tilbage til Lenins analyser og knytter spørgsmålet om den almene krise sammen med den aktuelle debat om 3-verdens teorien.

Debat: Diskuterer spørgsmålet om vurderingen af Stalin. Et længere indlæg kritiserer den behandling dette spørgsmål er blevet tildelt i KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT i tidligere numre, ikke mindst i artiklen »Om klassekampens fortsættelse under socialismen« I KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT nr. 3, 1977. Dette indlæg besvares af ovennævnte artikels forfatter. Fra Kina har redaktionen modtaget et indlæg, som behandler et væsentligt politisk problem i den socialistiske økonomi: Princippet om fordeling efter arbejdsindsats.

Anmeldelser: Europakommunismen, skrevet af Kaj Moltke.

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

The following is a list of the names of the persons who have been elected to the various committees of the Communist Party of the United States of America for the year 1971. The names are listed in alphabetical order of the last name.

ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.

ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.

ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.
ALICE KAPLAN, Secretary, National Committee, 100 West 42nd Street, New York, N.Y. 10018.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

Sovjetunionen: den farligste supermagt	side	9
Afrika og supermagterne	side	25
Om den almene krise	side	55
Debat: Om klassekampens fortsættelse under socialismen	side	68
Debat: Klassekampen er en kamp mellem klasser	side	84
Debat: Fra Guangming Dagblad	side	90
Anmeldelse: Kaj Moltke: Eurokommunismen	side	95

Arbejderbevægelsens
Bibliotek og Arkiv

NY BOG FRA
FORLAGET
OKTOBER

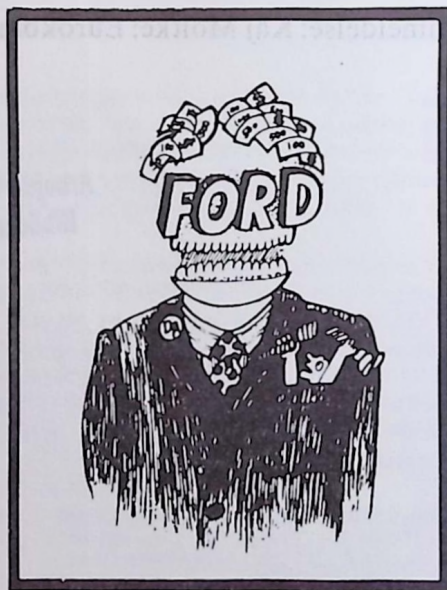
Scaniadamkonflikten
blokade mod
skruebrækkeri

Mekanikerne på Scaniadam Ford virksomheden kæmpede i næsten 4 måneder. Først gennem punktaktioner for højere løn. Siden måtte de også kæmpe mod fagforbundsstoppens eksklusionstrusler og etablere blokade mod skruebrækkere. Kampen blev med brutal politivold et eksempel på skærpet klassekamp, hvor fronten mellem arbejderklassen og borgerskabet trækkes klart op.

PÅ TRODS AF NEDERLAGET er der vigtige erfaringer at drage. Først og fremmest erfaringerne om borgerskabet og dets magtapparat, staten. Men også i arbejdernes egen lejr findes fjenden. Formandsinitiativet og mekanikernes fagforeningsledelse må bære ansvaret for kampens udfald.

BOGEN SER SOM SIN VIGTIGSTE OPGAVE at belyse netop denne faktor i kampen. Uden at føre kamp mod det forræderi, der findes i fagforeningen, repræsenteret ved socialdemokratiet, DKP og SF, vil arbejderne aldrig vinde sejr. Det ses tydeligt når kampen skærpes, som det skete i Scaniadam-konflikten.

BOGEN ANALYSERER DE KRÆFTER DER VIRKEDE I KAMPEN. Udover forfatterens beskrivelse og vurdering af kampens udvikling, indeholder bogen en omfattende dokumentation.

Rigt ill.

ISBN: 87 87587 26 2

112 s.

pris: 34 kr.

Til vore læsere:

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT er et nødvendigt led i en åben debat om udmøntningen af KAP's partiprogram.

De emner KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT idag forsøger at behandle er følgende:

- Overordnede økonomisk/politiske analyser af den nationale og internationale klassekampssituation, samt mere uddybede baggrundsartikler om enkelte lande.

- Artikler der opridser hovedlinien for partiets udvikling i forhold til klassekampssituationen, herunder forholdet til den såkaldte venstrefløj.

- Artikler der trækker det teoretiske grundlag for partiets politik op, og artikler der herudfra lægger og debaterer partiets langsigtede og dagsaktuelle politik.

- Artikler der opsummerer dagsaktuelle kampe - et led i udviklingen af politikken.

- Artikler der særskilt kritiserer de såkaldte venstrefløjsorganisationers politisk/teoretiske grundlag.

- Historiske artikler der perspektiverer og uddyber udarbejdelsen af KAP's politik.

- Debat og anmeldelser.

Vi håber, at mange på den ene eller den anden led vil deltage i styrkelsen af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT. Diskuter og kritiser udviklingen af tidsskrifter. Har I haft nogle diskussioner, der har vist, at nogle væsentlige politisk-teoretiske emner trænger til afklaring, så skriv. Er der emner, som I mener trænger til en grundigere behandling end den kan få i Arbejderavisen, så skriv. Brug KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT!

Hvis du gerne vil skrive noget til KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT og/eller ønsker støtte dertil, eller godt vil stille dig til disposition til at skrive om et bestemt emne, som du er godt inde i, så skriv - så vi kan tale sammen om det. Kontakt os inden du giver dig i kast med større artikler/indlæg, så du kan høre om mulighederne for, at dit indlæg vil blive braft. Derudover er vi stærkt interesserede i at få tilsendt specialer og bedre afløsningsopgaver. Vi er interesserede i opgaver, som vi kan bringe i let bearbejdet form, eller opgaver, som vi vil kunne bruge, som baggrundsmateriale til at skrive artikler.

Fra og med KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT nr. 1 1978 stiger løssalgsprisen fra 15 kr. til 19,75 kr. Derfor er abonnementsprisen allerede nu sat op fra 75 kr. til 100 kr. for 6 numre. Ved at tegne abonnement sparer man altså stadig et nummers pris om året samt sparer forsendelsesomkostningerne.

red.

Sovjetunionen: Den farligste supermagt?

Diskussionen om 3-verdensteorien drejer sig om tre vigtige spørgsmål: karakteren af den tredje verdens nationale befrielseskampe, den 2. verdens dobbeltposition i forhold til den 1. verden og den 1. verdens - USAs og Sovjetunionens - rolle som verdens folks hovedfjender og indbyrdes rivaler. Det er modsigelserne i den første verden og specielt Sovjetunionens rolle, som vil blive behandlet i denne artikel.

»Af de to imperialistiske supermagter er Sovjetunionen den vildeste, den mest hensynsløse, den mest forræderiske og den farligste kilde til verdenskrig.«¹ Således karakteriserer redaktionen ved Folkets Dagblad i Peking Sovjetunionen. I KAPs program lyder det: »Sovjetunionen er en supermagt og en supermagt i offensiven. I en periode, hvor styrkeforholdet mellem de imperialistiske supermagter ændres, øges faren for krig ... især socialimperialismens aggressive internationale politik og gigantiske oprustning igennem de senere år har bragt krigen nærmere.«²

Igennem 1960'erne afsløredes »verdens politibetjent«, USA, for verdens folk, og en antiimperialistisk front opstod, som i omfang overgik alt, hvad der hidtil var set. Ikke mindst den Kinesiske Folkerepublik vandt stor støtte ved sin konsekvente deltagelse i denne kamp. Samtidig havde Sovjetunionen store vanskeligheder ved at forsvare og vinde støtte til sin forsoningslinje med USA-imperialismen i Vietnam og

Mellemøsten eller som den kom til udtryk ved brandudsagnet i Camp David-forhandlingerne i 1959 (A) og Cuba-krisen i 62 (B). Kinas Kommunistiske Parti var ledende i afsløringen af USA-imperialismen og en ubønhørlig kritiker af Sovjet-imperialismen.

I de sidste 5-6 år - særlig efter Nixons besøg i Kina i 72, har mange på den europæiske »venstrefløj« syntes at kunne se den modsatte situation: Kina og med det de europæiske ml-partier har kastet sig i armene på USA-imperialismen, mens Sovjet mere og mere konsekvent træder op mod USAs interesser, f.eks. i Angola; USA på sin side tabte ganske vist i Indokina og er trængt tilbage andre steder, men er på det seneste igen gået i offensiven, ideologisk med Carters »menneskerettighedskampagne« politisk med deres offensiv i mellemøsten og de taktiske succeser de har haft gennem socialimperialismens nederlag bla. i Egypten.

Det er det verdensbillede, som har vundet frem herhjemme, bla. i »politisk revys« spalter. Sovjetunionen ri-

der i dag højt på den afsløring af USA, som antiimperialisterne skabte i 60'erne og på grund af sin militære og politiske støtte til f.eks. befrielseskampen i Vietnam, og på sin fortid som det første socialistiske land i verden.

Teorien om de tre verdener og den udenrigspolitiske kurs, som Kinas Kommunistiske Parti har udviklet i 70'erne, udsættes for hårde angreb. Den diskussion, som foregår blandt marxist-leninister, er naturligvis påvirket af især Sovjetunionens ideologiske offensiv, ikke mindst på spørgsmålet om Sovjet som den farligste kilde til verdenskrig i dag.

I denne artikel vil der ud fra en erkendelse af Sovjetunionens karakter som monopolkapitalistisk og dermed imperialistisk land blive foretaget en diskussion af styrkeforholdet i den første verden, krigsfaren og KAPs udenrigspolitiske linje.

1. Hovedmodsigelsen i verden i dag

Kommunistisk Arbejderparti formulerer i sit program hovedmodsigelsen i verden i dag således: »Under de nuværende betingelser, hvor de to imperialistiske supermagter, USA og Sovjetunionen, i indbyrdes rivalisering stræber efter verdensherredømmet, går hovedmodsigelsen i verden mellem de to imperialistiske supermagter på den ene side og arbejderklassen, folkene og de undertrykte nationer på den anden side.«³

Denne hovedmodsigelse er udtryk for de konkrete internationale klassekampsforhold i en bestemt fase af den imperialistiske epoke; den imperialistiske epoke er som bekendt kendetegnet ved kapitalismens opløsning og socialistiske revolutioner. I

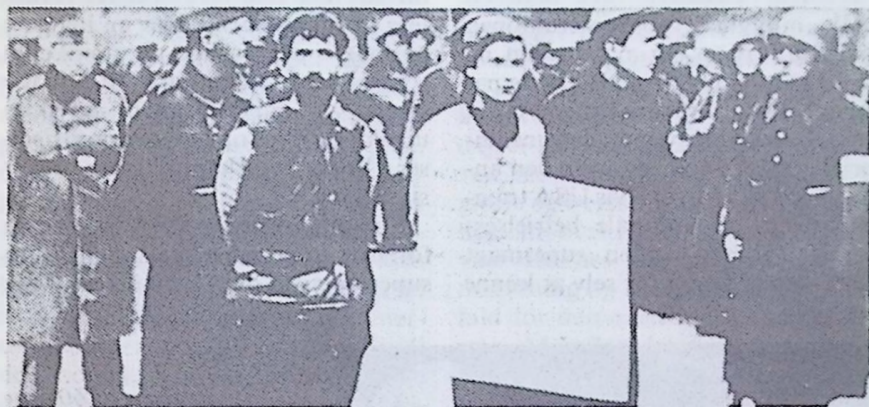
denne epoke skærpes klassekampen til det yderste, men proletariatets offensiv forløber ikke i en lige linje eller uden tilbageslag. Det imperialistiske borgerskab forsøger at sikre sit herredømme ved at skabe fascistiske diktaturer, marionetregimer og internationale økonomiske strukturer, der binder landene til verdenscentrene. Til tider lykkes denne imperialistiske strategi i enkelte lande eller regioner i længere tid, i hele verden i kortere tid. Men tendensen er klar: fra den første socialistiske republik blev skabt i 1917 har imperialismen lidt det ene nederlag efter det andet, større og større dele af verdens befolkning kæmper for frihed og revolution, og der er vundet vigtige positioner i denne kamp. Det mægtige imperialistiske system er en kolos på lerbædder og får stadig mindre operationsfrihed.

Systemet kom i sin første store krise i 30'erne; krisen udkrystalliseredes i Tyskland-Japans desperate forsøg på at skaffe sig Lebensraum: kolonier, markeder, investeringsmuligheder og arbejdskraft; først og fremmest Storbritanien og USA sad på de områder, der kunne være tale om for disse magter. Kun en krig kunne løse Tyskland - Japans behov - og krigen kom på trods af manglende økonomiske og militære ressourcer i de fascistiske stater; de måtte derfor satse på en lynkrig, ja endog håbede de, at England og USA ikke ville gribe til våben, men fortsætte den tilbagestrækningspolitik, som så klart kom til udtryk året før - i München 1938, hvor Tjekkosllovakiet ofredes.

Anden verdenskrig var ligesom den Første en imperialistisk røverkrig, hvor stormagterne kæmpede om kolonierne, men den besad også visse karakteristiske træk, den var: 1.

en imperialistisk omfordelingskrig. 2. Tyskland og Japan var imperialistiske magter der stræbte efter verdensherredømmet. Derfor udløste krigen nationale befrielseskampe i

de besatte lande. 3. Tyskland og Japan var imperialistiske lande af fascistisk karakter. 4. Krigen rettede sig imod - og blev bla. samtidig et forsvaret for Sovjetunionen.

Under 2. verdenskrig spillede de sovjetiske partisaner en væsentlig rolle i kampen mod tyskerne. Her partisaner fanget af de nazistiske styrker ved Minsk i 1941 og dømt til hængning. På skiltet står både på tysk og russisk: »Vi er partisaner og har skudt på tyske soldater«.

Hvis Tyskland-Japan havde vundet, ville der være fulgt en jernhård national og fascistisk undertrykkelse af arbejderklassen og folkene i hele verden. Derfor udvikledes den folkelige modstandskamp og alliancen mellem USA, Storbritannien og den socialistiske Sovjetunion.

Krigen startede som en imperialistisk offensiv, men endte med at endnu større folkemasser blev befriede, i Østeuropa og Kina, og den antikoloniale kamp styrkedes lige fra Indiens uafhængighed i 1947 til den endelige afvikling af kolonisystemet i dag. Dermed være ikke sagt, at imperialismen var endelig slået: til erstatning for de åbenlyse koloniale bånd kom mere skjulte nykoloniale; og frem for

alt: i Sovjetunionen og Østeuropa kom et nyt borgerskab, der forvandlede staten til et fascistisk apparat og skabte en ny supermagt. Alligevel har tendensen været klar siden 2. verdenskrig: det imperialistiske system er i alvorlige vanskeligheder, revolutionen får større omfang.

Det er denne fase med socialistiske revolutioner, stigende nationale uafhængighedskampe og kamp mod supermagtsdominans på den ene side og håbløse forsøg på at stabilisere imperialismen og vinde frem fra de to supermagters side, som teorien om verdens deling i tre udtrykker, og som hovedmodsigelsen sammenfatter. Denne fase kan munde ud i to situationer: enten kan der ske socia-

listiske revolutioner i de vigtigste imperialistiske lande - i så fald er denne fase identisk med den sidste fase af imperialismens epoke - eller det kan komme til en ny stor imperialistisk krig.

Hvorfor eksisterer der ikke en tredje mulighed: at Sovjetunionen og USA forener sig midlertidigt og går til kamp mod de undertrykte nationer? Fordi imperialismen er et modsigelsesfyldt system: den ene imperialistmagts død, vil være den andens brød så at sige. Hvis USA trænges tilbage af nationale befrielseskampe, vil den anden supermagt støtte denne kamp for selv at kunne

trænge ind og overtage USA's rolle som undertrykker. Imperialismen eksisterer altid som et system med rivaliserende kapitalistiske magter - ellers skulle man forudsætte, at imperialistiske magter kunne sætte sig tilfreds med den øjeblikkelige fordeling af markederne over en længere periode - det er lige så utænkeligt som at sætte tiden i stå. Al historie viser, at imperialismen udvikles ujævnt og rives op af indre modsigelser - krige, hvor kapitalismen graver sin egen grav.

Sovjetunionen og USA er i dag de førende imperialistiske magter - to supermagter, der konkurrerer om

I begyndelsen af 60'erne var Sovjetunionen endnu i defensiven overfor USA. Dette genspejlede sig f.eks. i FN, hvor beslutningerne ofte gik imod sovjets politiske interesser.

Her banker Khrushjtjov afmægtigt i bordet under FN's generalforsamling den 28-9-1960 i protest mod FN's linie, som Sovjet mente ensidigt var rettet mod USA's interesser.

verdensherredømmet og derfor kan udløse en verdenskrig. Men er de lige farlige - dvs. kan den ene lige så vel som den anden tænkes at gå i offensiven og dermed udløse krigen?

2. Teorien om, at de to supermagter er lige farlige

Man kan hævde, at det er uinteressant, hvilken magt der vil vove en

storkrig - uanset hvem, vil det blive en ny imperialistisk krig, og det vil ikke ændre en tøddel ved arbejderklassens opgaver: nemlig inden krigen bryder ud at arbejde for at forhindre den, og hvis den bryder ud, at gå imod alle krigsførende imperialistiske magter, fordi kun den socialistiske revolution kan sikre verdensfreden.

Det er letsindigt at nøjes med sådanne generelle betragtninger. De forhindrer virkelig kamp mod krigen, fordi de lader den konkrete fare ude af betragtning. En konkret analyse af den konkrete situation er som bekendt forudsætningen for at kunne handle. Hvis vi ikke præcis ved, *hvor* faren truer, *hvem* der kan udløse krigen, vil vi være ude af stand til at rejse propagandaen mod krigen, træffe de nødvendige forberedelser. Et eksempel kan vise det meget klart: ved det tyske overfald på Norge den 9. april 1940 var det norske militærapparat ude af stand til at kæmpe, dels fordi det var infiltreret af nazister, dels - og det er det interessante i denne sammenhæng - fordi den norske hærledelses strategiske overvejelser stadig var præget af forestillingen om Sverige som den sandsynligste angriber som et levn fra tiden efter unionsopløsningen i 1905 - de norske forsvarspositioner vendte derfor mod Sverige, og Norge var åbent for det tyske angreb fra syd!⁴ Ingen kan alvorligt mene, at det ikke er kommunisternes opgave at afklare sig på, hvorfra angrebet vil komme.

Imod tesen om at Sovjetunionen er den farligste kilde til verdenskrig, fremfører det Albanske Arbejds Partis generalsekretær Enver Hoxha imidlertid en teoretisk argumentation: »Vort parti fastholder tesen, at både når supermagterne samarbejder, og når de strides, er det andre, som kommer til at betale regningen. Samarbejdet og rivaliseringen mellem de to supermagter er to sider af samme modsætningsfyldte virkelighed, de er vigtige udtryk for samme imperialistiske strategi, som går ud på at berøve folkene deres frihed og dominere verden. De udgør begge

samme fare, derfor er supermagterne folkenes vigtigste og største fjender.«⁵

I en forstand er dette helt korrekt - hvis man nemlig alene vil udtale sig om imperialismens væsen, så er det en grundlæggende lære, at alle imperialistiske magter, store som små, er umættelige i jagten på maksimalprofit og derfor også vil være parat til krig. Hvis vurderingen af, at Sovjet i dag er i offensiven og USA i defensiven, blev udnyttet til at pudse USAs glorie og fremstille det som det fredelige lam over for den russiske bjørn, ville Hoxhas påpegning være helt nødvendig og en afsløring af et knæfald for den amerikanske imperialismes. Men for det første: *er* denne påpegning med tydelig adresse til treverdens-teorien relevant, afslører den opportunisme? - det spørgsmål skal jeg tage op om lidt. Og for det andet: kan analysen stoppe ved en påpegning af, at imperialismes betyder krig?

Dette andet spørgsmål kan allerede nu besvares med et nej. I virkeligheden havner Hoxha i den absurde position, som jeg startede med at afvise: kampen mod krigen er ikke vundet ved blot at stikke hovedet i busken og sige, at uanset, hvad der sker, er det en imperialistisk røverkrig. Vi må gå videre og undersøge de betingelser, hvorunder en sådan krig vil udløses. Lad os nu gøre det, og samtidig undersøge, om Enver Hoxhas advarsel - dvs. det første spørgsmål - er rimelig.

3. Supermagternes rivalisering

Treverdens-teorien er en almen opsummering af klassekræfternes stilling på verdensplan siden 2. verdenskrig, herunder Sovjetunionens og de østeuropæiske landes kapitalisti-

ske degeneration. Inden for denne sammenfatning er der mulighed for, at de forskellige kræfter kan skifte plads og vinde styrke eller gå tilbage. Således har den historiske udvikling i 60'erne og 70'erne bevirket, at de to supermagters indbyrdes magtpositioner er ændret kraftigt.⁶ I 60'erne var USA endnu den dominerende magt med fangarme ude overalt - Sovjetunionen var i alle henseender underlegen og måtte føre en defensiv strategi: give efter, søge kompromis, søge at vinde indflydelse for gradvis at dæmme op for USA. Ved 70'ernes begyndelse blev det klart, at USA var fanget i sine store projekter:

Sovjetunionen har overtaget i kaprustningen med USA med hensyn til konventionelle våbentyper. De sovjetiske styrker er bla. udstyret med disse avancerede robotraketter.

udenrigspolitisk led det afgørende nederlag i Indokina, fik stækket sine vinger i mange lande, mens dets internationale økonomiske system kom i dyb krise. Samtidig havde Sovjet fuldført sin kapitalistiske forvandling: nye virksomhedsprin-

cipper var indført med profitten i højsædet, Comecon var blevet et effektivt instrument til at udplyndre Østeuropa, kort sagt, alt var rede for et socialimperialistisk fremstød. Naturligvis kunne Sovjet ikke vinde frem smertefrit, europæiske sikkerhedskonferencer, diplomatisk og økonomisk konkurrence mellem supermagterne, småkrige, alt indgår i denne rivalisering. Kernen er, at det nu er Sovjet, der har initiativet. - Så langt så godt, men hvad er det, der specielt gør Sovjetunionen til den farligste i dette spil?

4. Den sovjetiske imperialismes karakter

I den militære kaprustning ligger Sovjetunionen i dag klart foran USA: den stående hær udgør 4 mill. mand mod USAs 2 mill., af konventionelle våbentyper har Sovjet overtaget, f.eks. mht. tanks og u-både; kun atomvåbenkapløbet er nogenlunde lige. Det er klart, at USSR's forcerede rustning, som måske sluger 20% af bruttonationalproduktet om året, markerer aggressive hensigter. (C) Men lige så klart er det, at våbenkapløbet i sig selv ikke bestemmer krigsfaren. Drivkraften i kaprustningen skal ikke findes i en genoplussen af zaristiske drømme i den sovjetiske generalstab - der ligger mere kontante ting bag.

Sovjetunionens militære ekspansion er bestemt af lovene for en imperialistisk økonomi. Den kapitalistiske genrejsning har medført et behov for *kapitaleksport*. Da Lenin karakteriserede imperialismen indgik kapitaleksporten som et vigtigt element; han påviste, at forekomsten af »kapitaloverflod« ikke betyder, at der savnes investeringsobjekter in-

denlands, men at der er mere lønsomme objekter i udlandet: »Havde kapitalen været istand til at hæve landbruget der overalt var blevet langt tilbage for industrien, havde den naturligvis kunnet hæve levefoden for befolkningens store masser ... så havde der ganske vist ikke været tale om nogen »kapitaloverflod« ... så længe kapitalismen er kapitalisme, bliver kapitaloverfloden ikke anvendt til at hæve massernes levefod i det pågældende land - thi dette ville betyde en formindskelse af kapitalismens profit - men derimod til forøgelse af profitten ved kapitaleksport til udlandet, til de tilbagestående lande. I disse tilbagestående lande er profitten i almindelighed meget stor; thi der findes her kun lidt kapital, jorden er forholdsvis billig, lønningerne små, og prisen på råstofferne lav.«⁷

Disse mekanismer virker i den sovjetiske økonomi. Således skrev Pravda den 22/10 1961, at »det vil blive nødvendigt i bred skala at anvende udenrigshandelen som en faktor til at billiggøre de løbende produktionsomkostninger og kapitalinvesteringer.«⁸ Profitjagten medfører, at kapitalisterne hele tiden må udvi-

de produktionen for ikke at gå under i konkurrencen. Men samtidig må de stræbe efter at bremse lønningerne og dermed massernes købekraft. Således undergraves selve forudsætningen for væksten - folk har ikke råd til at købe den større mængde varer.

Sovjetlederne satser derfor hårdt på at fremme kapitaleksporten og vareeksporten. Den sovjetiske økonom Shmelovs siger herom: »En vigtig rolle i løsningen af denne opgave (dvs. »økonomiens effektivitet« eller mere direkte profitmaksimering - PH) spilles af de udenrigsøkonomiske forbindelser, der - som et resultat af dybere deltagelse i den internationale arbejdsdeling - gør det muligt betragteligt at øge nye og gamle kapitalinvesteringers effektivitet. Alt dette forvandler udenrigsøkonomiske relationer til en relativt uafhængig økonomisk faktor, som sikrer mere rationel anvendelse af såvel de enkelte socialistiske landes som det socialistiske fællesskabs materielle og menneskelige ressourcer.«¹⁰ Altså: i de statskapitalistiske lande sørger kapitalen for at maksimere profitten ud på verdensmarkedet ved at investere kapital og sælge varer.

Under generalsekretær Bresnjevs besøg i Indien i november 1973 undertegnede en overenskomst om videre udvikling af det økonomiske samarbejde, udvidelse af samhandlen og aftale om samarbejde mellem den sovjetiske statsplankomité og Indiens planlægningskommission.

Kapitaleksporten fra Sovjet sker hovedsagelig i form af statslige kreditter, dvs. det som både østlige og vestlige kapitalistiske lande kalder »u-landsbistand«; forskellen er blot, at næsten al sovjetisk kapitaleksport sker i denne form. Bistanden går til strategisk vigtige lande og først og fremmest deres nøgleindustrier. Lånene er bundne, således at de kun kan benyttes til køb af sovjetisk eksport. Kreditten gives normalt for 12 år, med en rentetilskrivning på 2,5% p. a.; siden 1966 er der også givet kreditter til private firmaer med 8 års løbetid og 3 - 4% rente. Disse lånekreditter er i international sammenligning ganske hårde, specielt mht. løbetiden: fra Indien har Sovjet således fået 75% af sine lån tilbage, derimod England og Vesttyskland 50% og USA kun 12%. Et yderligere kendetegn ved den strategi, der ligger bag Sovjets »bistand«, er, at man i stigende grad retter kapitaleksporten mod u-landenes eksportsektor. Den svenske forsker Klas Eklund skriver: »Men synet på bistanden som et alternativ til indenlandske investeringer har ført til, at Sovjetunionen nu mere og mere indretter sin bistand til projekter inden for de brancher, hvor Sovjet har et importbehov. Projekterne tilbagebetales siden ved, at det (u-landet - PH) eksporterer produkterne til Sovjet i en vis periode.«¹¹ Sovjetunionen udnytter den billige arbejdskraft på samme måde som de vestlige monopoler.

Profitterne i denne sammenhæng bliver taget hjem ved den såkaldte samhandel: u-landene er tvunget til at tilbagebetale sine lån med produkterne fra de nyudviklede industrier, dvs. med råstoffer. Der er i allerhøjeste grad tale om ulige bytte: hvis denne handel foregik til verdensmar-

kedspriser ville skævheden allerede være meget stor p.gr.a., at de imperialistiske magter har formået at holde priserne på deres egne højtforarbejdede produkter højt, mens råstofpriserne er relativt lave. Men som der er mange eksempler på er Sovjets profitbegær større: den eksport af sovjetproducerede maskiner og fabrikker, som u-landene må betale med lån, sælges til overpriser på 15 - 20% (ofte er der endda tale om forældede konstruktioner); u-landenes tilbagebetaling in natura regnes 10 - 15% under verdensmarkedspriserne.¹² Det er ikke tilfældigt, at Sovjetunionen øger sin deltagelse i den internationale handel og arbejdsdeling - samtidig med, at man i FNs organer aktivt modarbejder den tredje verdens krav om en ny økonomisk verdensorden ved at henvise til, at kun den vestlige verden drager fordel af det ulige bytte, mens det selv kun foretager u-landsbistand!

Sovjetunionen satser på disse letjente profitter, og udenrigshandelen ekspanderer hurtigt: 1966 - 70 steg den med 51% sammenlignet med den foregående femårsperiode. For 1971 - 75 var omsætningen på udenrigshandelen planlagt til at stige med 33 - 35% - resultatet blev 122%! I den nuværende femårsplan er den planlagt til at stige med 35%. Dette relativt drastiske fald kan forklares på to måder: den sovjetiske femårsplan er et officielt propagandaskrift og skjuler derfor mere udviklingsplanerne end den afslører dem; ledelsen i Kreml kan have god grund til at skjule sin ekspansion for omverdenen og derfor have en interesse i at sætte prognosen for lavt. Men der er også den mulighed, at Sovjet - som USA - er udsat for stigende vanskeligheder i sine relationer til den tredje

verden. Det er klart, at Sovjets imperialistiske fremstød ikke vinder det mange venner, hvis der er økonomiske muligheder for udviklingslandene andre steder, eller hvis de slutter sig sammen i kampen for højere priser på råvarerne. Endnu er bevægelsen for en ny økonomisk verdensorden mere stærk på det ideologiske plan end i de håndgribelige økonomiske relationer, men det er muligt, at den begyndende modstand - sammen med Sovjets indre økonomiske vanskeligheder, som afspejler sig i femårsplanens generelt lavere vækstrater - ligger bag den forholdsvise reduktion af væksten i samhandelen. Hele spørgsmålet om det økonomiske styrkeforhold mellem den 3. verden og supermagterne trænger i det hele taget til en grundlæggende undersøgelse.

På internationalt plan lægger USA dog væsentligere hindringer i vejen for Sovjets ekspansion. Ganske vist er der som set sket en omfattende optrapning af Sovjets handel med og udbytning af den 3. verden; men i verdensmålestok er Sovjet klart den lille: i 1976 stod Sovjet for 4,15% af verdenseksporten og samme andel af verdensimporten. Dette kan sammenlignes med USA, som havde 12,7 respektive 14,1%.¹³ Dette underlegenhedsforhold hænger klart sammen med, at Sovjet historisk er en sent udviklet imperialistmagt. De områder, som ligger under Sovjets politiske og militære kontrol er Polen, Tjekkoslovakiet, DDR, Ungarn, Bulgarien, Cuba og Den Mongolske Folkerepublik. I modsætning til Vesteuropa og USA har Sovjet ikke en direkte fortid som kolonimagt. Det betyder, at Sovjet må tage til takke med, hvad der byder sig i landet, som politisk og økonomisk også

er bundet op til USA. Hvilke konsekvenser, det har for Sovjets udenrigspolitik har de sidste år givet gode eksempler på. Sovjet er gået ind i støtte til antiimperialistiske regimer og bevægelser, der kæmper for uafhængighed af USA-imperialismen. Med denne støtte - ofte i form af våben og militærrådgivere - søger Sovjet at knytte landet eller organisationen til sig; hvis det viser modstand mod at danse efter Moskvas taktstok, trues der med at stoppe våbenforsyningerne og trække rådgiverne tilbage.

Det mest vellykkede eksempel på denne taktik er set i Angola, hvor - som kineserne siger - »tigeren blev smidt ud af fordøren, mens ulven kom luskende ind af bagdøren«. Men taktikken er ikke let at praktisere. Først og fremmest afhænger den af, hvilket held socialimperialisterne har til at så splid inden for antiimperialisternes rækker. I Zimbabwe (Rhodesia) lykkedes det ikke, idet ZANU og ZAPU (den sovjetstøttede organisation) på grundlag af erfaringerne fra Angola blev enige om et fælles politisk grundlag, som retter sig mod enhver stormagtsindflydelse i Zimbabwes indre anliggender, men man må nok erkende at enheden er lidt skrøbelig. Det vækker stort håb for befrielseskampen i det sydlige Afrika, at Sovjets splittelse foreløbig er blevet begrænset til Angola, men man må stadig holde sig for øje, at Sovjet har betydelig indflydelse på flere af befrielsesbevægelserne netop her i det sydlige Afrika. (Se herom i artiklen om Afrika i dette nummer af KT).

Men Sovjets indflydelsesmuligheder er også bestemt af splittelserne inden for borgerskaberne i den 3. verden. I 1976-77 led Sovjet alvorlige

tilbageslag i lande som Sudan, Ægypten, Indien og senest Somalia, som alle i slutningen af 60'erne og begyndelsen af 70'erne var blevet stærkt afhængige af Sovjets »hjælp«. I Sudan kom tilbageslaget efter gentagne sovjetiske kupforsøg, der ville have underlagt Sudan totalt. I Ægypten og Indien blev Sovjet sat ud af spillet efter at have drevet den økonomiske udbytning til hidtil usete højder - kendt er Sovjets politiske afpresningsforsøg under Mellemøstkrigen i 1973 og de efterfølgende enorme gældsbyrder, som Ægypten straks skulle begynde at tilbagebetale. Endelig brød Somalia ud efter at Sovjet forsøgte at ride på to heste i kampene på det Afrikanske Horn. Disse tilbageslag er blevet tolket som, at Sovjet driver et mere klodset udenrigspolitisk spil end USA. I virkeligheden drejer det sig om andet end diplomaternes aktiviteter. For det første forsøger borgerskaberne i den tredje verden at udnytte modsætningerne mellem de to supermagter ved at tillade dem begge at få fodfæste i landet og derefter at overleve politisk ved at knytte skiftende alliancer - i Indiens tilfælde er dette tydeligst; resultatet er naturligvis en skærpet udbytning af befolkningen og på længere sigt en åbning for dødsensfarlige indre supermagtsinspirerede konflikter a la Angola. For det andet står de sovjetiske imperialister i en desperat situation: den økonomiske ekspansion og militæroprustningen kræver store ressourcetilførsler; samtidig er de sovjetiske vasaller få. Sovjetunionen er derfor *tvunget* til en grov økonomisk udbytning af de forhåndenværende kolonier og til at foretage dumdristige politiske og militære eventyr. På grund af Sovjets relativt svage kapi-

taleksport bruger det også sin militære styrke til at skaffe sig dominans og indflydelse, når kapitaleksporten ikke slår til. Dette lettes af militariseringen af Sovjetunionens økonomi, der muliggøres via statsmonopolkapitalismen og fasciseringen af statsapparatet, selvom denne proces, på den anden side, hæmmes af verdens nok mest udbredt bureaukratiske apparat, der slår igennem i alle grene af den sovjetiske administration. Isoleret betragtet kan Sovjets optræden i Afrika - uden for Angola vel at mærke - forekomme klodset; samlet tegner der sig et billede af en supermagt, der *systematisk* prøver at trænge ind i enhver krog og udnytte sine positioner til det yderste.

5. Opsummering

Artiklen indledte med at fastslå, at USA er i defensiven og Sovjet i offensiven; vi har netop konstateret, at Sovjet på det seneste har lidt en række tilbageslag; kunne disse ikke snarere tyde på, at USA ikke er slået endnu, og at de to supermagter alligevel er lige farlige?

Uden tvivl er USA ikke slået endnu. Men argumentationen må fortsat inddrage hele den historiske udvikling fra 60'erne. Set i dette perspektiv er USA's nederlag store, og det faktum, at Sovjet i dag overhovedet vover at sende tropper til Afrika er i sig selv tilstrækkelig bevis på USSR's omfattende forsøg på at skubbe USAs interessesfære tilbage.

Men som sagt er spørgsmålet om, hvem der er den farligste agressor, ikke blot et spørgsmål om øjeblikkelige taktiske fremstød fra den ene eller anden side. Vigtigst er det, at det er Sovjetunionen, der behøver »Lebensraum«. Ved 2. verdenskrigs udbrud var Tyskland angriberen til

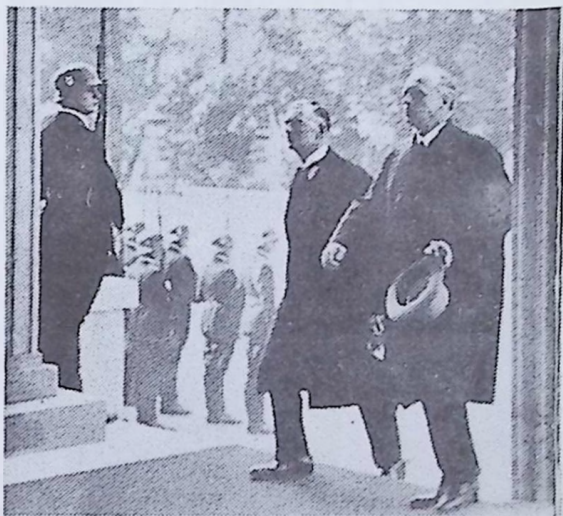
trods for strategisk underlegenhed, økonomisk og militært.

Udviklingen vil kræve en løsning på USSR's problemer, dvs. en nyopdeling af verdens undertrykte nationer mellem supermagterne, hvis den sovjetiske imperialisme skal overleve.

Denne analyse rejser spørgsmålet om krigsfaren: hvornår vil en verdenskrig bryde ud - og kan den forhindres?

6. Er verden i en situation lig München 1938?

Her ses den engelske premierminister Neville Chamberlain sammen med den tyske udenrigsminister Ribbentrop ankomme til forhandlingerne i München i september 1938.

Konferencen om europæisk sikkerhed og samarbejde i Helsinki i 1975 er ofte blevet sammenlignet med München. Sammenligningen har noget på sig. Konferencen gav det blå stempel på opdelingen af Europa i interessesfærer, Tysklands deling, og især på USSRs besættelse af Tjekkosllovakiet i 1968. I kølvandet på konferencen er der kommet meget snak om menneskerettigheder - tilsyneladende en modoffensiv fra USA, men i virkeligheden nok så meget beregnet på indre brug, som røgslør over faktisk tilbagetog og renvaskning af Vestens imperialisme. Der er langt fra den magtfulde

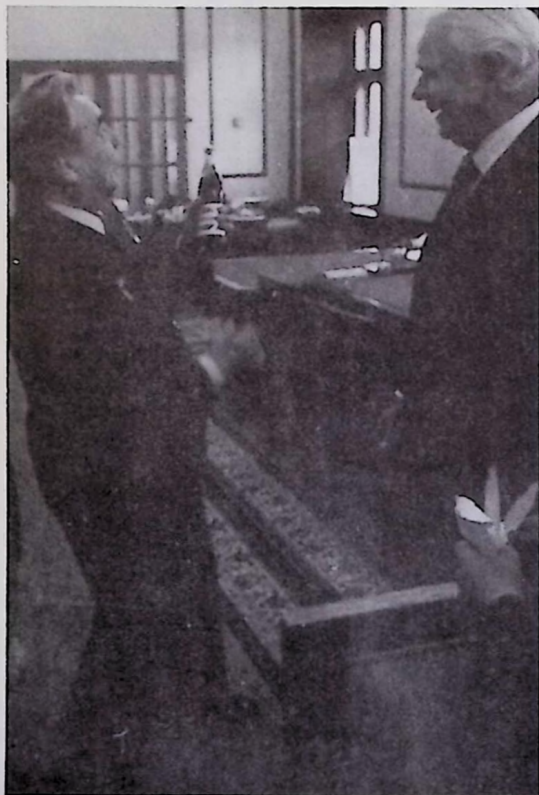
amerikanske præsident Trumans kanonbåds- og atomvåbendiplomati i slutningen af fyrrerne til Carters forløbende »menneskerettigheder«.

I den amerikanske militærstrategi er det også ganske andre overvejelser, der er gældende. Sonnenfeldt, tidligere præsident Fords rådgiver, kom for skade at få nogle af sine tanker offentliggjort: ifølge ham er NATO ikke i stand til at forsvare Vesteuropa, og USA må derfor acceptere at miste landområder i Vesteuropa i tilfælde af krig; nylige NATO-udtalelser truer ligeledes med nederlag, hvis ikke de vesteuropæiske lande optrapper rustningen.

Et nyt München-forlig ligger logisk i forlængelse af disse tanker.

Også de amerikanske monopolars optræden minder om München. Engelske, franske og især amerikanske firmaer var dybt involveret i økonomiske operationer i Hitler-Tyskland,

og de bidrog i høj grad til at muliggøre oprustningen, ikke blot ved varemene også kapitaleksport. Dollartegnene stod skrevet over Nixon-Brezhnev-forbrødringen. Det er velkendt, at Chase Manhattan Bank, ITT osv. har satset store summer på at åbne

Bresjnev synes at begejstres over en ny amerikansk investering i Sovjetunionen - en Coca Cola fabrik.

det sovjetiske marked for amerikansk kapital. Alene Sovjets gæld til Vesten er fra 1970 til 1976 vokset fra 2,5 til 14,4 mia. dollars. Den amerikanske kongres har imidlertid blokeret for statslige kreditter til øst-lændene, og som følge heraf er den amerikanske finanskapital sakket bagud

i konkurrencen med Frankrig, Vesttyskland og Japan.¹⁴ Stærke kapitalgrupper som Rockefellerkoncernen presser på, for at dette enestående nye marked ikke skal glippe for amerikanske interesser - prisen er naturligvis indrømmelser til Sovjet. Den vestlige imperialisme er således gået i

gang med økonomisk blodtransfusion til en supermagt, hvis finanser næppe selv kan klare den nødvendige militæroprustning. Disse kapitalgrupper vil naturligvis se en interesse i München-politik, så længe den fremmer deres investeringer.

Hvad er konsekvensen af en München-politik? Den betyder strategiske indrømmelser til USSR, accept af militær indblanding, udvidelse af Sovjets territoriale krav osv. Men som erfaringerne viser, er indrømmelsespolitik ikke en måde, hvorpå man kan tøjle en imperialistmagt; tværtimod gav München anledning til den tyske eventyridé om, at England-Frankrig kunne tolerere også en indmarch i Polen.

Men alligevel: berettiger *tendenserne* til kapitulation os til at sige, at USA er parat til et nyt München, og at verdenskrigen er umiddelbart forrestående? Nej, i virkeligheden optræder der andre faktorer, der stiller kampen mod krigen i en bedre udgangsposition end i 30'erne.

Først og fremmest er *begge* supermagterne trængt af folkenes kamp i den 3. verden. Denne kamp har til delt begge imperialistiske systemer svære nederlag, og kampen mod supermagternes overherredømme vinder stadig større opslutning. Denne modstand gør ganske vist supermagterne mere desperate, men opslider også deres kræfter. Den antihegemonistiske kamp er en vigtig faktor, der kan udskyde udbruddet af en krig, og som samtidig medfører, at folkene står bedre rustet til at gøre en sådan krig til imperialismens sidste krampetrækninger. Fronten mod supermagterne er allerede i dag en større kraft end den antifascistiske i 30'erne: den omfatter den 3. verden, og den har allerede vundet vigtige

sejre. Opgaven for den kommende tid er, at denne front også må vinde styrke i den 2. verden, hvor kampen for supermagtsuafhængighed endnu står svagt.

Desuden er der interne modsætninger hos supermagterne, der forsinker krigen. Sovjet har endnu ikke udtømt sine manøvreringsmuligheder over for USA; den har ikke vundet tilstrækkelige militære baseområder; og den har endnu ikke råd til at miste den socialistiske maske ved at starte en eroblingskrig. I USA er der tendenser til at intensivere kaprustningen, hvad der måske vil udskyde krigen endnu et stykke tid.

Vi kan konkludere: Tendenser til et nyt München er der, og afspændingsskuespillet giver kun Sovjetunionen mere blod på tanden. Denne nederlagslinje støttes af store kapitalgrupper i Vesten. Kampen mod supermagterne er den eneste kraft, der kan forhindre krigen og styrke de revolutionære kræfter. Denne kamp har gode udsigter. »Verden i 1970'erne er et langt stykke fra München-årene. Hvis vore dages hitlerister vover at udløse en aggressionskrig, vil de få en skæbne, der er værre end Hitlers.«¹⁵

7. KAP og KKP mod Socialimperialismen og krigsfaren

Det er ofte blevet hævdet, at analysen af Sovjetunionen som den farligste - dvs. den mest aggressive - supermagt har som konsekvens, at fronten mod krigen også vil komme til at omfatte USA. Påstanden startede med Nixons rejse til Kina og har siden fået næring ved den kinesiske støtte til militæroprustningen i NATO-pagten. I åben polemik sagde Enver Hoxha på Albaniens Ar-

bejds Partis 7. kongres: »Vort parti fastholder tesen, at både når supermagterne samarbejder, og når de strides, er det andre, som kommer til at betale regningen. Samarbejdet og rivaliseringen mellem de to supermagter er to sider af samme modsætningsfyldte virkelighed, de er vigtige udtryk for samme imperialistiske strategi, som går ud på at berøve folkene deres frihed og dominere verden. De udgør begge samme fare, derfor er supermagterne folkenes største og vigtigste fjender. *Det er derfor, vi aldrig kan stole på den ene for at bekæmpe eller undvige den anden.*«¹⁶ (min understregning - PH).

Spørgsmålet om alliancer med de reaktionære kræfter er et vanskeligt problem, der rummer åbenbare farer for højrefvigelse. Samtidig er marxist-leninister klar over, hvilken afgørende betydning det i givne situationer kan have ikke at afskære sig fra nogen mulighed for at udnytte eksisterende modsigelser i den imperialistiske lejr.

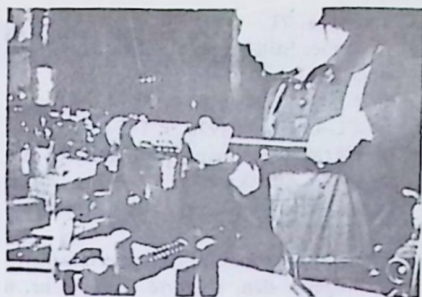

Men er det ikke præcis konsekvensen af Hoxhas energiske afvisning af at »stole« på en supermagt mod en anden? Denne holdning er i modstrid til den smidige udnyttelse af *alle* modsigelser, som har kendetegnet den kommunistiske bevægelse fra starten. Kun i én forstand kan Hoxhas afvisning have mening, nemlig hvis marxist-leninisterne *opgiver* den revolutionære kamp, *undlader* at stille sig i spidsen for kampen mod supermagterne og krigen, og i stedet *støtter* den ene supermagt. Men i så fald er der ikke længere tale om kommunister, men om åbent borgerlige agenter. Den kommunistiske udnyttelse af alle modsigelser er ikke identisk med at falde på knæ for borgerskabet: »Brugen af reaktionære kræfter for at gå imod hovedfjenden er diametralt forskelligt fra at forlade sig på de reaktionære imperialistiske kræfter. Selv under den anden imperialistiske krig, da Sovjetunionen havde svære odds imod sig, gik den med i alliancen mod Hitler. Dette kan imidlertid

Den 23-9-1939 sluttede en ikke-angrebspakt mellem Sovjetunionen og Tyskland. Sovjet ønskede at undskyde den uundgåelige krig mod Tyskland så længe som muligt. Her mødes Stalin og udenrigsminister Ribbentrop i september hvor aftalen bekræftedes.

ikke fortolkes som, at Sovjetunionen »stolede« på de Forenede Stater og Storbritannien.«¹⁷ Enver Hoxhas »fortolkning« er forfejlet.

Dette betyder ikke, at KAP skal være enig i Kinas Kommunistiske Partis udnyttelse af disse modsigelser i dag. KKP's støtte til oprustningen i NATO baserer sig på det rent faktiske forhold, som også er nævnt ovenfor, at oprustningen bedre end ti Helsinki-konferencer hjælper til at udskyde krigen, fordi væbningen stiller større krav til Warszawapagten, for at det kan blive muligt for Sovjet at åbne en krig med udsigt til at vinde, men kapitalismens ujævne udvikling, på længere sigt, umuliggør en udskydelse af krigen og en opretholdelse af balancen. Sovjetunionen kan på længere sigt ikke holdes i skak - i takt med den gensidige oprustning, vil socialimperialismen øge sin oprustning i et stadigt stigende tempo for på et givet tidspunkt at vinde overtaget. Faren ved oprustningen fra NATO's side består i, at den ville kunne tjene som en formel legitimering af aggression, nemlig ved at få Sovjet til at starte en erobrerkrig på et tidligere tidspunkt. Derfor er det klart, at en sådan støtte kun kan være en sidste udvej, nemlig når mulighederne for, at de vestlige imperialistiske landes arbejderklasser rejser kamp mod krigen, ikke er realistisk og krigen er nært forestående. KAP er af den opfattelse, at opgaven nu er netop at rejse kampen mod krigen i arbejderklassen ved at bygge på de nationale historiske erfaringer fra modstandsbevægelsens kamp under den tyske besættelse og de internationale erfaringer med folkekrigen mod imperialismen.

Klargøring af et maskingevær på et illegalt værksted under den danske modstandskamp mod den tyske besættelse.

Først ved et krigsudbrud - som hverken vi eller KKP mener ligger lige om hjørnet - vil der opstå frontlinier, der gør det muligt at alliere sig taktisk med borgerskabets hær, f.eks. ved krænkelser af Danmarks grænser.

Alliancemulighederne i kampen mod krigen er et vigtigt, men ikke færdigafklaret spørgsmål, men det må dog fremhæves, at ingen problemer er løst ved principielle afvisninger af selv midlertidige alliancer med reaktionære kræfter. Når fronterne trækkes konkret op, er det bedste udgangspunkt ikke at stå i ingenmandslandet.

PH

Noter:

1. Redaktionen ved Folkets Dagblad: Formand Maos teori om verdensdeling i tre er et vigtigt bidrag til marxismen-leninismen. Oktober Forlag 1977, s. 27.
2. KAPs Program. Oktober 1976, s. 70-71.

3. Samme, s. 71.
4. Strømme: Stille mobilisering. Norsk Oktober 1977.
5. E. Hoxha: Report to the 7th Congress of the PLA. Tirana 1976. s. 185-6.
6. En nærmere gennemgang findes i Kommunistisk Tidsskrift nr. 5, 1977, s. 20-27.
7. Lenin: Udvalgte Værker bd. 6, Kbh. 1947 s. 117-118.
8. Cit. fra Erik Puke: Socialimperialismen - så fungerer den, i Clarté (svensk) nr. 6 1977 s. 19.
10. Samme, s. 49.
11. Samme, s. 49.
12. Se f.eks. Bo Gustafsson i Kommunistisk Tidsskrift nr. 4 1975. Tallene hentet fra Puke s. 50.
13. Puke s. 49.
14. Harry Ståhl: Sovjets finanser - expansion på krita, i Clarté (svensk) nr. 6 1977 s.
15. Jen Ku-ping: The Munich Tragedy and Contemporary Appeasement, i Peking Review nr. 50, 1977 s. 11.
16. Hoxha anf. arb. s. 185-6.
17. Kazimierz Mijal: (generalsekretær i Polens Kommunistiske Parti): Betydningen af teorien om de tre verdener, i Peking Review 51, 1977, s. 19.

NOTER:

- A. Den 25/26-9 1959 mødtes den sovjetiske ministerpræsident Khrustjov og den amerikanske præsident Eisenhower i Eisenhovers sommerhus i Camp David. Her drøftede man bla. handelsrelationerne mellem de to lande, men deres vigtigste drøftelser drejede sig om nedrustningen, som man var enige om var det vigtigste problem for verden i dag. Endvidere blev der forhandlet om en eventuel fredstraktat med Tyskland. USA havde dog

forpligtiget sig overfor Vesttyskland til ikke, at indgå nogen aftale om fred udenom Forbundsrepublikken. Man enedes også om at indlede, ikke tidsbegrænsede, forhandlinger om Berlin-problemet.

- B. I oktober 1962 opdagede amerikanske spionfly, at Sovjetunionen installerede affyringsramper til nucleare mellemdistanceraketter på Cuba. Herigennem kunne Sovjet direkte true det amerikanske fastland og ville yderligere være istand til at omgå USA's raketvarslingsystem. USA reagerede meget skarpt og krævede øjeblikkelig fjernelse af anlæggene, i modsat fald ville man træffe »alle nødvendige forholdsregler«. Amerikanske krigsskibe indledte blokade af Cuba og truede med at opbringe alle sovjetiske skibe, der medførte raketter eller udstyr til anlæggene. Stillet overfor USA's trussel om og forberedelse af et angreb på Cuba, besluttede Sovjet sig til at demontere raketramperne og fragte dem hjem.

- C. Andre undersøgelser nævner tal på 11-13%. Oplysningerne her stammer fra Peking Review nr. 3 1975 og nr. 48 1975. Problemet ved at vurdere tallene nøjagtigt er, at der sandsynligvis i den sovjetiske økonomi findes poster, der er skjulte militærudgifter (industriudvikling, rumfart osv.), hvis man ligesom vurderer de skjulte udgifter, er 20% nok ikke helt urealistisk, men hvis man regner i rene rustningsudgifter, bliver de andre tal nok mere rigtige.

Afrika og supermagterne

Indholdsfortegnelse:

1. Kolonialismen historisk
2. Kolonialiseringen i det 19.-20. århundrede op til dannelsen af de nye stater
3. Hvorfor er imperialisterne så interesserede i Afrika?
 - a. Råstofferne
 - b. Den billige arbejdskraft
 - c. Afsætningsmarkedet
 - d. Politisk betydning
 - e. Militærstrategisk betydning
 - f. Energipolitisk betydning
 - g. Konklusion
4. De nye stater. Nationalisme og neokolonialisme
 - a. Suez-krisen
 - b. Congo-krisen
 - c. Algier-krigen
 - d. Dannelsen af Den afrikanske Enhedsorganisation (OAU)
 - e. Det portugisiske kolonivældes sammenbrud
 - f. Konklusion
5. Grænseproblemer og ekspansionisme
6. Landenes og folkenes kamp
 - a. Bandung-konferencen
 - b. De Forenede Nationer
 - c. OAU og Den arabiske Liga
 - d. Beskyttelse af ressourcerne. Kampen for højere råstofpriser. Nationaliseringer
 - e. Konklusion
7. De neokoloniale borgerskaber - en hæmsko for den anti-hegemonistiske kamp

8. USAs fremtrængen i 50erne og 60erne. Danmarks stilling
9. Den sovjetiske fremtrængen i 70erne
 - a. Angola
 - b. De cubanske tropper
 - c. Invasionen i Zaire
 - d. Infiltration af befrielsesbevægelsen og pres på regeringerne i Zimbabwe-spørgsmålet
 - e. Infiltration i Sydafrika
 - f. Revisionistpartierne's rolle
 - g. Afrikas 'Horn'
 - h. Tilbageslag for Sovjetunionen
 - i. Den revisionistiske hetz mod Kinas Afrika-politik
10. Konklusion

1. Kolonialismen historisk

En væsentlig del af Afrikas historie er historien om den kamp, som kontinentets befolkning igennem mere end 500 år har ført mod fremmede kolonialister og imperialister, der er kommet for at udplyndre befolkningen og dens naturressourcer. Og det er samtidig historien om kolonialisternes indbyrdes kappestrid om at sikre sig de største og de bedste rigdomskilder. Undertrykkelse med alle midler har været den måde, kolonialisterne gennemførte udplyndringen. Kolonialismen og imperialismen er årsagen til, at Afrika idag (bortset fra de hvide racistregimer i det sydlige Afrika der selv er kolonialistiske) er kendetegnet af fattigdom og underudvikling i forhold til kolonimagterne. Det er vilkår, som Afrikas 400 millioner deler med resten af de 70% (ca. 3 milliarder mennesker) af jordens befolkning, der lever i den 3. verden.

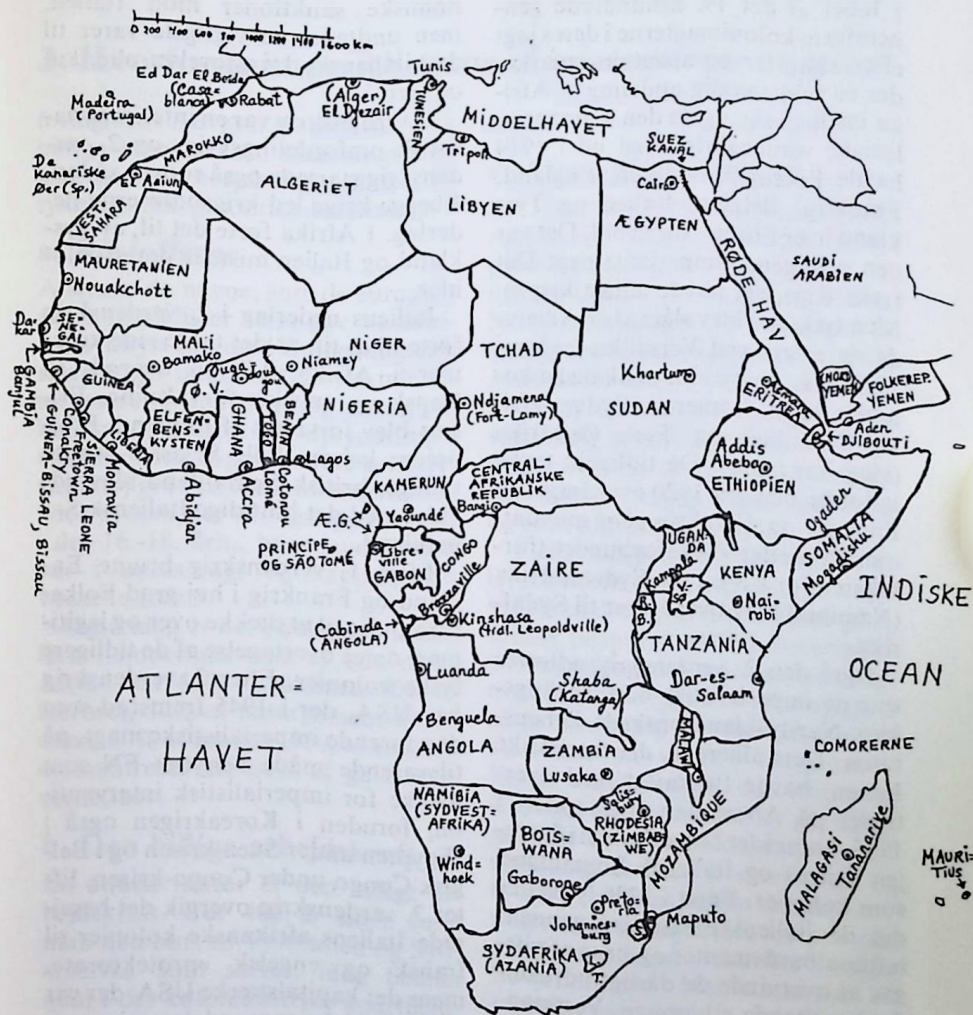
Det var allerede i det 15. århundrede, at portugiserne ankom til Afrika og anlagde kolonier langs kysten: Elfenbenskysten, Peberkysten, Slavekysten og i Congo ved Congo-flodens udløb; i det 16. århundrede kom de til Angola og grundlagde i 1576 byen Luanda. Hollænderne anlagde kolonier på Guldkysten og i Kap det Gode Håb på Afrikas sydspids. Spanierne anlagde bl.a. kolonien Ceuta på Afrikas nordkyst over

for det spanske moderland. Senere erhvervede Spanien De canariske Øer, Spansk Sahara og Spansk Ækvatorialguinea. I det 17. århundrede overtog England og Frankrig Spaniens og Portugals hidtidige førende rolle. Med geværmagt og mod bestikkelse af lokale slavejægere førtes i det 16. og 17. århundrede 15 millioner slaver over Atlanten til sukker- og bomuldsplantagerne i Vestindien¹ (hvor også Danmark havde kolonier!). I løbet af det 16. til det 18. århundrede regner man med, at der alene fra f.eks. Angola er blevet udskibet over 3 millioner slaver til Amerika (især Brasilien)².

I Amerika og Vestindien blev slaverne sat til at arbejde i plantagerne. Fra Vestindien sendtes bomulden til forarbejdning i Europa (især England).

Eller de afrikanske slaver blev sat til at arbejde i guld- og sølvminerne i Sydamerika, da portugiserne og spanierne havde massakreret den indianske befolkning, så de manglede arbejdskraft. I slutningen af det 16. århundrede var slavehandelen centrum for de europæiske kolonialisters blodige aktiviteter i Afrika og den kostede mere end 100 millioner ofre¹. Kolonialisterne havde i første omgang let spil over for den ubevæbnede og dårligt forberedte afrikanske befolkning.

AFRIKA i DAG

- R. = RWANDA
 B. = BURUNDI
 S. = SWAZILAND
 L. = LESOTHO
 Ø.V. = ØVRE VOLTA
 V.SØ. = VICTORIA-SØEN
 Æ.G. = ÆKVATORIALGUINEA
 T. = TRANSKEI

2. Koloniseringen i det 19. og 20. årh. op til dannelsen af de nye uafhængige stater

I løbet af det 19. århundrede gennemførte kolonimagterne i deres jagt efter råstoffer og afsætningsmarkeder en fuldstændig opdeling af Afrika imellem sig, og da den 1. imperialistiske verdenskrig brød ud i 1914 havde Portugal, Spanien, England, Frankrig, Belgien, Italien og Tyskland hver tilranet sig en bid. Det var den opstigende imperialistmagt Det tyske Rige, der havde udløst krigen. Men tyskerne blev slået af de Allierede og måtte ved Versailles-freden i 1919 bl.a. afgive sine afrikanske kolonier Togo, Kamerun, Sydvestafrika (Namibia) og Tysk Østafrika (idag Tanzania). De tidligere tyske kolonier blev fra 1920 overdraget til England og Frankrig som mandat-område under Folkeforbundet (forløberen for FN). Tysk Sydvestafrika (Namibia) blev overdraget til Sydafrika.

Også den 2. verdenskrig udløstes som en imperialistisk omfordelingskrig. Nazityskland ønskede Lebensraum. Dets allierede, det fascistiske Italien, havde tyvstartet med overfaldet på Abessinien (Ethiopien) i 1935. I området besad Italien i forvejen Eritrea og Italiensk Somaliland som kolonier. Først i 1936 lykkedes det de italienske fascister gennem luftbombardementer og brug af giftgas at overvinde de dårligt udrustede, kæmpende ethiopiere. Vestmagterne så til og håbede på at kunne pacificere Mussolini ved at lade Italien tage Abessinien. Folkeforbundet havde (de stærkeste magter heri var USA, England, Frankrig; Japan og Tyskland var udtrådt i 1933, Italien i 1935) ganske vist vedtaget øko-

nomiske sanktioner mod Italien, men undtaget de vigtigste varer til den italienske krigsførelse: olie, kul og jern.³

1. verdenskrig var en interimperialistisk omfordelingskrig, og 2. verdenskrig startede også som en sådan. I begge krige led krigsudløserne nederlag. I Afrika førte det til, at Tyskland og Italien mistede deres kolonier.

Italiens nederlag i 2. verdenskrig førte bl.a. til, at det tabte sine kolonier i Afrika. Libyen overgik til fransk og engelsk forvaltning; Eritrea blev forvaltet af England; Ethiopiens kejser Haile Selassie vendte tilbage; britisk Somaliland blev udvidet med det hidtidige Italiensk Somaliland.

Efter 1. verdenskrig brugte England og Frankrig i høj grad Folkeforbundet til at dække over og legitimere deres overtagelse af de tidligere tyske kolonier. Efter 2. verdenskrig har USA, der i 1945 fremstod som den førende imperialistiske magt, på tilsvarende måde benyttet FN som dække for imperialistisk intervention, foruden i Koreakrigen også i Ægypten under Suez-krisen og i Belgisk Congo under Congo-krisen. Efter 2. verdenskrig overgik det besejrede Italiens afrikanske kolonier til fransk og engelsk »protektorat«, mens det kapitalstærke USA, der var uberørt af krigens ødelæggelser og tværtimod havde lukreret kraftigt på den, stod klar til økonomisk at trænge ind i Afrika.

Samtidig intensiveredes Afrikas folks kamp for uafhængighed, og det lykkedes i de følgende år en lang

række tidligere kolonier at tilkæmpe sig statslig uafhængighed. De betingelser, hvorunder denne kamp fandt sted, vil blive behandlet i det følgende

afsnit. Men først skal vi se på baggrunden for, at kolonialisterne og imperialisterne har været og er så interesserede i at få fingre i Afrika.

3. Hvorfor er imperialisterne så interesserede i Afrika?

6 ting skal nævnes: råstofferne, den billige arbejdskraft, afsætningsmarked, politisk betydning, militær betydning, energipolitisk betydning.

a. Råstofferne

Allerede de navne, som de europæiske kolonialister først gav Vestafrikas sydkyst (ud mod Guineabugten), siger noget om, hvad de var ude efter: slaver (dette mere og mere), peber, guld, elfenben. Udplyndringen af kolonierne (også kaldet »handel«) var i høj grad en medvirkende faktor i den proces, der var i gang i Europa, i det 16.-18. årh., hvor feudalismen var i opløsning, og kapitalismen voksede frem.

Også idag er det i høj grad råstofferne, imperialisterne er ude efter. Afrika har 40% af platinet, 50% af fosforet, 12% af naturgassen, 8% af olien, 30% af uranen, 95% af verdens diamantreserver, 66% af guldreserverne, osv.

b. Den billige arbejdskraft

En anden faktor er den billige arbejdskraft. For 400 år siden førte man den bort til Vestindien og Sydamerika som slaver, idag betaler man i det kolonialistiske apartheid-Sydafrika den sorte arbejder med 1/10 af hvad den hvide arbejder får. Kapitalinvesteringer under neokoloniale former høster også store profitter på den billige arbejdskraft. Betydningen heraf under neokolonialismen vil vi vende tilbage til i et se-

nere afsnit.

c. Afsætningsmarkedet

En 3. faktor er afsætningsmarkedet i Afrika for forbrugsvarer fra de imperialistiske lande. Det gælder alt lige fra Coca-Cola og biler til våben. Netop våbensalg har i de senere år antaget en stadig stigende betydning. Jordens to største våbenkøbmænd, USA og Sovjetunionen, har brugt våbensalg dels til at høste store profitter, dels til at bringe forskellige lande i et afhængighedsforhold til sig og som afpresningsmiddel.

F.eks. nægtede Sovjetunionen at levere våben og de nødvendige reserverede til det ægyptiske militær på et kritisk tidspunkt af Oktoberkrigen i 1973 mod Israel. Sovjetunionen søgte at benytte Ægyptens afhængighed af de sovjetiske våbenleverancer til at presse en våbenhvile igennem. Denne taktik indgår i den sovjetiske strategi i Mellemøsten, der går ud på gennem at opretholde en konstant spænding at fiske i rørte vande og bruge de pro-sovjetiske kræfter i området som springbrædt for at vinde overherredømme. Således bruger Sovjetunionen våbenhandel som afpresningsmiddel.

d. Politisk betydning

Dette hænger snævert sammen med den 4. faktor: Afrikas politiske betydning, specielt efter at de afrikanske stater sammen med resten af de over 100 3.-verdenslande er blevet en

stadig mere fremtrædende faktor i FN og spiller en stadig stigende rolle i international politik. Gennem piskens og gulerodens metode forsøger de to supermagter USA og Sovjetunionen i internationale fora som f.eks. FN og OAU (Den afrikanske Enhedsorganisation) at få regeringerne til at indordne sig.

e. Militærstrategisk betydning

Den 5. faktor er Afrikas militærstrategiske betydning. Østkysten efterstræbes af supermagterne med henblik på flådeopbygningen i Det indiske Ocean, Afrikas Horn er udgangspunkt for kontrol med indsejlingen til Det røde Hav og Suez-kanalen. Sydafrika, Namibia (Sydvestafrika) og Angola er vigtige baser for kontrollen i Sydatlanten med olieruten syd om Afrika til USA og Europa. På Afrikas nordkyst søger imperialisterne baser til brug for deres flådeopbygning i Middelhavet.

f. Energipolitisk betydning

For det sjette skal nævnes energiresourcerne. Det gælder således den strategiske betydning af f.eks. uranen i Sydafrika til brug for atom(våben)industrien, ligesom ressourcerne af de traditionelle energikilder olie og kul spiller en væsentlig rolle.

g. Konklusion

De her nævnte faktorer er baggrun-

den for mere end 500 års kolonialistisk, imperialistisk og neokolonialistisk udplyndring af Afrika. Det, som kolonialisterne og imperialisterne har været ude efter i Afrika, har skiftet i løbet af de 500 år. I dag er det ikke længere elfenben og slavehandel, de efterstræber. Imperialisterne har ikke længere slave-drevne plantager på øer i Guinea-bugten. I løbet af 1. halvdel af det 19. århundrede afskaffede de fleste kolonimagter officielt slaveriet. Det var ude af trit med den industrielle tidsalders muligheder. At slaveri ikke eksisterer mere idag skyldes ikke, at kolonialisterne er blevet mere »humane«, men skyldes, at koloniernes folk gennem slaveoprør mm. kæmpede sig fri af slaveriet.

Nye udbytningsformer har erstattet de gamle. Ændringerne i udbytningsobjektet og udbytningsformen er ændringer, der modsvarer udviklingen af produktivkræfterne i de kapitalistiske lande og i kolonierne. Men grundlæggende set har drivkraften bag et halvt årtusindes udplyndring og udbytning af Afrika og dets folk ikke ændret sig, skønt formen er ændret; kolonialisternes aktivitet har altid været styret primært af jagten på store profitter. De vil senere i artiklen blive nærmere belyst og eksemplificeret.

4. De nye stater. Nationalisme og neokolonialisme

I løbet af 50'erne, 60'erne og 70'erne har en lang række tidligere kolonier opnået statslig uafhængighed. Dette er frugterne af den langvarige kamp, som Afrikas folk har ført mod kolonial udbytning, og det er resultatet af

en proces, hvorudaf der er opstået lande med selvstændige interesser, som de i større eller mindre grad forsøger at varetage over for kolonialisterne. Men selvom den statslige uafhængighed betyder en sejr for en

lang række lande og folk på kontinentet, ledsages uafhængigheden ofte af kolonial udbytning under nye og mere skjulte former: gennem økonomisk afhængighed og udbytning og gennem det forhold, at ofte er det blot en afrikansk herskende klasse, der varetager imperialisternes interesser, istedet for at det før skete mere direkte og åbent. Skønt formelt statsligt uafhængige, bliver de tidligere kolonier ofte nu blot udbyttet under andre, neokoloniales, former af de samme koloniherrer. Generelt betyder det forhold, at en lang række lande har opnået statslig uafhængighed, dog en svækkelse af imperialismen. Den afrikanske Enhedsorganisation OAU er et forum for denne modstand mod gammel og ny kolonialisme. Men svækkelsen af én imperialistmagt eller en gruppe af imperialistmagter er andre imperialistmagter ikke sene til at udnytte. Det viste Suez-krisen og Congo-krisen. Og i de senere år ses det af eksemplerne Angola og det tidligere Spansk Sahara (Vestsahara). Samtidig viste f.eks. tilfældet Algeriet, og senere Guinea-Bissau og Mozambique at reelle sejre i kampen for national og statslig uafhængighed kan opnås i kampen mod kolonialismen.

a. Suez-krisen

I 1952 sejrede i Ægypten en borgerlig, national-demokratisk omvæltning, og et borgerskab under ledelse af general Naguib kom til magten (fra 1954 Abdul Nasser). Landet havde i 400 år været under tyrkisk overherredømme. Det blev besat af England i 1882, og var britisk protektorat fra 1914-22, hvor det blev et kongedømme.

I 1953 udråbtes landet som en uaf-

hængig republik. I 1956 nationaliserede den ægyptiske regering Suezkanal-selskabet. Det var i juli måned. I oktober intervenserede England og Frankrig i forbund med Israel. USA og Sovjetunionen fordømte i FN den engelsk-franske intervention. Ægypten tog kampen op mod interventionen og fik støtte fra de andre arabiske folk. Dette sammen med Sovjetunionens og USAs modforholdsregler gjorde, at det i december lykkedes at drive englænderne og franskmændene ud. USAs modforholdsregler bestod bl.a. i, at de gennem FNs »fredsbevarende styrker« søgte at sikre sig selv en rolle i Ægypten, efter at England og Frankrig var drevet ud af landet.

b. Congo-krisen

Et andet eksempel på de omstændigheder, hvorunder tilblivelsen af de nye stater i Afrika fandt sted, er det tidligere Belgisk Congo, (senere Congo (Leopoldville), idag Zaire).

Congo blev uafhængigt den 30. juni 1960 med nationalisten Patrice Lumumba som premierminister. USA anerkendte straks landet diplomatisk og tilbød store investeringer. Lumumba afviste at gøre landet til en neokoloni for USA. Både belgierne og USA søgte at fremme de kræfter i landet selv, der kunne fungere som deres redskaber under en neokolonial løsning. Det var ikke småting, der var på spil i Congo. Landet er 5 gange så stort som Frankrig og er uhyre rigt på mineraler, bl.a. kobber, tin, uran, diamant, bauxit. De belgiske imperialister satsede på Tschombe og Kasa Vubu. Lumumba var blevet myrdet af disses folk i den sydlige, kobberrige Katangaprovin (idag Shaba) den 17. januar 1961. I denne provins havde belgier-

bindelse med beskrivelsen af Sovjetunionens offensiv i Afrika i de senere år.

f. Konklusion:

Den udvikling, der i efterkrigstiden medførte dannelsen af de nye stater i Afrika, var i høj grad frugten af folkenes kamp: det ægyptiske folk, lumumbisterne i Congo, det algeriske folk, og folkene i de portugisiske ko-

lonier havde med våben i hånd tilkæmpet sig uafhængighed. Men ofte stillede falske »antikolonialister« sig »solidariske« med folkenes kamp for at varetage deres egne neokolonialistiske interesser. Således kom USA ind i Zaire (tidl. Congo) og Sovjetunionen gjorde Angola til sin nykoloni. Eller de gamle kolonialister fandt nye former til at fortsætte udbytningen på.

5. Grænseproblemer og ekspansionisme

De grænser, der blev lagt til grund ved grænsedragningen mellem de nye stater, var de gamle kolonigrænser. Dette betød, at grænserne ofte blev trukket på en sådan måde, at områder, hvis befolkning hører sammen nationalt, sprogligt og kulturelt, er blevet delt på hver sin side af en statsgrænse, der af kolonialisterne er trukket f.eks. parallelt med en længde- eller breddegrad. Rundt omkring i Afrika har grænsedragningen givet anledning til problemer og stridigheder mellem landene eller i de enkelte lande. Stridigheder, der af imperialisterne ofte er blevet udnyttet til at høste fordele for sig selv. Det var tilfældet med Katanga-provinsens løsrivelsesforsøg fra Congo i 1960. Problemet med kolonigrænserne er et kompliceret problem, som først kan løses på længere sigt. OAU's stilling til spørgsmålet er principielt at holde fast ved de gamle kolonigrænser.

Men princippet om at fastholde de gamle kolonigrænser er blevet krænkede og misbrugt af flere ekspansionistiske afrikanske stater. OAU har ikke taget afstand fra denne ekspansionisme. Det skyldes dels pres fra de ekspansionistiske stater, dels kan

det tænkes, at mange OAU-medlemmer frygter, at hvis de anerkender selvbestemmelsesretten for de områder, der søges indlemmet (f.eks. Vestsahara, Eritrea), vil det kunne give anledning til krav om løsrivelse fra nationale eller stammeminoriteter i deres egne lande. Et eksempel på en tidligere koloni, der er blevet offer for aggression fra en afrikansk stat, er det tidligere Spansk Sahara, Vestsahara, der af befrielsesbevægelsen POLISARIO er blevet udråbt som Mauretanien og Marokko i 1975 om landets fremtid - ligesom alle andre ex-kolonier have krav på en selvstændig statslig eksistens. En hemmelig aftale blev i 1975 indgået i Madrid, hvorefter Spanien gav Marokko og Mauretanien frie hænder i Vestsahara.

I forbindelse med ophøret af det spanske kolonivælde i 1975 måtte folket i denne koloni have et naturligt krav på retten til selv at bestemme over sin egen fremtid. I stedet blev kolonien (der af spanierne tidligere kaldtes Rio de Oro, Guldfloden, men som idag er eftertragtet især pga. sine fosfatminer) overdraget hen over hovedet på folket til marok-

kansk/(fransk) herredømme. Lige så vel som national selvbestemmelsesret anerkendtes for andre arabiske lande, der tidligere havde været kolonier, må dette også gælde for Spansk Sahara. Det arabiske fællesskab og den arabiske solidaritet kan aldrig legitimere en annektion af et andet land, således som Marokko forsøger over for Vestsahara.

Et andet eksempel er Eritrea, som Etiopien i strid med FN-vedtagelser annekterede i 1962. Eritrea har historisk aldrig hørt under Etiopien. Eritrea blev koloniseret af tyrkerne i 1557. Det tyrkiske overherredømme varede i 300 år, indtil Ægypten besatte landet (1860-1885). I 1885 besatte Italien Eritrea. Efter at det eritreanske folk og de allierede magter havde drevet italienerne ud af Eritrea i 1941, var landet i 10 år under britisk protektorat. I modsætning til Eritrea blev den tidligere italienske koloni Libyen uafhængigt i 1951. Og af det tidligere britisk Somaliland og italiensk Somaliland dannedes i 1960 staten Somalia.

Men da de fire sejrende magter i 2. verdenskrig (USA, USSR, England og Frankrig) ikke kunne blive enige

om *Eritreas* fremtid, blev spørgsmålet taget op i FN, som i 1950 på USAs foranledning besluttede, at landet skulle indgå i en føderation med Etiopien og have indre selvstyre (1952). Under dække af FN-beslutningen etablerede USA baser i Eritrea, som blev USAs nykoloni. Føderationen skulle samtidig tjene som dække for, at Etiopien fik hals- og håndsret over Eritrea. Efter 10 år skulle det eritreanske folk ifølge FN-beslutningen have mulighed for at afgøre sin fremtid (hidtil var folket på intet tidspunkt blevet spurgt). Men da de 10 år var gået, indlemmede Etiopien i strid med FN-vedtagelsen Eritrea som sin 14. provins.

Det eritreanske folk har siden 1961 ført væbnet kamp først mod kejser Haile Selassie, nu mod militærjuntaen for national selvbestemmelsesret.

Problemerne omkring Vestsahara og Eritrea er således ikke grænse- og dragningsproblemer skabt af separatistbevægelser. Det er derimod spørgsmål om retten til national selvbestemmelse og retten til at danne en uafhængig stat i de tidligere kolonier.

6. Landenes og folkenes kamp

Det eritreanske folk og folket i Vestsahara kæmper for national selvbestemmelsesret, dvs. for den samme ret som de afrikanske folk i en lang række afrikanske lande har tilkæmpet sig efter 2. verdenskrig, således som det er beskrevet i afsnit 4 om dannelsen af de nye stater, hvor det er søgt vist, at samtidig med den afrikanske nationalismes fremmarch søgte kolonialismen og imperialismen under nye former at trænge

ind, kolonialismen erstattedes af neo-kolonialismen.

Man kunne så stille det spørgsmål, om de afrikanske folk har nået en større uafhængighed nu end i kolonitiden? I det følgende skal gives nogle eksempler på de nye kampfronter mod imperialismen, som åbnede sig for de undertrykte folk med opnåelsen af statslig selvstændighed. Eksempler, der skal vise, at i den efterkoloniale periode fremstår denne

kamp i høj grad som landenes anti-hegemonistiske kamp, dvs. mod fremmede forsøg på at vinde overherredømme. Styrkeforholdet i kampen er bestemt af folkets kamp for at forsvare den nationale uafhængighed i det pågældende land. Et borgerskab, der har nationale interesser at forsvare, kan folket vinde som en allieret i kampen mod imperialisterne. Kampen svækkes i det omfang, imperialisterne kan bruge et neokolonialt borgerskab i landet som instrument for sine interesser, vendt mod folket.

a. Bandung-konferencen

På Bandung-konferencen i Indonesien i 1955 samledes 29 nyligt uafhængige afrikanske og (især) asiatiske stater på initiativ af 5 asiatiske stater. Af afrikanske stater deltog Etiopien (uafhængigt 1942), Libyen (uafh. 1951), Sudan (uafh. 1955/56), Ægypten (uafh. 53) og Ghana, der først opnåede uafhængighed i 1957 og på konferencen deltog som observatør. Konferencen markerede den voksende selvbevidsthed i de tidligere kolonilande og var bl.a. betydningsfuld pga. at Chou En-lai som repræsentant for Kina, der havde befriet sig 6 år forinden, her fremlagde de 5 principper for fredelig sameksistens mellem stater med forskelligt samfundssystem. En fælles forståelse mellem Kina og Indien var forinden opnået i dette spørgsmål. Kina virkede på konferencen stærkt for, at landene på tværs af ideologiske forskelle og forskelle i sociale systemer samlede sig imod kolonialismen. Konferencen betegnede samtidig forløberen for de alliancefri landes bevægelse. Bl.a. Ægypten og Ghana gjorde sig til talsmænd for denne tanke. Bandung-

konferencen indvarslede den tid, hvor de nye stater kom til at spille en stadig vigtigere rolle i international politik.

b. De Forenede Nationer

I de senere år, og især efter Kinas optagelse i 1971, har FN udviklet sig fra først og fremmest at være de store imperialistmagters instrument som ved f.eks. USAs benyttelse af FN-tropper til intervention i andre lande i 50'erne og 60'erne) til idag i høj grad at være et forum for især den 3. verdens landes kamp mod den økonomiske ulighed, mod hegemonisme, racisme, zionisme og kolonialisme. Den 3. verdens lande udgør idag et flertal blandt FNs knap 150 medlemslande. Deres kamp gælder bl.a. en ny økonomisk verdensorden og en sikring af landenes rettigheder til havets ressourcer. Og den gælder fordømmelsen af de racistiske og kolonialistiske regimer i det sydlige Afrika. Det har medvirket til at øge disse regimers internationale isolation. Det samme gælder for det zionistiske Israel. Disse to kolonialistiske brohoveder på fremskudte poster i henholdsvis den arabiske verden og i det sydlige Afrika samarbejder intimt bl.a. på det militære område. FN har netop vedtaget en våbenembargo mod Sydafrika udover den olieembargo, som i forvejen var vedtaget. Ligesom den Palæstinensiske Befrielsesorganisation, PLO, har opnået 'anerkendelse' i FN, da PLOs formand, Yassir Arafat, talte for FN, således er også befrielsesbevægelserne i det sydlige Afrika repræsenteret i FN og har missioner dér. I august 77 arrangerede FN i samarbejde med OAU en anti-apartheid-konference i Lagos, Nigeria. Her talte også repræsentanter for be-

frielsesbevægelser i det sydlige Afrika, bl.a. den fungerende formand for Pan Africanist Congress i Azania (Sydafrika), Potlako K. Leballo. FN har erklæret den 21. marts 1978, 18-års-dagen for Sharpeville-massakren i Sydafrika, for starten på FNs anti-racisme-år.

Den tiltagende internationale isolation af de hvide kolonialist-regimer i det sydlige Afrika, fordømmelsen og sanktionerne vedtaget i FN, hænger naturligvis primært sammen med det opsving, der er sket i folkenes kamp i Zimbabwe (Rhodesia), Azania (Sydafrika) og Namibia (Sydvestafrika). Af afgørende betydning i det azaniske folks kamp var

det oprørsudbrud, der kom den 16. juni 1976, da ungdommen i den 1,2 millioner store sorte forstad til Johannesburg, Soweto, rejste sig til kamp. Det kom til så blodige massakrer, som ikke er set siden Sharpeville-massakren i 1960. Men det har ikke kuert Soweto-ungdommen, der er gået i spidsen for den bølge af oprør, der har rejst sig i Sydafrika. 20.000 unge trodsede det fascistiske terrorpoliti og gik i demonstration, da én af deres ledere, Steve Biko, den 13. sept. 1977 døde i fængslet i Johannesburg efter tortur. Overgrebene medfører blot stadig stærkere modstand fra befolkningen.

Her ses soweto-ungdom i hård kamp mod tungt bevæbnede politisoldater.

Naturligvis har de foranstaltninger, som FN kan træffe, begrænsninger i deres rækkevidde. Det må således være befrielsesbevægelsens opgave i Azania at videreføre kampen mod racisme og apartheid til at være en konsekvent anti-kolonialistisk kamp for national uafhængighed. Og således gælder det for en række af de iøvrigt positive skridt, som tages i FN. Men de ting, der sker i FN, har

vidtrækkende betydning for den internationale opinionsdannelse. Det er nok først og fremmest i denne sammenhæng, den positive udvikling i dette forum skal ses. Den tid er i hvert fald endegyldigt forbi, hvor USA og nogle få andre imperialistmagter kunne dirigere flertallet af FNs medlemslande rundt efter behag.

c. Den afrikanske Enhedsorganisation (OAU) og Den arabiske Liga

Også andre internationale fora end FN er idag udtryk for den anti-hegemonistiske tendens. Det gælder således OAU. OAU dannedes i maj 1963 i Addis Abeba i Etiopien, og tæller idag 49 medlemslande. Det er idag et vigtigt samarbejdsforum for de afrikanske lande og et redskab i deres kamp bl.a. mod regimerne i det sydlige Afrika. OAU har således fordømt den pseudo-»uafhængighed«, som Sydafrika erklærer for forskellige bantustan-områder, dvs. de reserver, som apartheid-regimet henviser afrikanerne til at bo i. Således har OAU fordømt oprettelsen af bantustan-området Transkei, da det blev oprettet i oktober 1976, og det samme skete, da Sydafrika i december 1977 erklærede Bophuthatswana for en »uafhængig stat«.

Samtidig med medlemskabet af OAU er en lang række nord- og østafrikanske lande medlemmer af Den arabiske Liga, der har 20 medlemslande.

Afrikanske og arabiske lande har i høj grad en fælles kamp at føre, dels til beskyttelse af deres råvarer, dels i kampen mod Israel, Sydafrika og Rhodesia.

Et positivt udtryk for de fælles afro-arabiske interesser så man, da 20 afrikanske lande efter Oktoberkrigen mod Israel i 1973 afbrød de diplomatiske forbindelser med Israel. Tilsvarende har alle arabiske lande brudt de diplomatiske forbindelser med Rhodesia og Sydafrika og har vedtaget en olieembargo imod dem.

d. Beskyttelse af ressourcerne. Kampen for højere råstofpriser. Nationaliseringer

I forbindelse med FNs Havretskonferencer har specielt kyststatlandene i den 3. verden kæmpet for en 200 mil økonomisk zone. USA og Sovjetunionen gjorde sig til talsmænd for det synspunkt, at de nationer med teknisk-økonomisk kapacitet til det, skulle have ret til at udnytte havets ressourcer inden for denne zone i det omfang kyststat-landet ikke selv havde kapacitet til det. Der var jo ingen grund til, at ressourcerne lå uudnyttede hen var supermagtsargumentet! Dermed søgte supermagterne fri udplyndringsret for sig selv. I begyndelsen gik Sovjetunionen direkte imod kravet om en 200 mil økonomisk zone, men foretog siden et taktisk omsving til fordel for de 200 mil med ovennævnte modifikation!

De afrikanske lande deltager i mange råstofproducerende landes organisationer. Den Inter-Afrikanske Kaffeorganisation tæller således 20 medlemmer. Flere lande som Algeriet og Libyen er medlemmer af de olieproducerende landes organisation, OPEC. På OPECs 50. møde i Caracas i Venezuela gik Algeriet og Libyen ind for kraftige forhøjelser af oliepriserne, hvilket dog ikke blev vedtaget pga. modstand fra lande som Saudi-Arabien og Iran, der var retager USAs interesser.

Da Algeriet nationaliserede sin olie i 1973 medførte det modreaktioner hos imperialistiske lande. Således svarede Frankrig med en blokade mod algersk vin, og mord og terror mod algerske fremmedarbejdere i Frankrig optrappedes voldsomt. Men det er alligevel en strømpil for

udviklingen af styrkeforholdet på internationalt plan, at OPEC-landene vandt kampen for højere oliepriser gennem olieblokaden i 1973. Selv om USA truede med intervention.

Samtidig må man være opmærksom på, at der blandt olielandene findes borgerskaber, der varetager USAs interesser. Det er ikke utænkeligt, at disse borgerskaber af USA fik grønt lys til at føre oliekrigen i 1973, da USA kunne høste fordele herved. Dels i form af, at USAs oliemonopoler tjente enorme profitter ved at holde olien tilbage og kaste den på markedet, da prisen var højest, dels ved at USA selv er langt mindre afhængigt, relativt set, af olien end konkurrenterne i Vesteuropa og Japan. Endelig kunne olieblokaden også sætte en udvikling igang i Vesteuropa henimod brug af atomenergi, hvorefter USA ville kunne eksportere atomkraftværker til Vesteuropa.

e. Konklusion

Konkluderende kan det siges om landenes og folkenes kamp, at pga. den fortsatte imperialistiske udplyndring og udbytning er der også i de afrikanske lande et voksende ønske om uafhængighed af fremmede herrer. Dette ønske kommer til udtryk på mange forskellige områder og på forskellige planer i kampen. Og i de konkrete sammenhænge fremføres det med vekslende styrke og konsekvens. Dette hænger især sammen med, at på det statslige plan føres kampen via regeringer, dvs. via repræsentanter for de afrikanske borgerskaber. Men selv disse borgerskaber har i voksende grad selvstændige interesser, som de ønsker at varetage. Og i deres eget land kan de af folket presses til at forsvare den na-

tionale uafhængighed.

Det er derfor positivt, når f.eks. de kaffeproducerende lande opnår højere priser for deres kaffe. Det styrker disse lande økonomisk, og forbedrer kampbetingelserne for folkene i disse lande.

Dermed bliver det også sværere for de imperialistiske lande at opretholde deres profitter. Når arbejderklassen går til kamp mod monopolernes forsøg på at vælte råvareprisforhøjelserne over på forbrugerne (dvs. arbejderklassen), er monopolerne trængt fra 'begge sider'. Det svækker imperialismen, og styrker således folkene og arbejderklassen.

Dermed er det i et lidt større perspektiv med til at ændre styrkeforholdet på verdensplan. Også selvom de imperialistiske kaffekøbende monopoler søger at vælte prisforhøjelserne over på forbrugerne i de kapitalistiske lande. For her er det arbejderklassens opgave at kæmpe mod de kapitalistiske monopolars stadige forhøjelser af priserne.

En forhøjelse af råvarepriserne betyder også, at den interimperialistiske konkurrence skærpes. Dermed kan der opstå en splittelse mellem forskellige monopoler. Disse modsætninger kan de råstofproducerende lande udnytte til egen fordel, til f.eks. at opnå aftaler på mere ligelige vilkår og til gensidig fordel. Det traditionelle billede, der idag er ved at blive ændret som følge af landenes og folkenes antihegemonistiske kamp, er jo ellers her det velkendte: meget lave råstofpriser, der svinger meget, men ikke i en stigende kurve. Samtidig er priserne hastigt stigende på de varer, som 3.-verdenslandene vil importere fra de kapitalistiske lande, men som de ikke har råd til at købe: fødevarer, forbrugsvarer, ma-

skiner og teknologi. Dette er fortsat tilfældet. Da mange lande ikke er i stand til at brødføde befolkningen med bare et minimum, er de nødt til at importere fødevarer (korn, ris, majs) f.eks. fra USA, hvorved de bringer sig i dybere og dybere gæld og dermed afhængighed til USA. Det gælder f.eks. en række lande i Latinamerika.

De afrikanske lande fører også en antihegemonistisk kamp på det politiske og diplomatiske plan og i internationale organisationer mod kolonialisme, zionisme, racisme og hegemonisme. Naturligvis søger de imperialistiske lande, og især de to supermagter, USA og Sovjetunionen, at så splid blandt landene og at bruge nogle af dem

som trojanske heste.

Men det lykkes ikke for imperialisterne og specielt de to supermagter at vende den voksende anti-hegemonistiske tendens, som afspejles af de afrikanske landes og folks kamp, f.eks. i FN, i de senere år. Dette gælder uanset nogle afrikanske borgerskabers neokoloniale fremfærd indtil og udadtil. Og uanset at de 'gamle' kolonialister stadig har en betydelig indflydelse; disse forhold skal vi behandle i det følgende afsnit. I de næstfølgende afsnit igen skal vi behandle, hvorledes de 'gamle' kolonialisters indflydelse trænges tilbage ikke blot af folkenes kamp, men også af vor tids største udbyttarnationer: USA og Sovjetunionen:

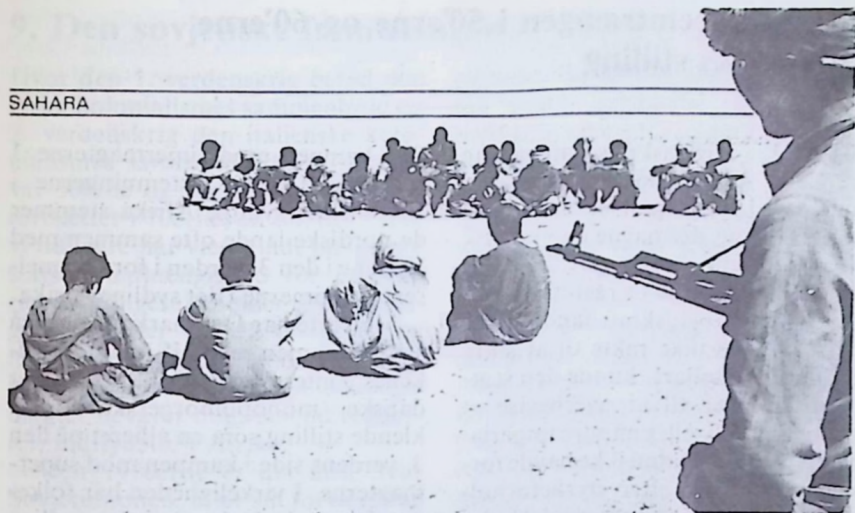
7. De neokoloniale borgerskaber - en hæmsko for den anti-hegemonistiske kamp

At der i Afrika idag eksisterer en generel anti-hegemonistisk tendens betyder som nævnt ikke, at der ikke eksisterer borgerskaber. Nogle af disse borgerskaber fungerer endog som ekspansionister på bekostning af andre folk. De er redskaber for kolonialismen i en ny form, for neokolonialismen. Derfor er deres rolle bl.a. netop at undertrykke den modstand, som folket i deres eget land eller i det land, de angriber, yder mod den neokoloniale undertrykkelse. Så kan det afrikanske borgerskab gøre det grove arbejde, me-

dens kolonialisterne har rene hænder og høster profitterne.

I Tunesien undertrykker Bourguiba-regeringen arbejderklassens kamp med voldsomme midler. For nylig erklærede regeringen landet i undtagelsestilstand efter en generalstrejke. På denne måde sikres de udenlandske (Frankrigs, USAs, Vesttysklands) monopolders interesser.

Marokko fører aggressionskrig mod det tidligere Spansk Sahara (Vestsahara) og mod befrielsesfronten dér, POLISARIO. Vestsahara

Partisaner fra Polisariofronten har taget marrokanske soldater til fange.

har fosfatforekomster, som, sammen med Marokkos egne meget rige fosfatforekomster, praktisk talt vil give Marokko monopol på fosfat. Bag Marokko står Frankrig, der har store interesser i området. Derfor sender Frankrig også fly og tropper mod POLISARIO. Indadtil har kong Hassan II i Marokko fornylig ført proces mod 179 marxist-leninister, og mange har fået lange fængselsstraffe. Således udfører Marokko i imperialismens interesse neokolonial ekspansion udadtil og fascistisk undertrykkelse indadtil.

I Etiopien fører det nye etiopiske borgerskab indadtil en barbarisk politik med massakrer på studenter og andre oppositionelle og udadtil fører de folkedrabspolitik over for Eritrea. Idag fungerer Etiopien som sovjetisk militærbase på Afrikas

Horn. Og det etiopiske borgerskab udgør en alvorlig hindring for udviklingen af den anti-hegemonistiske kamp såvel i Eritrea som i Etiopien.

Også de ikke-neokoloniale, nationale, borgerskaber undertrykker naturligvis deres eget folk; men da de nationale borgerskaber netop er *nationale*, dvs. har selvstændige interesser imod imperialismen, kan de vindes over i den anti-hegemonistiske kamp til forsvar for den nationale uafhængighed. Det var f.eks. hvad der skete, da Algeriet vandt uafhængighedskrigen i 1962 mod Frankrig. De neokoloniale borgerskaber derimod, er i lommen på imperialismen, og folket står dermed i sin kamp kun over for en marionet. Den virkelige fjende, de neokoloniale herrer, trækker i trådene bagved.

8. USAs fremtrængen i 50'erne og 60'erne Danmarks stilling

Efter 2. verdenskrigs afslutning fremstod USA som den stærkeste imperialistiske magt. Det var den imperialistmagt, der havde kapital nok til at købe eller manøvrere de andre ud fra de steder, hvor råstofferne og den billige arbejdskraft fandtes. Og hvis dollaren ikke rakte til at sikre endnu flere dollars, kunne den støttes af militær til at overbevise et modvilligt folk eller mindre imperialistmagter, der endnu ikke havde forstået, hvem det efter styrkeforholdet tilkom at give ordrerne! Under punkt 4a og 4b er nævnt eksemplerne Suez-krisen og Congo-krisen. Suez-krisen betegnede et vendepunkt for den franske og engelske kolonialisme i Ægypten. Det var også hvad Congo-krisen betød for Belgien i denne tidligere belgiske koloni.

De gamle kolonimagter blev sat tilbage til 2. eller 3. rangs kolonimagter. Det affandt de sig naturligvis ikke godvilligt med, men var nødt til det. Denne svækkede position hos disse magter åbner objektiv mulighed for et mere 'ligeligt' forhold mellem de svagere imperialistmagter og de tidligere kolonier. Et forhold, der i højere grad kan baseres på 'dialog' end på 'konfrontation'. Det er til 3.-verdens landenes fordel. På samme måde kan og må andre mindre imperialistiske landes stilling udnyttes til folkenes fordel. Det gælder f.eks. de nordeuropæiske lande. De nordiske lande er selv på forskellig måde underlagt de to supermagter og de udgør derfor objektivt set en kraft, der kan forenes med den 3. verdens lan-

de i kampen mod supermagterne. I forbindelse med afstemningerne i FN om det sydlige Afrika stemmer de nordiske lande ofte sammen med landene i den 3. verden i fordømmelsen af regimerne i det sydlige Afrika.

Men ofte har Danmark f.eks. også stemt sammen med USA, imod folkenes interesser. Det viser det danske monopolborgerskabs vaklende stilling som en allieret på den 3. verdens side i kampen mod supermagterne. I virkeligheden har folkenes forstærkede kamp i det sydlige Afrika blot tvunget det danske monopolbourgeoisie til at se, i hvilken retning vinden blæser i Afrika. Derfor stemmerne i FN mod regimerne i det sydlige Afrika. Derfor inviterede Socialdemokratiet Mozambiques præsident Samora Machel til Danmark til den 1. maj 1977. Det danske imperialistiske borgerskab er ikke blevet mere »progressivt« af sindelag eller af væsen end USA.

Men p.g.a. styrkeforholdene internationalt og Danmarks stilling såvel som fordi den danske regering må tage hensyn til den hjemlige opinion, kan den presses til at foretage sig skridt, der objektivt set er progressive.

Danske anti-imperialister må solidariser sig med de afrikanske lande og folk, der kæmper mod især de to supermagters indblanding. Det må gælde om selvstændigt at mobilisere det danske folk til politisk og materielt at yde støtte til de kæmpende folk. Og det må gælde om at presse den danske regering til at tage skridt, der fremmer denne kamp.

9. Den sovjetiske fremtrængen i 70'erne

Hvor den 1. verdenskrig betød den tyske kolonialismes sammenbrud og 2. verdenskrig den italienske kolonialismes sammenbrud i Afrika, så var 50'erne og 60'erne (og processen fortsætter i 70'erne) en tid, der - som vi tidligere har været inde på - betød statslig uafhængighed for en lang række tidligere kolonier eller afhængige områder og USAs forsøg på indtrængen på Englands og Frankrigs gamle plads. De gamle kolonimagter bevarer dog, omend reduceret, indflydelse i Afrika.

Men 1970'erne er det årti, hvor Sovjetunionen, efter sin forvandling til en imperialistisk supermagt, er gået i offensiven for at trænge ind på det afrikanske kontinent. Som den yngste af de to supermagter er det Sovjetunionen, der må søge at fravriste især USA dets positioner. Hvor USA strategisk primært søger at fastholde sine positioner, må Sovjetunionen vinde nye. Derfor ser vi den aggressive ekspansionistiske rolle, Sovjetunionen spiller i Afrika idag, f.eks. i Angola og Eritrea.

Denne aggressive imperialistiske politik støder naturligvis på modstand. Derfor tilbageslaget f.eks. i Somalia, hvor Sovjetunionen blev smidt ud af den somaliske regering. USA kan godt udnytte de tomrum der herved opstår, til taktiske offensiver i forhold til Sovjetunionen, således som man har set i Ægypten, hvor USA har vundet overtaget efter Sovjetunionens udsmidning af landet. Ægypten smed Sovjetunionen ud, da Sovjetunionen søgte at udnytte »venskabs- og samarbejdsaftalen« mellem de to lande og Ægyptens militære afhængighed til at dirigere rundt med Ægypten, sådan som det

passede Sovjetunionen. Et udtryk for denne arrogante supermagts-holdning kom bl.a. frem under Oktoberkrigen i 73 mod Israel, da Sovjetunionen nægtede at levere Ægypten våben til krigsførelsen med alvorlige militære tilbageslag for araberne til følge. Men selvom USA kan vinde taktiske fremgange, så er det i kampen om verdensherredømmet i defensiven og må f.eks. i det sydlige Afrika disse op med neokolonialistiske »freds«-løsninger for at pacificere folkenes kamp, der truer med slet ikke at levne USA indflydelse. Og måske endda kan resultere i en mærkbar sovjetisk indflydelse. For netop i forhold til folkenes kamp har Sovjetunionen endnu denne fordel fremfor USA: Sovjetunionen kan i ly af folkets kamp under dække af at være en »socialistisk allieret« trænge ind og sikre sig indflydelse. I modsætning til USA, der er mere afsløret i Afrika, er Sovjetunionen endnu langt fra afsløret. Og til at sikre sig bastioner benytter den sig dels direkte af lejetropper som de cubanske, dels af neokoloniale Sovjetloyale regimer som i Angola og Ethiopien, dels af folk, der fungerer som agenter inden for befrielsesbevægelserne. Dette punkt vil blive taget op senere.

Et vigtigt led i den sovjetiske strategi i Afrika består i forsøg på etableringen af et dominansbælte tværs over det sydlige Afrika fra Angola til Mozambique for derigennem at sikre sig det bedste udgangspunkt for det kommende opgør i Rhodesia (Zimbabwe) og Sydafrika (Azania). Sydafrika er både i henseende til råstoffer, produktionsapparat, indbyggertal og militærstrategisk beliggenhed den store gevinst, der spilles

om. Følgende brikker indgår i denne strategi og viser den sovjetiske ekspansion i de senere år:

a. Angola

Det angolesiske folk kæmpede længe mod den portugisiske kolonialisme (der holdtes oppe af USA). Og det så ud til, at kampen skulle krones med sejr. Angola skulle blive uafhængigt i november 1975, men da tidspunktet nærmede sig, startede en borgerkrig mellem de bevægelser, der havde kæmpet mod portugiserne. De havde ellers i januar måned 75 i den portugisiske by Algarve indgået en aftale om oprettelse af en fælles hær og en enhedsregering og var opført med de indbyrdes stridigheder. Sovjetunionen så sin chance til at puste til ilden for at få de prosovjetiske kræfter til magten. Da en borger-

krig brød ud mellem MPLA, UNITA og FNLA, optrappede Sovjetunionen fra august massivt sin militære støtte til MPLA, inklusive SAM-missiler og kampvogne, som den aldrig havde givet under den 15 år lange befrielseskrig mod portugiserne. Samtidig må det erindres, at det portugisiske revisionistparti, PCP, på dette tidspunkt (op til november 75) havde betydelig indflydelse i den portugisiske regering. I perioden 74-75 tog PCP-kadrer til Angola og indtog poster i MPLA-administrationen. USA satsede samtidig på en provestlig regering gennem FNLA og UNITA, og da de sydafrikanske fascister intervenerede i oktober 75 var det en kærkommen anledning for Sovjetunionen til at indsætte 15.000 cubanske lejetropper på MPLAs side. Resultatet af borger-

Fidel Castro sammen med Agostinho Neto taler på et møde i Luanda i Angola.

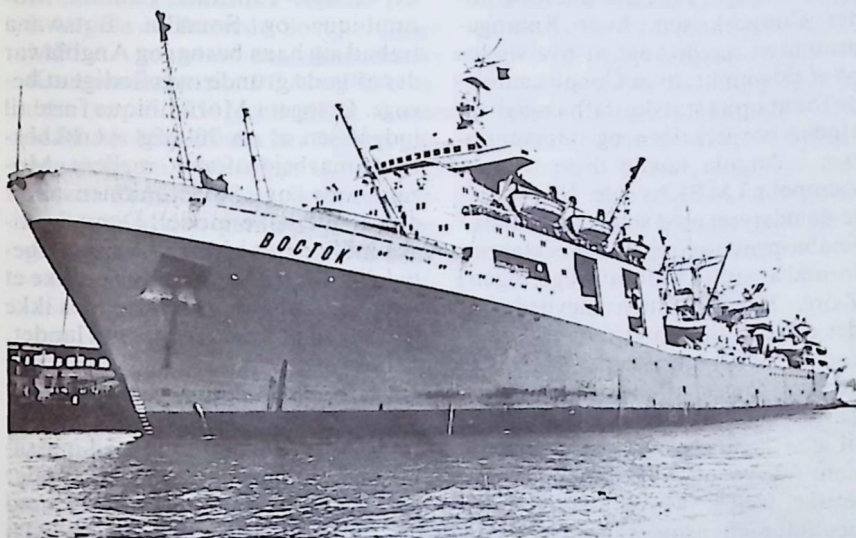
krigen og den imperialistiske intervention var en blodig massakre på over 100.000 angolesere. MPLA vandt militær sejr, men de cubanske tropper er endnu idag ikke trukket tilbage. I Afrika som helhed øges den cubanske indtrængen. På et møde sidste juli erklærede Castro, at udover tropper havde Cuba 4.100 civilt personel i udlandet, og at tal-

let ville blive øget til 6.000 inden udgangen af 1977. 90% af dette personel var ifølge Castro i Afrika.

Sovjetunionen har indgået en 20-årig »venskabs- og samarbejdsaftale« med MPLA-styret. Den omfatter militært »samarbejde«, hvorved den fortsatte sovjetisk-cubanske besættelse skal forlenes med et legalt skær. Sovjetunionen og Cuba har sikret sig

et solidt greb om de vigtigste områder inden for økonomi, militær og administration. Den sovjetiske fiskerflåde opererer inden for Angolas

200 sømil fiskerigrænse. Og Sovjetunionen og Cuba køber angolesisk kaffe til langt under verdensmarkedspriserne.

Sovjetunionen udnytter sin voksende indflydelse overalt til en forceret økonomisk vinding. Her den flydende fiskefabrik »Vostok« før dens afgang til Guineabugten.

b. De cubanske tropper

Men udover at sikre udbytningen og undertrykkelsen af folket og at fastholde Angola som en sovjetisk nykoloni kan de cubanske tropper også tjene den sovjetiske strategi i Afrika i et videre perspektiv: De kan indsættes i de kommende opgør i Afrika for at sikre sovjetisk-cubansk kontrol. Ifølge rapporter fra Eritrea er cubanske tropper blevet indsat på Ethiopians side i kampene i Eritrea. Det fremgik bl.a. af en reportage fra det italienske TV, der blev vist i dansk TV d. 26. januar 78.

P.g.a. den prestige, som er knyttet til den cubanske revolution i Afrika, er det lettere for Cuba at dække sin rolle som agent for Sovjetunionen gennem et slør af »anti-imperialistisk og socialistisk solidaritet.« Og da de afrikanske folk endnu ikke har så lang en erfaring med den sovjetiske socialimperialisme, er denne langt fra gennemskuet. Den sovjetiske brug af Cuba er for den »socialistiske« imperialisme et modstykke til den brug, USA tidligere gjorde af FN-tropper i Afrika som dække for imperialistisk intervention.

c. Invasionen i Zaire

Den 8. marts 77 invaderede flere tusinde lejetropper Zaires (tidligere Congo) sydlige kobberrige provins, Shaba (tidl. Katanga). De havde tidligere kæmpet i belgisk interesse under Congo-krisen, hvor Katanga-provinsen havde søgt at rive sig løs på et tidspunkt, hvor Congo kæmpede for at opnå statslig uafhængighed. Under borgerkrigen og interventionen i Angola havde disse tropper kæmpet på MPLAs side. Nu optrådte de understøttet med sovjetiske våben i Shaba-provinsen med det erklærede formål at styrte Mobutu-regeringen i Zaire. Sovjetunionen hævdede, at det drejede sig om et rent indre oprør, og MPLA hævdede, at de ikke kendte noget til begivenhederne. Disse påstande stod dog i modstrid til den kendsgerning, at tropperne kom fra Angola understøttet med sovjetiske våben. Mobutu-styret er et neokolonialt provestligt styre. Men netop derfor har Sovjetunionen interesse i at søge det væltet for istedet at få indsat Sovjet-loyale kræfter som f.eks. general Mbumba, lederen af gendarmerne fra Angola.

d. Infiltration af befrielsesbevægelsen og pres på regeringerne i Zimbabwe-spørgsmålet

Et andet element i den sovjetiske strategi (således som man også så det i forhold til MPLA i Angola og Mbumba i Zaire) er at øge infiltrationen i befrielsesbevægelserne i det sydlige Afrika og i Mozambique og de andre stater der omgiver Zimbabwe (Rhodesia), de såkaldte frontliniestater, der udover Mozambique omfatter Tanzania, Angola, Zambia

og Botswana. Det var med dette formål for øje at den forhenværende sovjetiske præsident Podgornyj besøgte en række afrikanske lande i foråret 77. Samtidig var Cubas Fidel Castro på en lignende rejse. Podgornyj besøgte Tanzania, Zambia, Mozambique og Somalia. Botswana frabad sig hans besøg, og Angola var det af gode grunde overflødigt at besøge. Besøget i Mozambique førte til indgåelsen af en 20-årig »venskabs- og samarbejdsaftale« mellem Mozambique og Sovjetunionen efter den angolesiske model. Den sovjetiske indflydelse i Mozambique er betydelig. Men Mozambique er ikke et Angola. Cuba har så vidt vides ikke fået lov til at sende tropper til landet.

For Sovjetunionen og Cuba skulle det ellers ikke være svært at finde et påskud i de barbariske rhodesiske raids ind i Mozambique med massakrer på i hundredevis af civile under påskud af straffeekspeditioner mod de zimbabweanske ZANU-frihedskæmpere, der opererer fra baser i Mozambique. Sovjetunionen satser i Zimbabwe på befrielsesbevægelsen ZAPU, der ledes af Joshua Nkomo. Nkomo var således som eneste repræsentant for den zimbabweanske befrielsesbevægelse inviteret til Moskva i anledning af 60-året for Oktoberrevolutionen. Samtidig har Nkomo, paradoksalt nok, været den brik, som også USA (og England) satsede på i Zimbabwe til brug for en neokolonial løsning, hvorefter et afrikansk styre skulle indsættes, men hvor imperialisterne og de 250.000 hvide kolonialister i Rhodesia bevarede deres interesser. Men en sådan »løsning« har Ian Smith-regeringen ikke villet acceptere. ZAPU-styrkerne opererer fra Zambia, som både den fhv. sovjetiske præsident

Podgornyj og Fidel Castro besøgte i foråret 77. ZAPU-styrkerne trænes også fra baser i Angola af sovjetiske og cubanske militæksperter. »Information«, d. 3.2.78)

e. Infiltration i Sydafrika

I Angola infiltrerede Sovjetunionen MPLA gennem det Angolesiske Kommunistparti, PCA. (PCA-kadrer var i 1956 med til at danne MPLA). I Sydafrika har Sovjetunionen gennem Sydafrikas »Kommunistiske« Parti, SACP, sikret sig kontrollen med den 'gamle' frihedsbevægelse i Sydafrika, African National

Council, ANC. ANC fungerer idag som et aktivt talerør for Sovjetunionens og Cubas ekspansionspolitik i Afrika. ANC afviser den anden befrielsesbevægelse, Pan Africanist Congress, (PAC) og dennes forslag om en enhedsfront. Sovjetunionen støtter ikke PAC, da PAC bekæmper ikke blot Vorster-regimet og USA-imperialismen, men også den sovjetiske ekspansionspolitik. PAC eksisterer ikke eller er i opløsning, hedder det i den revisionistiske propaganda. Derfor passer det revisionisterne meget dårligt, at PAC er anerkendt af OAU og FN.

En repræsentant for Pan African Congress Mfanasekava Gqobose i Dar-Es-Salaam og Vavani Mngaza, PAC's repræsentant i London, på et solidaritetsmøde i Stockholm.

Gennem denne politik søger Sovjetunionen at opdyrke en kæde eller en akse af Sovjet-loyale og Sovjetafhængige kræfter, der kan fungere som redskaber for den sovjetiske ekspansion i det sydlige Afrika. MPLA i Angola og ANC i Sydafrika er de sikreste led i aksen. Herudfra søger Sovjetunionen så at underlægge sig de øvrige stater og befrielsesbevægelser i området.

f. Revisionistpartiernes rolle

Det angolesiske »Kommunist« partis rolle i forbindelse med dannelsen af MPLA er nævnt. Det er det sydafrikanske »Kommunist« partis rolle i ANC ligeledes. Disse partier udgjorde det redskab, hvormed Sovjetunionen sikrede sig kontrollen med MPLA og ANC. Et andet aspekt af revisionistpartiernes rolle er deres støtte til deres » eget « borgerskab. I

Marokko støtter således det marokkanske revisionistparti, Partiet for »Fremskridt og Socialisme«, helhjerteret kong Hassan II's annekktion af Vestsahara. Partiets generalsekretær Ali Yata sagde således bl.a. i sin hilsnings tale i Moskva i anledning af 60-året for Oktoberrevolutionen: »Vi forsvarer med fasthed styrkelsen af vort lands suverænitet og territoriale helhed« (citeret fra »Pravda«, d. 5.11.77).

g. Afrikas 'Horn'

Udover i det sydlige Afrika og i Vestsahara, er situationen også særdeles skærpet i Afrikas 'Horn' som følge af imperialistisk, specielt socialimperialistisk, indblanding. Området omfatter Etiopien, Eritrea, Djibouti og Somalia. Da Castro var på rundrejse i Afrika i marts-april 77, besøgte han foruden Algeriet og Libyen også Etiopien og Sydyemen, og ligesom Podgornyj også Somalia, Tanzania og Zambia. Det var på denne tur, Castro søgte at vinde gehør for den sovjetiske plan om et forbund af Etiopien og Somalia og sikkert også Sydyemen og om muligt Djibouti. Planen er

ifølge »Information« d. 24.1.78 ikke opgivet, men indebærer dog fsv. angår Dkibouti den vanskelighed for Sovjetunionen, at der i landet befinder sig 5.000 franske soldater ifølge en aftale, det 250.000 indbyggere store Djibouti indgik med Frankrig ved sin uafhængighed i juni 77. Aftalen skulle vare i 5 år. »Information« citerer ugemagasinet »Jeune Afrique« for den opfattelse, at i tilfælde af en fransk rømning vil ægyptisk militær overtage pladsen. Ægypten er som bekendt idag stærkt knyttet til USA... Et pro-sovjetisk forbund af Røde Havs-stater skulle sikre Sovjetunionen dels kontrollen over olieruten gennem Det røde Hav, dels give den et godt udgangspunkt for sin flådeopbygning i Det indiske Ocean, hvor USA også holder et stort opbud af krigsskibe. De to supermagters rivalisering i området er meget intens. Et vigtigt led i den sovjetiske plan er Eritrea, der ligger ud til kysten. Her fører den etiopiske militærjunta med massiv sovjetisk udrustning og med cubansk støtte napalm-udryddelseskrig mod det eritreanske folk. Efter

Den tredje verdens kamp er idag hovedkraften i kampen mod supermagterne. Her ses kvindelige befrielsessoldater fra Eritrea, som fører en vigtig del af kampen.

et kup inden for den etiopiske militærjunta i februar 77, startede Sovjetunionen i efteråret 77 en massiv militær opbygning af Etiopien. Før kuppet var Etiopien knyttet til USA. Den etiopiske skiften hest viser (ligesom den ægyptiske fra Sovjet til USA), hvor vaklende og omskiftelige de afrikanske borgerskaber er i deres forskellige alliancer. Ofte er deres eget grundlag i landet så skrøbeligt, at de ved at ride på flere heste søger at balancere og holde sig oppe på denne måde. De falder naturligvis ofte i den enes klør, som i Etiopien, hvor landet direkte bliver brugt som base for den sovjetiske ekspansion i Afrikas Horn.

h. Tilbageslag for Sovjetunionen

Den sovjetiske ekspansionisme støder naturligvis på modstand. Somalia tilføjede således Sovjetunionen et alvorligt nederlag, da det besluttede at opsigte »venskabsaftalen fra 1974 med Sovjetunionen, at beordre alle sovjetiske militæranlæg i Somalia nedlagt og at udvise alle sovjetiske militære og civile rådgivere. Desuden afbrød Somalia de diplomatiske forbindelser med Cuba. Et 100.000 mennesker stort massemøde bakkede efter udvisningen op om den somaliske regerings beslutning. Nu er faren, at Somalia kommer i afhængighed af vestlig imperialism, specielt USA-imperialismen. Baggrunden for Somalias brud med Sovjetunionen er dennes støtte til den etiopiske regering, der ligger i krig mod de 1 million somaliere, der bor i Ogaden-ørkenen, og som ikke ønsker at være under etiopisk herredømme.

Tidligere har 2 andre afrikanske stater taget lignende beslutninger

som Somalias. Det skete, da Ægypten i 1972 udviste 15.000 sovjetiske militærrådgivere og krævede de sovjetiske støttepunkter i Alexandria og Port Said nedlagt. Og i marts 1976 opsigte Ægypten den sovjetisk-ægyptiske »venskabsaftale.

Sudan udviste i maj 1977 90 sovjetiske eksperter, krævede nedskæring i antallet af personer tilknyttet den sovjetiske ambassade i Khartoum og lukkede det sovjetiske kulturhus. Og på OAUs topmøde i Libreville, Gabon, i juli 77 advarede Sudans præsident Nimeyri mod at bytte kolonialisme ud med socialkolonialisme. Nimeyris stillingtagen skal ses bl.a. på baggrund af to mislykkede sovjetiske inspirerede kupforsøg i Sudan: ét i 1971 og ét i 1976.

Ægyptens, Sudans og Somalias brud med Sovjetunionen er afgjort positive fænomener. Men man må ikke glemme, at det er afrikanske borgerskaber, der har gennemført disse skridt. Det betyder, at det er udtryk for en vaklende anti-hegemonisme. Faren for at havne i den anden supermagts favntag er til stede, sådan som det er sket med Ægypten.

i. Den revisionistiske hetz mod Kinas Afrika-politik

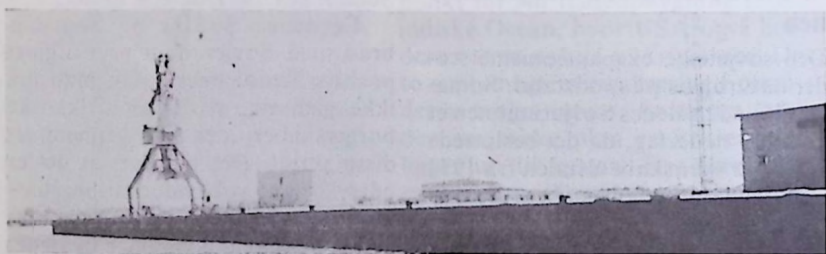
Et særligt punkt gælder revisionismens hetz mod Kinas Afrika-politik. Sovjetunionen startede f.eks. en kampagne om, at Kina støttede de sydafrikanske racister. »Land og Folk« gylpede herhjemme historien videre i en artikel den 17. august 1976.

Revisionisterne har aldrig dokumenteret, at Kina har støttet Sydafrika. De vil bruge påstandene til at lave et røgslør over deres egen politik. Ifølge Hong Kong-bladet Asian Wall Street Journal (13.12.1976),

har London-afdelingen af den sovjetiske Narodnyj Bank investeret i syd-afrikanske aktier gennem et provisionsfirma, der financeredes via hemmelige schweiziske bankkonti. Det er kommet frem under en retssag i forbindelse med provisionsfirmaet Chapman Rowe's fallit. Narodnyj Bank har afskediget 4 englændere, som banken hævdede var ansvarlige for transaktionerne, men ifølge artiklen i Asian Wall Street Journal kan Moskva vanskeligt hævde, at de var uvidende om, hvad der foregik.

Et andet område er bistandspolitikken. Hvor gaveelementet i den sovjetiske bistand er lille, er den stor i den kinesiske bistand. Ifølge »In-

formation« d. 24. januar 1974 hjælper Sovjetunionen bl.a. til med efterforskning af olie, naturgas og mineraller, der for en stor dels vedkommende eksporteres til Sovjetunionen, der re-eksporterer det til de vestlige lande mod vestlig teknologi. På transportområdet har Sovjetunionen ifølge Information bl.a. hjulpet med til at lave havnearbejder i Somalia og Yemen, og har også hjulpet til med at udvikle bauxitforekomster i Guinea og aluminium og fosfat i Ægypten. I begge tilfælde har det givet Sovjetunionen importmuligheder, skriver Knud Vilby i Information.

Havnen i Berbera i Somalia (ud til Adenbugten) bygget med hjælp fra Sovjetunionen og åbnet i 1969.

Senest har vi netop set, at Sovjetunionen har indgået en 30-årig gigant-aftale med Marokko om fosfatudvinding til 12 milliarder kr. (»Information«, d. 4.1.78 der bringer et AFP-telegram).

I skærende kontrast til denne bistandspolitik står den kinesiske, således som den blev fremlagt af Chou En-lai i 8 principper i en beretning han gav om sit besøg i 14 lande, herunder 10 afrikanske, fra december 1963 til februar 1964. Disse principper bygger på ligeberettigelse, gensi-

dig fordel, respekt for modtagerlandets suverænitet, ingen privilegier, rentefri eller lavrentede lån, kredit-henstand, hjælp til uafhængighed, ikke til afhængighed af Kina, prioritering af projekter med hurtig omslagstid (hurtigere kapitalakkumulation), levering af materiale af bedste kvalitet til verdensmarkedspriser med erstatningspligt for svigtende kvalitet. Endelig skal de kinesiske teknikere have samme levestandard som modtagerlandets og ikke nyde særlige privilegier.

Et enestående og gigantisk projekt, der er blevet gennemført med kinesisk bistand efter disse principper, er kobberjernbanen fra Zambia til Tanzania, den såkaldte Tanzam-jernbane. Den gav Zambia en kobberhavn uden om Rhodesia og er tilmed blevet færdigbygget 2 år før tiden (1976).

Hvad angår den sovjetiske »bistand« til afrikanske lande sammenlignet med den kinesiske, har intet afrikansk land, efter at have modtaget bistand fra Kina, reageret som f.eks. Ægypten, Sudan eller Somalia reagerede efter at have modtaget sovjetisk »bistand.«

10. Konklusion

Kampbetingelserne i Afrika idag er vanskelige og komplicerede. Det positive aspekt er den anti-hegemonistiske hovedtendens. Men folkene støder i deres kamp mod mange fjender, åbne som skjulte. Det gælder de kræfter, som især de to supermagter søger at opfostre i landene selv. Metoderne, som supermagterne anvender, er mange: pres på regeringerne, kupforsøg eller indsættelse af loyale, neokoloniale styrer. Men af de to supermagter er Sovjetunionen den farligste, da dens taktik består i at underlægge sig lande og befrielsesbevægelser i »socialismens« navn. Det »socialistiske« udhængsskilt kan bedrage folkene. Det er tydeligt, at det er Sovjetunionen, der - netop i »socialismens« navn - er den mest aggressive og arrogante af de to supermagter. Det var således Sovjetunionen, der direkte inter文enerede med en massiv våbenluftbro først til MPLA i 1975 og siden til Ethio-pien i 1977. Bakket op af det mindst 15.000 mand store cubanske korps. Sovjetunionens fremfærd svarer til

USAs i 50'erne og 60'erne i Afrika og rundt om i verden.

De to supermagter og deres agenter er de afrikanske folks hovedfjender. Men udover dem findes der stadig andre og mægtige fjender. Selvom historiens hjul drejer i ugunstig retning for de kolonialistiske racistregimer i det sydlige Afrika, vil de aldrig overgive sig frivilligt.

De 'gamle' og de mindre kolonialistiske og imperialistiske lande opgiver heller ikke deres interesser frivilligt. Men p.g.a. deres ringere styrke og p.g.a. deres modsætninger til de to supermagter er udgangspunktet bedre for landene i Afrika og i den 3. verden i det hele taget for at tilkæmpe sig et rimeligt samkvem med dem.

Modsætningerne i Afrika idag kan sammenfattes på denne måde: der er kolonialismens og imperialismens, og specielt de to supermagters, undertrykkelse og udbytning af landene og folkene i Afrika; undertrykkelsen og udbytningen afføder den voksende anti-kolonialistiske og anti-hegemonistiske tendens, vi ser i Afrika idag.

Den anden modsætning går mellem de to supermagter, der er inde i en rasende rivalisering om råstoffer, billig arbejdskraft, militærbaser mv.

Af de to supermagter er det Sovjetunionen, der er den farligste og mest aggressive.

Den tredje modsætning går mellem det 'sorte' Afrika på den ene side og de hvide kolonialistiske apartheidregimer i det sydlige Afrika på den anden side. Det skal påpeges, at denne modsætning ikke i sit væsen er en racemodsætning, men en modsætning mellem afrikanske folk (i Zimbabwe, Namibia og Azania) og deres kolonialistiske undertrykkere.

I Afrika, om noget sted, passer

den karakterisering af folkenes kamp idag på forskellige niveauer, som kan sammenfattes:

Landene ønsker uafhængighed, nationerne ønsker befrielse og folkene ønsker revolution!

FØ

Kilder:

Afrique-Asie, nr. 142-143 (5.9.-18.9. 1977)

Azania Combat, maj-september 1977

Azania News, vol. 12, nr. 7-9 (juli-september 1977)

Chou En-lai: Reden und Schriften 1949-1976, Köln 1976

Davidson, Basil: Afrikas Historie, Stockholm 1969

Framåt mot Seger, Program, strategi och taktik för ANC, Sydafrika, Stockholm 1975

Fundamental Historie, København 1977

Gads Historie for Gymnasier og Seminarier, Kbh. 1965

Gyldendals Atlas, London 1976

l'Humanité Rouge, d. 14.12.77 og d. 20.12.77 samt l'Humanité Rouge Bimensuel nr. 21

Hvem-Hvad-Hvor 1978

Ikwezi, nr. 6 og 7, 1977

Karup Pedersen, Ole: De nye stater, København 1966

Kontakt, nr. 1 1974/75, nr. 7 1975/76, nr. 1 1976/77 nr. 4 1976/77

Peking Review, nr. 5, 10, 12, 13, 14, 20, 22, 23, 24, 28, 29, 37/38, 39, 41, 45, 46, 47, 48, 49, årg. 1977

Pravda, d. 5.11.77

Putzgers Historischer Weltatlas, Berlin und Bielefeld 1963.

Tredie Verden (norsk), nr. 2, 3 og 4, årg. 1976; nr. 1, 2 og 3, årg. 1977.

UN Chronicle, januar 1977 og april 1977

Vilby, Knud: Angola - kampen fortsætter, Kbh. 1976.

Litteratur:

Marx/Engels: On Colonialism, Moskva 1976

Zimbabwe Chimurenga. Nationale Befreiung 9, Frankfurt 1977

Noter:

1. Oplysninger fra »histoire économique des grands pays capitalistes«, oversat fra kinesisk. Cit. i l'Humanité Rouge d. 13.1.78

2. Vilby, Knud: Angola - Kampen fortsætter, Kbh. 76 s. 11

3. Gads Historie, bind 4, 1. del, s. 294.

OM DEN ALMENE KRISE

Kammerat Gi har sendt nedenstående debatindlæg til KT, der kritiserer tidsskriftets brug af begrebet almen krise. Gi prøver samtidig at indkredse, hvad der er den almene krises væsen. Foruden Gi's indlæg og et svar til Gi bringer vi her et indlæg om Lenins analyse af imperialismens krise, der danner baggrund for teorien om den almene krise og som viser sig at have en direkte forbindelse med polemikken mellem Albaniens Arbejdets Parti og Kinas Kommunistiske Parti om tre-verdens teorien.

Om begrebet »almen krise«

Begrebet »almen krise« har været flittigt brugt i KT siden nr. 7-8, 1976. Desværre har brugen af begrebet været noget udflydende, sammenlign f.eks. disse citater (mine fremhævelser):

- »Den økonomiske årsag til de cykliske kriser og den almene krise *er på bunden set ens*. Den cykliske krise bliver udløst af en »overproduktion«, der under 1800-tallet på grund af det stadig voksende verdensmarked kun behøver at blive midlertidig. Den almene krise er derimod *en art permanent overproduktionskrise*.« (KT nr. 7-8, 1976).

- »Kapitalismens almene krise er *en altomfattende* krise i hele det kapitalistiske verdenssystem, kendetegnet ved krige og revolutioner, ved kamp mellem den døende kapitalisme og den fremvoksende kapitalisme. Kapitalismens almene krise *omfatter alle sider af kapitalismen*, såvel den økonomiske som den politiske.« (Sammesteds).

- »Grundtrækkene ved kapitalismens almene krise er: *verdens opspaltning i to systemer* - det kapitalistiske og det socialistiske - og kamp

mellem disse, krise i imperialismens kolonisystem, *skærpelse* af markedsproblemet og i sammenhæng hermed *kronisk* uudnyttet kapacitet i virksomhederne og kronisk massearbejdsløshed.« (KT nr. 3, 1977).

- »Kapitalismens almene krise er - historisk set - den kapitalistiske produktionsmådes *døds kamp*.« (Sammesteds).

- »Endelig kan det påpeges, at den fejlagtige overakkumulationsteori går smukt sammen med bl.a. de universitets»marxistiske« linier (forskellige varianter af kapitallogik), der fornægter eller udvander teorien om imperialismen og den almene krise. For overakkumulationsteorien er det nemlig i bund og grund ikke nødvendigt at tage stilling til, *hvad der sker i udlandet*.« (KT nr. 4, 1977).

Snart bruges begrebet, som om »almen krise« betyder *permanent*, *kronisk* overproduktionskrise i modsætning til de tidsbegrænsede cykliske overproduktionskriser, snart bruges det om krisernes *verdensomspændende* karakter i modsætning til de mere lokale cykliske kriser, og endelig karakteriseres be-

grebet almen krise som kapitalismens *dødskamp* i modsætning til de tilbagevendende cykliske kriser.

Jeg mener, at det er vigtigt at definere den almene krise præcist i forhold til de cykliske kriser, så man undgår overfladisk og udflydende brug af begreberne. At definere et begreb præcist, vil først og fremmest sige at bestemme dets hovedkarakteristik, at finde frem til begrebets væsen. Og ved begrebets væsen kan vi kun forstå den *grundlæggende* modsætning, dette begreb dækker over.

Det må her stå klart, at den grundlæggende modsætning, der udgør de *cykliske krisers* væsen, er modsætningen mellem udbytningen af arbejderklassen og arbejderklassens købekraft, mellem produktion og realisering, eller om man vil, mellem kapital og lønarbejde. Men hvad med den almene krise? Hvad er dens væsen i forhold til dette?

Når man besvarer det spørgsmål, er det ikke nok at adskille begreberne ved *gradsforskelle*, f.eks. ved at sige, at den almene krise og den cykliske krise »på bunden er ens« og blot adskilles ved, at den almene krise er *mere* permanent eller *mere* omfattende. Hvis det skal have nogen mening at benytte begge begreber, må de adskilles ved *væsens-forskelle*, de skal ikke på bunden set være ens, de skal netop rumme *forskellige* grundlæggende modsætninger.

Jeg mener derfor, at man nærmer sig en mere korrekt forståelse ved at tage udgangspunkt i »den kapitalistiske produktionsmådes dødskamp«, ved kampen mellem kapitalismen og kommunismen. Netop denne modsætning, *kampen mellem kapitalismen og kommunismen*, må være den almene krisers væsen.

Så får begreberne mening i for-

hold til hinanden; mens den cykliske krisers væsen er en grundlæggende modsætning i *kapitalismen*, som altid vil karakterisere enhver form for kapitalisme og derfor altid vil frembringe nye kriser under kapitalismen, så er den almene krisers væsen modsætningen *mellem* kapitalismen og kommunismen, det er den kapitalistiske produktionsmådes døds-kamp. Denne præcisering af begrebernes betydning sætter yderligere fokus på netop de grundlæggende modsætninger, som revisionistiske kriseteorier analyserer sig uden om.

Jeg vil derfor opfordre KT til at diskutere denne præcisering og fremover bruge begreberne konsekvent.

Kammeratligst
Gi

Svar til Gi

Gi spørger, hvad der er de karakteristiske træk ved den almene krise. Han mener, at vi i KT har fremstillet teorien om den almene krise på en rodet måde, således at det ikke bliver klart, hvad der er den almene krisers væsen. Gi siger, at snart bruges begrebet »almen krise« om det ene, snart om det andet. Vi vil her prøve kort at besvare de spørgsmål, der rejser sig på baggrund af Gi's debatindlæg.

Partiprogrammet om den almene krise

Lad os se hvad KAP har skrevet i partiprogrammet. I programmets afsnit A.3. »Monopolkapitalismen og den proletariske revolution« (det sidste afsnit) er den almene krise beskrevet som en følge af voksende modsigelser under kapitalismens im-

perialistiske stadium, og programmet siger: »Med den Første Verdenskrig og den russiske oktoberrevolution begyndte kapitalismens almene krise. Dennes grundlæggende træk er fremkomsten af socialistiske lande, der er løsrevet fra det imperialistiske system, en permanent krise for kolonisystemet som følge af de undertrykte folks og nationers kamp, en stadig tilspidsning af konkurrencen på det internationale varemarked, en kronisk underudnyttelse af produktionsapparatet og en trods alle svingninger permanent arbejdsløshed.«

De nævnte grundlæggende træk er knyttet til de fire store modsætninger:

1. Modsætningen mellem socialistiske og kapitalistiske lande (»fremkomsten af socialistiske lande, der er løsrevet fra det imperialistiske system«).
2. Modsætningen mellem undertrykte lande, nationer og folk på den ene side og de imperialistiske lande på den anden side (»en permanent krise for kolonisystemet som en følge af de undertrykte folks og nationers kamp«).
3. Modsætningen mellem forskellige imperialistiske lande indbyrdes (»en stadig tilspidsning af konkurrencen på det internationale varemarked«).
4. Modsætningen mellem proletariatet og bourgeoisiet i de kapitalistiske lande (»en kronisk underudnyttelse af produktionsapparatet og en trods alle svingninger permanent arbejdsløshed«).

Når den almene krises grundlæggende træk på denne måde bliver knyttet til de fire store modsætninger i verden i den imperialistiske epoke efter 1917, fremgår det umiddelbart

at den almene krise både har økonomiske og politiske aspekter, og at den trods alle svingninger er både permanent og verdensomspændende.

Den almene krises væsen

Gi mener, at den almene krises væsen må være kampen mellem kapitalismen og kommunismen. Herved, mener Gi, kan den almene krises væsen klart adskilles fra den cykliske krises væsen. Heri er vi ikke enige. Kampen eller modsætningen mellem kapitalisme og kommunisme er uadskillelig fra den grundlæggende modsætning mellem kapital og lønarbejde, og denne kamp begyndte ikke i 1917, men langt tidligere. Modsætningen mellem kapitalisme og kommunisme fremkommer med at modsætningen lønarbejde/kapital slår igennem som den grundlæggende samfundsmæssige modsætning ved indførelsen af kapitalismen.

Ingenting eksisterer uden sin egen modsætning. Modsætningen mellem kapitalisme og kommunisme er en modsætning i kapitalismen og er blot et andet udtryk for modsætningen mellem lønarbejde og kapital. (Se også debatten i KT 5, 1977 om »Den grundlæggende modsætning i vor epoke« og redaktionens svar her til).

På denne baggrund bliver Gi's forsøg på at skelne mellem den almene krise og den cykliske krise ufrugtbar. Hvis den almene krises væsen er modsigelsen mellem kapitalisme og kommunisme, og hvis den cykliske krises væsen er modsigelsen mellem lønarbejde og kapital, og hvis endvidere modsigelsen mellem kapitalisme og kommunisme blot er et andet udtryk for modsigelsen mellem lønarbejde og kapital, da er vi i

grunden ikke kommet et skridt videre. Nej, vi må istedet gå ud fra, at modsætningen mellem lønarbejde og kapital er det grundlæggende for begge slags kriser. Dette er da også grunden til, at der i KT 7-8, 1976 står de formuleringer som Gi har nævnt i sit debatindlæg: »Den økonomiske årsag til de cykliske kriser og den almene krise er på bunden set ens.« Det, der gør at krisernes årsag på bunden set er ens, er netop at de går tilbage til modsætningen mellem lønarbejde og kapital, hvad vi burde have fremhævet mere klart.

Gi vil nok ikke være tilfreds, hvis vi i vort svar standser ved en tilbagevisning af Gi's forsøg på at præcisere den almene krises væsen, og han vil muligvis mene at også formuleringen i KAPs program skøjter hen på overfladen af tingene. Lad os derfor her prøve kort at opsummere, hvad vi mener er den almene krises væsen.

Kapitalismens almene krise, eller måske bedre »imperialismens almene krise«, er en del af kapitalismens imperialistiske stadium. Imperialismens væsen er, at den kapitalistiske frikonkurrence er slået over i sin modpol, monopolistisk kapitalisme. At kapitalismen er blevet monopoli-

stisk betyder ikke, at konkurrencen er hørt op, men at den har fået en delvis anden karakter. Dette spørgsmål kan vi ikke gå i dybden med her, men vi må nøjes med at konstatere, at den almene krises væsen ikke kan undersøges adskilt fra imperialismens væsen - den monopolistiske kapitalisme.

Perioden fra ca. 1870-erne til årene lige efter århundredskiftet er imperialismens ekspansionsperiode. Denne periode kendetegnes bl.a. ved monopolerens udvikling, sammen-smeltning af bank- og industrikapital til finansoligarki og finanskapital, kapitaleksportens voksende betydning, fremkomsten af monopolistiske kapitalistsammenslutninger, som deler verden mellem sig samt de forskellige landes ujævne udvikling. Ved slutningen af denne periode er hele jorden territorielt opdelt mellem de kapitalistiske stormagter. Under imperialismens ekspansionsperiode var der tale om i hvert fald tre store modsætninger: modsætningen mellem lønarbejde og kapital, modsætningen mellem de imperialistiske lande indbyrdes samt modsætningen mellem imperialismen og de undertrykte folk og nationer.

"Som en bur med instängda råttor..."

*Imperialismen kan sammenlignes med en bur med indelukkede rotter. Hvis væggene i buret flyttes stadig nærmere hinanden bliver der stadig mindre plads for rotterne. De begynder at dræbe hinanden.....
(Billede og tekst er lånt fra en artikel om kapitalismens almene krise i det svenske blad Gnistan nr. 42, 1977).*

Når imperialismens ekspansionsperiode kulminerer skærpes disse modsætninger, især modsætningen mellem de imperialistiske lande indbyrdes og mellem imperialismen og de undertrykte nationer og folk. Dette hænger sammen med, at jordens første territorielle opdeling er afsluttet, en skærpelse af udplyndringen og udbytningen samt de kapitalistiske landes ujævne udvikling. Der sker en forandring af styrkeforholdet, i første omgang mellem de imperialistiske lande. Det forandrede styrkeforhold fører på denne baggrund til verdenskrig og statsmonopolistisk kapitalisme.

Med denne udvikling skærpes modsigelserne mellem lønarbejde og kapital og mellem de undertrykte nationer og folk og imperialismen. Styrkeforholdet mellem de forskellige sider af disse modsætninger forandres, især i Tsarussland.

Lenin har skrevet om dette i 1917: »...krigen har, som en vældig historisk proces, fremskyndet den sociale udvikling i en grad, vi tidligere ikke har hørt tale om. Kapitalismen er udviklet til imperialismen, dvs. monopolistisk kapitalisme, og under indflydelse fra krigen er den blevet til statsmonopolistisk kapitalisme. Vi har nået det stadium i verdensøkonomien, som er det umiddelbare

trappetrin til socialismen.« (Lenin Collected Works, bind 26, side 386-87.)

Den første socialistiske revolution finder sted på baggrund af denne udvikling og yderligere en stor modsætning opstår, modsætningen mellem et eller flere socialistiske lande og de imperialistiske lande. Herved skærpes imperialismens modsætninger yderligere og den almene krise er en realitet. Med oktoberrevolutionen og den almene krise begynder imperialismens opløsningsperiode.

Vi kan altså konkludere, at den almene krises væsen består i en skærpelse af de tre store modsætninger, der fandtes allerede under imperialismens ekspansionsperiode, og i en forandring af styrkeforholdet mellem de forskellige sider af disse modsætninger, der fører til de undertrykte nationers og folks frigørelse og til socialistiske revolutioner.

Derfor er Gi inde på det rigtige, når han prøver at sætte den almene krise som den kapitalistiske produktionsmådes dødskamp i fokus. Styrken ved teorien om kapitalismens eller imperialismens almene krise er, at den trækker disse hovedlinier klart op, hvad der er af meget stor betydning for den almene forståelse af, hvilken historisk epoke vi lever i.

B.

APPENDIX OM DEN ALMENE KRISE OG DEN KONKRETE ANALYSE AF DEN KONKRETE SITUATION

Vi kan konstatere, at begrebet eller betegnelsen »Kapitalismens almene krise« dækker både den økonomiske og politiske verdenssituation og at den dækker hele perioden fra

1914/17 til verdensrevolutionens sejr. Vi har foreløbig haft almen krise i over 60 år.

Teorien om den almene krise kan naturligvis ikke umiddelbart bruges

som en taktisk vejledning for klassekampen på verdensplan for hele denne periode. Vi ved, at der i de sidste 60 år har været flere vigtige forandringer i den verdensøkonomiske og verdenspolitiske situation, forandringer der har spillet en stor rolle for de marxist-leninistiske partiers skiftende taktik. Teorien om den almene krise er en forudsætning for en konkret analyse af den konkrete situation, men den er ikke denne konkrete analyse i sig selv. Hvis man bruger teorien om den almene krise skematisk på den konkrete situation, er der stor mulighed for at man overhovedet ikke vurderer denne situation taktisk set.

Når man undersøger tingene nærmere, viser det sig, at spørgsmålet om brugen af teorien om den almene krise fører lige ind i den aktuelle debat mellem Albaniens Arbejds Parti og Kinas Kommunistiske Parti om linien for klassekampen på verdensplan idag.

Vi blev opmærksom på dette i forbindelse med udarbejdelsen af svaret til Gi, idet vi, for at sætte os mere grundigt ind i spørgsmålet om den almene krise, gik tilbage til Lenins tekster om dette emne, eller mere præcist, til de tekster der er henvist til under »allgemeine krise« i registerbindet til den tyske udgave af Lenins samlede skrifter. (I følge Politisk Økonomi, lærebog, er det Lenin der har udarbejdet grundlaget for læren om kapitalismens almene krise.).

Under »allgemeine krise« finder man henvisninger til ialt 45 tekster af Lenin, skrevet i perioden december 1914 til marts 1923. (Lenin døde 21.1.1924). Det viser sig, når man kikker på disse tekster, at nogle af dem netop er blandt de vigtige nøgle-

tekster, som AAP benytter sig af i lederen i »Zeri i Popullit« d. 7.7.1977. Fire af de otte henvisninger til Lenin i »Zeri i Popullit«-lederen er netop henvisninger til tekster man finder under ordet »allgemeine krise«. I det kinesiske svar i Renmin Ribao »Formand Maos teori om verdens deling i tre...« d. 1.11.1977 er 11 ud af 20 henvisninger til Lenin igen henvisninger til de tekster, som man finder under »allgemeine krise«.

Spørgsmålet om anvendelsen af teorien om kapitalismens almene krise er således en vigtig del af den nuværende internationale diskussion.

Vi vil her benytte lejligheden til at bringe yderligere materiale om den almene krise og den konkrete analyse af den konkrete situation. Samtidig må vi dog gøre opmærksom på, at Lenin ikke selv bruger begrebet »kapitalismens almene krise«. Det er derfor korrekt, når det i »Politisk Økonomi, lærebog« står, at Lenin har udarbejdet *grundlaget* for læren om kapitalismens almene krise. Det er Sovjetunionens Kommunistiske Parti og Komintern, der efter Lenins død har sammenfattet læren om kapitalismens almene krise og givet den dette navn. Henvisningerne til »allgemeine krise« er derfor ikke henvisninger til Lenins brug af dette begreb, men til steder som man senere har ment kunne knyttes sammen med dette begreb. Ved en gennemgang af samtlige henvisninger til Lenin under »allgemeine krise« fremgår det, at det gennemgående træk er henvisninger til formuleringer vedrørende en kriseperiode da »kapitalismen bryder sammen over hele linien og det socialistiske samfund opstår« (her citeret fra Lenins beretning om revision af partiprogrammet og

partinavnet på Ruslands Kommunistiske Partis 7. kongres d. 8. marts 1918.).

Lenin i april/maj 1917

»Zeri i Popullit«-lederens to første Lenincitater er begge citater, der er knyttet til den almene krise, og de er samtidig de kronologisk set ældste af de Lenincitater om den almene krise som lederen bygger på. De stammer fra et forslag til revision af det Russiske Kommunistpartis partiprogram i 1917, som forfjerner at blive bragt i et længere uddrag:

»Den globale kapitalisme har på nuværende tidspunkt, dvs. ved begyndelsen af det 20. århundrede, nået sit imperialistiske stadium. Imperialismen, eller finanskapitalens epoke, er et højt udviklingsstadium i det kapitalistiske økonomiske system, et stadium hvor monopolistiske kapitalistsammenslutninger - syndikater, karteller og truster - har afgørende betydning; hvor umådeligt koncentreret bankkapital er smeltet sammen med industrikapitalen; hvor kapitaleksporten til fremmede lande har fået vældige dimensioner; hvor hele verdens territorium er blevet opdelt mellem de rige lande, og den økonomiske nyopdeling af verden mellem internationale truster er begyndt.

Imperialistiske krige, dvs. krige om verdensherredømmet, om markeder for bankkapital, om herredømmet over mindre og svagere nationer, er uundgåelige under sådanne forhold. Den store imperialistiske krig, krigen 1914-1917, er lige præcis en sådan krig.

Det ekstremt høje udviklingsniveau som den globale kapitalisme har nået i almindelighed, den fri konkurrences erstatning med monopoli-

stisk kapitalisme, den kendsgerning at bankerne og kapitalistsammenslutningerne har forberedt det sociale reguleringsmaskineri, der er nødvendig for produkternes produktions- og distributionsproces, de stigende levedgifter og syndikaternes voksende undertrykkelse af arbejderklassen på grund af de kapitalistiske monopolers vækst, de vældige forhindringer der står i vejen for proletariatets økonomiske og politiske kamp, rædslerne, elendigheden, ruineren og brutaliseringen forårsaget af den imperialistiske krig - *alle disse faktorer forvandler kapitalismens nuværende udviklingsstadium til den proletariske socialistiske revolutions æra.*

Denne æra er begyndt.

Kun en proletarisk revolution kan føre menneskeheden ud af den blindgyde, som imperialismen og den imperialistiske krig har skabt. Uanset hvilke vanskeligheder revolutionen støder på, uanset alle de mulige tilbageslag og kontrarevolutionære bølger, som den kan blive tvunget til at slås med, så er proletariatets endelige sejr uundgåelig.

De objektive forhold gør det til en presserende aktuel opgave, at på alle måder forberede proletariatet på erobringen af den politiske magt med det formål, at føre de økonomiske og politiske foranstaltninger ud i livet, som er den socialistiske revolutions hovedindhold.

Fuldførelsen af denne opgave, som kræver fuldstændig tillid, meget nære venskabelige bånd, og den direkte enhed i revolutionær aktion mellem arbejderklassen i alle fremskredne lande, er umulig uden et umiddelbart principielt brud med den borgerlige forvrængning af socialismen, som er blevet domineren-

de hos lederne for det store flertal af de officielt socialdemokratiske partier.» (Lenin Collected Works bind 24, side 459-460 - fremhævningerne svarer til Zeri i Popullits citater fra denne tekst.)

Denne indledning til de russiske kommunisters partiprogram ridser klart det store strategiske perspektiv op, og det knytter den almene krise til imperialismens udviklingstrin ved tidspunktet for den 1. verdenskrig. Den stiller betingelser for revolutionens gennemførelse - »den direkte enhed i revolutionær aktion mellem arbejderklassen i alle fremskredne lande« - men den indeholder kun meget små tilløb til en konkret analyse af den konkrete situation med hensyn til den umiddelbare mulighed for denne slagkraftige aktionsenhed. Det fremstår helt klart for læseren, at denne analyse af den verdenspolitiske situation ikke er tilstrækkelig som grundlag for en konkret taktik. Det er det almene perspektiv, der er tale om.

Lenin i juli 1920

Lad os gå videre til den kronologisk set næste Lenintekst om »den almene krise«, der citeres i »Zeri i Popullit«-lederen. Det drejer sig om rapporten om den internationale situation til Kominterns 2. kongres i juli 1920. (Lenin Collected Works, bind 31., side 215-234.)

Om den store krise, der begyndte i 1914, siger Lenin her, at modsigelserne nu er blevet skærpet yderligere både mellem de førende imperialistiske lande indbyrdes, mellem de førende imperialistiske lande og de afhængige lande (kolonier og halvkolonier) og internt i de imperialistiske lande. Han nævner at de imperialistiske lande ikke kan løse inflationsproblemet, valutaproblemet, markedsproblemet etc. Kort sagt. »Krigen har ført til en hidtil uset skærpelse af alle kapitalismens modsætninger.«

I denne tekst, der er den mest omfattende henvisning til »kapitalismens almene krise« i Lenins samlede skrifter, beskæftiger Lenin sig i øvrigt udelukkende med en konkret analyse af den konkrete situation, herunder en detaljeret gennemgang

af ændringerne i de finansielle og valutarielle relationer mellem de imperialistiske lande som en følge af krigen og Versaillesfreden. Og på trods af, at Sovjetunionen er i væbnet kamp med de imperialistiske landes invasionshære, på trods af at der faktisk foregår en krig mellem et socialistisk land og et stort sammenrend af imperialistiske lande, der har invaderet dette socialistiske land, fremkommer Lenin med følgende konkrete billede af den internationale situation: Den samlede befolkning i verden på 1.750 millioner deler sig ifølge Lenin i tre hovedgrupper.

1. Befolkningen i de lande, hvis øverste lag, kapitalisterne, havde fordel af krigen og nyopdelingen af verden - omfatter ca. 250 millioner mennesker.
2. Befolkningen i lande som har bevaret sine gamle positioner fra før krigen, men som er blevet økonomisk afhængige af USA - omfatter ca. 250 millioner.
3. Befolkningen i de undertrykte kolonilande og i lande som gennem krigen har fået kolonistatus (omfatter også Sovjetunionen) - ialt ca. 1.250 millioner.

Lenin foretager i denne analyse en opdeling af verden i tre dele og han konkluderer: »Jeg vil bede jer lægge godt mærke til dette verdensbillede, for alle kapitalismens, imperialismens afgørende modsigelser, der fører til revolution, alle de afgørende modsigelser i arbejderbevægelsen, der har ført til den rasende kamp mod 2. internationale ... de har alle forbindelse med denne opdeling af verdens befolkning.«

Det, der er virkelig interessant ved denne tekst, er ikke kun Lenins udsagn om imperialismens krise, men i mindst lige så høj grad hans konkrete

te analyse af den konkrete situation på baggrund af det almene billede af imperialismens krise. Renmin Ribao har da også trukket netop denne side af Lenins analyse frem i »Formand Maos teori om verdens deling i tre...« (side 12-13 i Oktoberforlagets danske udgave). Det er dog karakteristisk, at når »Zeri i Popullit« tager fat i denne tekst - da går man uden om at forklare nødvendigheden af den konkrete analyse af den konkrete situation. Lenins konkrete analyse fremhæves ikke. Istedet tager albanerne følgende lille bitte del af Lenins argumentation ud og giver den en både almen og konkret gyldighed for hele den almene krises periode:

»Over hele verden oplever borger-skabet en vældig revolutionær krise. De revolutionære partier må nu »bevise« i praksis, at de har en tilstrækkelig viden og organisation, kontakt med de udbyttede masser, beslutsomhed og dygtighed til at bruge denne krise til en fremgangsrig, en sejrende revolution.«

Der tages ingen forbehold overfor, at denne udtalelse er formuleret på et tidspunkt, hvor der var tilløb til en revolutionær situation visse steder i Europa.

Hvad »Zeri i Popullit«-lederen heller ikke siger, er at Lenincitateret er brudt ud af sin sammenhæng. Grunden til, at *bevise* er i gåsøjne, er at Lenin i en polemik mod fejlagtige synspunkter umiddelbart foran har sagt:

»Men ingen kan »bevise« at det er absolut umuligt for dem (borger-skabet - red.) at pacificere en minoritet af de udbyttede med nogle små indrømmelser og undertrykke en del af bevægelserne og oprørerne hos dele af de undertrykte og udbyttede. At forsøge at »bevise« på for-

hånd, at der »absolut« ikke findes nogen vej ud af situationen, ville være det rene pædanteri, eller at lege med begreber og slagord. Praxis alene kan tjene som et virkeligt »bevis« i dette og lignende spørgsmål.»

Og i spørgsmålet om praksis er vi ikke alene afhængige af det store strategiske perspektiv og nogle almene udsagn om imperialismens krise for at kunne handle korrekt, men i høj grad også af den konkrete analyse af den konkrete situation.

Lenin i december 1921

Lad os herefter gå videre til den kronologisk set tredje og sidste tekst om »den almene krise«, der bruges i lederen i »Zeri i Popullit«, nemlig rapporten om indenrigs- og udenrigspolitikken på den 9. sovjetkongres i december 1921.

Af denne tekst kan vi lære, at Lenin på dette tidspunkt erkender, at han tidligere overvurderede den revolutionære situation udenfor Rusland: »Vi sagde til os selv, og vi sagde til arbejderklassen og alle arbejdende mennesker både i Rusland og i andre lande, at der ikke var nogen anden vej ud af dette forbandede, forbryderiske imperialistiske blodbad, undtagen gennem revolution ... denne direkte vej viste sig at være en vej, som andre nationer ikke var i stand til at følge - i hvert fald ikke så hurtigt som vi troede.« (Lenin Collected Works bind 33, side 144).

Denne udtalelse er vigtig, idet den forhindrer en venstreopportunistisk fortolkning af det, som Lenin har skrevet om imperialismens almene krise. Med denne udtalelse bliver det definitivt klart, hvis det ikke har været det tidligere, at Lenins analyse af den periode hvor »kapitalismen bryder sammen om det socialistiske sam-

fund opstår« er en almen analyse, en strategisk vejledning for den konkrete analyse, men at den ikke kan erstatte denne konkrete analyse. Dette fremgår også af et andet sted i samme tekst, hvor Lenin siger, at Sovjetunionens Kommunistiske Parti undersøger den internationale situation ved at se på styrkeforholdet mellem de forskellige kræfter i verden. Den klargørelse, der præger denne tekst, fastholdes herefter af Lenin, f.eks. i »Hellere mindre, men bedre« fra marts 1923, den kronologisk set sidste af henvisningerne til »den almene krise.« (Se Lenin Udvalgte Værker bind 12.)

Når »Zeri i Popullit«-lederen bruger Lenins tekst fra Sovjetkongressen i 1921, da nævner man dog ikke dette, men istedet: »... idag eksisterer der i verdenen to verdener: den gamle - kapitalismens verden, som er i opløsning, men som aldrig vil overgive sig frivilligt, og den fremvoksende nye verden, som endnu er meget svag, men som vil vokse sig stærk, fordi den er uovervindelig.«

Den almene krise: sammenfatning

Vi har nu i korte træk behandlet tre Lenintekster om den almene krise. Af disse, ligesom af de øvrige 42 Lenintekster, som vi ikke har citeret her, kan man lære, at Lenin ikke selv bruger begrebet »kapitalismens almene krise«, men at han gør rede for »en vældig historisk krise, begyndelsen af en ny epoke«, »en epoke med krise for...kapitalismen som helhed«, »en umådelig krise«. Han siger også: »At imperialismen betyder begyndelsen på den socialistiske revolutions æra er også en kendsgerning, som er indlysende for os, og som vi må tale klart om.« (8. marts 1918).

Endvidere siger han: »Imperialismen er forgården til proletariatets socialistiske revolution. Dette er siden 1917 bekræftet i verdensmålestok«. (6. juli 1920).

Når Sovjetunionens kommunistiske Parti henviser til disse Lenintekster under begrebet den almene krise, er det sandsynligvis disse brede formuleringer, der henvises til. Samtidig er det vigtigt at bide mærke i, at flertallet af disse tekster ikke kun behandler den almene krise generelt, men også i høj grad konkret, og at Lenins metode indeholder meget vi kan lære af med hensyn til de konkrete analyser. Endelig er det vigtigt at huske, at Lenin selv erkender, at han før 1921 overvurderede den revolutionære situation i verdensmålestok, især den revolutionære udvikling i de avancerede kapitalistiske lande.

Læren om den almene krise bygger på de almene træk ved imperialismen i dens opløsningsperiode. Denne lære er utvivlsomt korrekt som en strategisk vejledning for hele perioden fra 1914/17 til verdensrevolutionens sejr. Samtidig må man gøre sig klart, når man bruger læren om den almene krise, at flere af de udsagn den bygger på er formuleret i en periode, hvor Lenin i en vis grad overvurderede krisens skærpelse konkret. Dette må vi have in mente, når vi studerer Lenin og når vi bruger læren om den almene krise idag.

Der har også senere været situationer, hvor læren om den almene krise er blevet brugt samtidig med en vis overvurdering af de kræfter, der peger i retning af revolution.

Vi ved ikke, hvornår Sovjetunionens Kommunistiske Parti og Komintern første gang formulerede begrebet »kapitalismens almene krise«,

men det blev i hvert fald brugt på Kominterns 6. verdenskongres i september 1928. De udtalelser om den almene krise og om den hurtige udvikling henimod en revolutionær situation - også i de avancerede kapitalistiske lande - der præger dette program for Komintern, indeholder utvivlsomt også en vis overvurdering af situationen.

Også i den sovjetiske »Politisk Økonomi, lærebog« fra 1954, der indeholder den mest systematiske redegørelse for den almene krise, som vi hidtil har set, er der på visse punkter en tendens til en overvurdering af skærpelsen af den almene krise i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne. F.eks. kan man på side 323 i Forlaget Tidens danske udgave, efter en konkret gennemgang af den økonomiske udvikling i USA, England, Frankrig, Vesttyskland, Italien og Japan, læse følgende:

»Forværringen i de brede befolkningslags materielle forhold i de kapitalistiske lande fører til ... de kommunistiske partiers vækst og større indflydelse på masserne...«

Af disse eksempler kan vi lære, at vi kan bruge teorien om kapitalismens eller imperialismens almene krise til generelt at perspektivere den periode af kapitalismen vi lever i, men at teorien om den almene krise ikke kan erstatte en konkret analyse af den konkrete situation. Istedet for at benytte denne teori til en ny overvurdering af den revolutionære situation i verdensmålestok, må vi gå videre og føre den konkrete analyse af den konkrete situation mere i dybden, således at vi kan få et mere nuanceret billede af det aktuelle styrkeforhold på verdensplan.

Læren om den almene krise, som den er formuleret i KAPs partipro-

gram, i »Politisk Økonomi, lærebog« og Lenins tekster under opslagsordet »almen krise«, kan støtte os i en sådan undersøgelse af den konkrete situation, idet der her nævnes en række væsentlige forhold, der må undersøges nærmere idag. Af Lenin, men ikke i særlig høj grad af

lærebogen, kan man endvidere lære en hel del om den metode man må bruge i forbindelse med disse undersøgelser.

I denne omgang må vi dog standse her, idet en behandling af disse forhold og denne metode ville kræve en selvstændig artikel.

BG

Debatten om udviklingen i Sovjet i 30'erne og 40'erne og Stalins rolle heri fortsætter i dette nummer. Debatindlægget hævder, at Stalin havde en lysende klar forståelse for klassekampens fortsættelse under socialismen. BS afviser denne kritik af hans artikel i Kommunistisk Tidsskrift nr. 3 1977 igennem at vise, at Stalin ingen opfattelse havde af grundlaget for klassekampens fortsættelse under socialismen: den fortsatte eksistens af antagonistiske klasser. Først læserindlægget:

STALIN VAR IKKE EN BORGER!

I de sidste par numre af KT har der været en debat, om hvorvidt Stalin var en borger, om SUKP(b) under hans ledelse allerede var et revisionistisk parti. Udgangspunktet var en artikel af kammerat BS i KT 3, 77.

Det følgende indlæg er en polemik mod synspunkterne omkring Stalin, som kommer til udtryk i den nævnte artikel af kammerat BS »Om klassekampens fortsættelse under socialismen.«

Spørgsmålet om Stalin har alle dage været et centralt spørgsmål for kommunister. En korrekt holdning til dette spørgsmål drejer sig til syvende og sidst også om en rigtig vurdering af proletariats diktatur, af den første socialistiske stat, af den internationale kommunistiske bevægelses udvikling i et betydningsfuldt kvart århundrede. I betragtning af, at der åbent sættes spørgsmålstegn ved Stalins karakter og rolle, bliver det påtrængende nødvendigt at tilbagevise de synspunkter, som gør Stalin til revisionist.

Selvom kam. BS's artikel som sit emne ikke har Stalin, opstilles der dog i den en lang række synspunkter på klassekampen i Sovjet på Stalins tid, synspunkter, som *står i modstrid til KAPs tidligere opfattelse*.

Artiklen giver det indtryk, at Stalins indsats i klassekampen under socialismen skal deles i to dele: den korrekte Stalin fra Lenins død indtil begyndelsen af 30'erne - og den »ukorrekte« Stalin frem til hans død. I den sidste periode af sit liv skulle Stalin fornægte klassekampens fortsættelse under socialismen. I stedet skulle han være ophavsmanden til den rådne teori om klassekampens ophør. Proletariatets diktatur skulle da angiveligt også i den sidste periode af Stalins liv kun være »en hul skal.« SUKP (b) skulle have »mistet orienteringen, ikke begrebet klassekampen som nøgleledet, og derfor være ude af stand til at behandle hovedmodsætningen i samfundet.« Det postuleres, at Stalin skulle have opstillet en teori i 1936 om klassekampens ophør under socialismen, som senere skulle blive »kanoniseret som underlag for den revisionistiske teori om hele folkets stat og hele folkets parti.« Kort sagt var Stalin ophavsmand til den rådne revisionistiske teori om klassekampens ophør under socialismen; Stalin står på denne måde fadder til den

moderne revisionisme; genrejsningen af kapitalismen i Sovjetunionen var nærmest en fuldbyrdet kendsgerning i Stalins sidste år på baggrund af denne teori; der går en lige linje fra Stalin til Hrustjov og Liu Shaochi.

Hele argumentationen bygges op omkring et enkelt citat fra Stalins tale om Sovjetunionens forfatning d. 25. november 1936.

Ikke desto mindre repræsenterer kammerat BS's argumentation en fuldstændig fordrejning af Stalins og SUKP(b)s udtalelser fra denne periode. Den er også i modstrid med partiets faktiske praksis i klassekampen!

Dermed være ikke sagt, at Stalin ikke har udtalt sig som citeret. For det har han. Men kammerat BS fordrejer indholdet og betydningen af denne udtalelse og han udelukker en række andre steder hos Stalin, som klart viser, at Stalins grundlæggende synspunkt på klassekampen under socialismen udtrykkes i hans formel om dens *skærpelse* og ikke om dens uddøen.

Det skal heller ikke benægtes, at visse udtalelser af Stalin som den af BS citerede teoretisk set er problematisk; Stalins syn på klassekampen under socialismen var ikke fuldstændigt og han begik visse fejltagelser af teoretisk og praktisk art. Men det er absurd i sin konsekvens at fremstille det, som om den moderne revisionisme kunne bryde frem nationalt i Sovjetunionen - og som følge af Stalins stilling i den kommunistiske verdensbevægelse - også internationalt *takket være* og ikke *på trods af* Stalin.

Stalin mod kam. BS

Kam. BS daterer Stalins angivelige afvigelse til begyndelsen af 30'erne, hvor den socialistiske produktionsmåde blev dominerende i by som på land, og hvor den sidste store udbytterklasse, kulakkerne, var blevet likvideret. Før den tid - det

РАЗВЕРНЕМ ВСЕСОЮЗНОЕ СОРЕВНОВАНИЕ
НА САМУЮ ВЫСОКУЮ
УРОЖАЙНОСТЬ.

Russisk plakat omkring afslutningen af kollektiviseringen i 1933: »Lad os konkurrere om høstresultatet.

hersker der ingen uenighed om, havde Stalin bekæmpet diverse opportuniste, som allerede da fremsatte teorien om klassekampens ophør.

Men i begyndelsen af 30'erne var der med kam. BS's ord opstået en situation som »skabte grobund for teorien om klassekampens uddøen: produktionsmidlerne var blevet samfundseje.« I denne situation skulle Stalin ifølge kam. BS have gjort sig til talsmand for denne opportunistiske teori.

Men hvad er virkeligheden? Netop i denne situation understregede Stalin:

»Nogle kammerater har opfattet tesen om klassernes ophævelse, om skabelsen af et klasseløst samfund og om statens

uddøen som en retfærdiggørelse af træghed og overbærenhed, som en retfærdiggørelse af den kontrarevolutionære teori om klassekampens hendøen og statsmagtens svækkelse. Man må ikke bare sige, at sådanne folk intet har til fælles med vort parti. Det er forkvaklede og tvetungede personer, som man må jage ud af partiet. Ophævelsen af klassekampen opnås ikke ved at afsvække den, men ved at forstærke den. Statens hendøen vil ikke ske ved statsmagtens afsvækkelse, men ved den størst mulige forstærkning. Den er nødvendig for at tilintetgøre de døende klassers sidste rester og organisere forsvaret mod den kapitalistiske indkredsning, som ikke nær er tilintetgjort

og som ikke så snart vil være tilintetgjort. (...)

Man må holde sig for øje, at væksten i Sovjetstatens magt vil forstærke modstanden hos *de sidste rester af de døende klasser*. Netop fordi de er døende og ligger på deres yderste, vil de opgive nogle former for fremstød og gå over til andre skarpere former for fremstød, appellere til de tilbagestående lag i befolkningen og mobilisere dem mod sovjetmagten.»

Dette sagde Stalin i 1933. Han bekæmpede således *på det skarpeste* teorien om klassekampens ophør i den situation, som ifølge kam. BS netop gav grobund for den: den socialistiske produktionsmådes dominans.

På denne baggrund virker det usandsynligt, at han allerede i 1936 skulle løbe over til fjendens standpunkt og forkynde »den kontrarevolutionære teori om klassekampens hendøen og statsmagts svækkelse«. Det er det også. Som det skal påvises, har kam. BS fået dette citat helt galt i halsen.

Partirensningen i 33-36 og Moskva-processerne bliver fuldstændig ubegribelige, hvis SUKP(b) virkelig, som kammerat BS hævder, skulle have mistet orienteringen, ikke taget klassekampen som nøgleledet etc. Partirensningen rettede sig mod *bureaukratiseringen* af partiapparatet, og var som sådan en vigtig form for klassekampen under socialismen. Moskva-processerne rettede sig mod en lang række overløbere og klassefjender, som havde sneget sig ind i partiet (og i øvrigt spredt teorien om klassekampens ophør): trotskister, bucharinister etc., folk som politisk havde bekæmpet Stalins korrekte ledelse af partiet i 20'erne, var gået imod socialismens opbygning i et land, havde propaganderet for klassekampens ophør, statsmagts svækkelse etc., og som i løbet af 30'erne gik over til illegale, kriminelle aktiviteter, hvorunder de forbandt sig med uden-

landske imperialistmagter. Som et resultat af SUKP(b)s principfaste kamp mod den socialistiske opbygnings fjender, bureaukrater, kapitulanter, sabotører, degenererede partifjendtlige elementer og grupper skabtes en strålende situation på tærskelen til den 2. verdenskrig: Sovjet blev befriet for en potentiel 5. kolonne; den socialistiske opbygning for sine værste modstandere.

Dette var hård klassekamp i praksis, en akut tilspidsning af klassekampen i midten af 30'erne. Ifølge kam. BS skulle denne have foregået samtidig med en spredning af den kontrarevolutionære teori om klassekampens uddøen! Utroligt!

Det er faktisk heller ikke tilfældet. Hverken før eller efter 1936.

I marts 1937 foretog SUKP(b)s CK en vurdering af situationen i klassekampen. I sin tale her understregede Stalin igen:

»Det er nødvendigt at slå i stykker og bortkaste den rådne teori om, at klassekampen hos os med hvert skridt, som vi bevæger os fremefter, skulle ligesom stilne mere og mere af, at klassefjenden i samme grad, som vi opnår resultater, skulle blive ligesom tammere og tammere.

Det er ikke alene en rådne teori, men også en farlig teori, for den dysser folk i søvn, den lokker dem i en fælde, og klassefjenden giver den muligheder for at samle kræfter til kampen mod Sovjetmagten.

Tværtimod, jo større fremskridt vi gør, jo større resultater vi opnår, desto mere vil forbitrelsen stige hos *resterne af de slagte udbytterklasser*, desto hurtigere vil de gå over til skærpede kampmetoder, desto mere vil de begå nederdrægtigheder overfor Sovjetstaten, desto mere vil de gribe til de mest fortvivlede kampmidler, som sidste midler for folk, der er viet til undergang.

Man må have for øje, at *resterne af de*

slagne klasser i Sovjetunionen ikke står alene. De bliver direkte understøttet af vore fjender udenfor Sovjetunionens grænser. Det vil være fejlagtigt at antage at klassekampens sfære indskrænker sig til Sovjetunionens territorium. Dersom klassekampens ene ende foregår indenfor Sovjetunionens rammer, så strækker den anden ende sig ind på de borgerlige staters område, som omgiver os. Det kan resterne af de slagne klasser ikke undgå at vide. Og netop fordi de ved det, vil de også i fremtiden fortsætte deres fortvivlede udfald.

Således lærer historien os. Således lærer leninismen os.

Det er nødvendigt at huske alt dette og være på vagt.»

Det er oplagt, at Stalin i teori som i praksis bekæmpede den rådne teori om klassekampens uddøen også efter 1936, hvor han ifølge kam. BS skulle have afblæst klassekampen og dermed indlagt sig den tvivlsomme »ære« at stå fadder til denne revisionistiske teori.

Fadderværdigheden til den tilkommer netop de modstandere af SUP(b) og Stalin, som blev nedkæmpet i 20'erne og 30'erne. Og »æren« for dens genopdagelse tilkommer personer som Tito og Hrustjov - i benhård kamp mod Stalin, både før og efter hans død.

Det er absurd at hævde, at Stalin fra 30'erne skulle have ment, at den indre klassekamp var forsvundet, at »kun ydre fjender kunne forstyrre den socialistiske harmoni, og udviklingen frem mod kommunismen var udelukkende betinget af evnen til at udvikle produktivkræfterne.« (BS)!

Molotov mod BS

Men hvad ligger der så i det citat, som kam. BS er så glad for? Et uddrag fra Molotovs tale ved samme lejlighed, (»Fremad til kommunismen«) ved vedta-

Molotov: Sovjetisk udenrigsminister 1939 til 1949 og igen fra 1953 til 1956. Meget fremtrædende person i SUKP indtil sin udelukkelse i 1962.

gelsen af den nye Sovjetforfatning i 1936, kan hjælpe til at klarlægge det:

Vor Forfatning giver det socialistiske Samfund Lovform. Den er et Resultat af vore næsten tyveaarige Erobringer. Den er samtidig en mægtig Drivkraft for hele vor Sag.

Vi har kun virkeliggjort Kommunismens første, laveste Stadium. Selv dette Kommunismens første Stadium, Socialismen, er endnu langt fra fuldført, det er blot opbygget i grove Træk.

I vort Land er Snylterklasserne likvideret, d.v.s. alle Kapitalister og kapitalistiske Elementer. Takket være dette er det ene Menneskes Udbytning af det an-

det afskaffet. Dette er et vældigt Skridt fremad ikke alene i Folkenes Liv i vort Land, men ogsaa paa Vejen til hele Menneskehedens Frigørelse.

Vi har imidlertid ikke fuldstændigt løst den Opgave at likvidere Klasserne, skønt Sovjetunionens Arbejderklasse, der sidder ved Magten, allerede ikke er et Proletariat i Ordets egentlige Forstand, og Bønderne, som i deres Masse er traadt ind i Kollektivbrugene, allerede ikke længere er de gamle Bønder.

Baade den ene og den anden af de to Klasser, som eksisterer i Sovjetunionen, bygger Socialismen, indgaar i det socialistiske økonomiske System. Men skønt de begge indgaar i det ene, fælles System for den socialistiske Økonomi, saa er Arbejderklassen ved sit Arbejde forbundet med den socialistiske Statsejendom (Folkets Fælleseje), men Kollektivbønderne med den kooperativ-kollektive Ejendom, der tilhører enkelte Kollektivbrug og kollektivt-kooperative Sammenslutninger. Denne Forbindelse med de forskellige Former for socialistisk Ejendom, bestemmer ogsaa i første Række Forskellen i disse Klassers Stilling. Dette bestemmer ogsaa en vis Forskel i deres videre Udviklingsveje.

Det fælles i deres Udvikling bestaar i, at begge disse Klasser udvikler sig i Retning af Kommunisme. (Bifald). I Forbindelse hermed vil Forskellen i deres Klassestilling lidt efter lidt udviskes, indtil Resterne af Klasseforskellene tilsidst ogsaa her forsvinder fuldstændigt.

Man maa ikke overse, at dette er en lang Vej. Man maa heller ikke overse, at Løsningen af denne Opgave vil være afhængig af, med hvor godt et Resultat vi — som Kammerat Stalin udtrykte sig — virkeliggør »Statens Ledelse af Samfundet (Diktaturet)«, der »tilhører Arbejderklassen som Samfundets mest fremskredne Klasse«.

I denne Forbindelse er det nødvendigt

at nævne det Punkt i Forfatningen, hvor der tales om det kommunistiske Partis ledende Rolle i Sovjetunionen. Forfatningen nævner ogsaa her kun det, som allerede eksisterer hos os i Virkeligheden, og som anerkendes af de arbejdende Masser i vort Land.

Alene det kommunistiske Partis Ledelse har sikret den proletariske Revolutions Sejr og Opbygningen af Arbejdernes og Bøndernes socialistiske Stat. Gennem den nye Forfatning, som direkte peger paa det kommunistiske Partis ledende Rolle i Sovjetunionens Stats- og Samfundsorganisationer, udtrykker den arbejdende Befolkning sin Solidaritet med vort Partis bolsjeviske Politik og med dets Maal: Virkeliggørelsen af den fuldstændige Kommunisme, Kommunismen i Ordets egentlige Forstand. (Bifald).

Vort Parti, Lenins og Stalins Parti, nyder den arbejdende Befolknings ubegrænsede Tillid. Det har naturligvis helt og fuldt gjort sig fortjent til denne Tillid og Kærlighed fra Arbejderne, Bønderne og den arbejdende Intelligens i Sovjetunionen. Dets Autoritet er ogsaa stor udenfor Sovjetunionen.

Det betyder ikke, at det ikke har Fjender.

Det har de samme Fjender, som Arbejderklassen, Kollektivbønderne og den arbejdende Sovjetintelligens har. Med andre Ord, vort Partis Fjender er Socialismens Fjender, den socialistiske Arbejder- og Bondestats Fjender. Fjender af Lenins og Stalins Parti er nu de, som ønsker at genindføre Kapitalismen og genoprette Bourgeoisiets Magt og derfor af hele deres Sjæl hader Sovjetunionens Forfatning, der viser Menneskene Vejen til et lykkeligt Liv, til Kommunismen.

I Ulveslokken af Kommunismens Fjender indtager de Herrer Trotskister, der har samme Maal som Bourgeoisiet,

nu ikke den sidste Plads. Disse Folk gik som bekendt til Fordel for borgerlige Stater og paa deres Anvisning over til de mest beskidte og afskyelige kontrarevolutionære Handlinger.

Vi forstaar Hadet og Principløsheden hos disse degenererede borgerlige Individer, der er rede til alt og hader vort Parti og alle særlige Opbyggere af Socialismen med et Raseri, der er Renegater værdigt. Det er bekendt, at de ogsaa blandt Højrenegaterne har Staldbrodre og Medhjælpere.

Men vi véd, hvorledes vi skal behandle Revolutionens Affald.

Det er klart, at vi maa forstærke Kampen mod den Sorgløshed og Eftergivenhed, som enkelte Ledere indenfor vort Statsapparat udviser. Vi maa øge den revolutionære Vagtsomhed i den arbejdende Befolknings Rækker. Vi maa ikke i Ord, men i Handling minde om Klassefjenden og øge Massernes kommunistiske Bevidsthed. At rydde Vejen for Fjender betyder at frigøre Massernes Kræfter i Kampen for Kommunismens fuldstændige Sejr. (Bifald).

Hvad vore Klassefjender end foretager sig her og udenfor Sovjetunionens Grænser, saa vokser vore Kræfter hurtigt.

Der vokser Millioner af Mennesker frem, som behersker deres Fags Teknik, hele deres Produktion, den virkelige, nye Kultur. Hverken med hemmelige Spioners og Dobbeltspilleres Undermineringsarbejde, eller med Projektiler fra svære Batterier kan man slaa disse mange Millioners Rækker i Stykker eller bringe Forvirring i dem. (Stormende Bifald).

Med en hidtil ukendt Hastighed vokser der nye Arbejdshelte frem, Stødarbejdere i den socialistiske Opbygning, udrustede med en højstaaende Teknik, vore berømmelige Stakhanofarbejdere og Stakhanofarbejdere. (Bifald). Sta-

dig nye Navne paa Arbejdere og Arbejdere, mandlige og kvindelige Kollektivbønder, Mennesker indenfor Kultur, Teknik, Videnskab og Kunst bliver kendt i hele vort Land, og hvert af disse Navne tjener som Signal til, at der stadig dukker nye op.

I Luftsens, Havets og Polaregnes Helte, i Heltene fra Kampen mod Naturkræfterne — og disse Helters Rækker vokser for Øjnene af os — ser vi Forbilleder paa Helte i Kamp mod en hvilken-somhelst Fjende af Sovjetunionen. (Stormende Bifald).

Vi maa være rigtigt udrustet med alt, hvad der er nødvendigt, for at Fjenden kan vide, at vi ikke er til at spøge med.

I vort berømmelige Vaabenarsenal indgaar nu ogsaa Socialismens »stalin-ske Forfatning«. (Bifald).

Under Marxismen-Leninismens Banner, under Lenins og Stalins Partis Banner, under den stalinske Forfatnings Banner — fremad til Kommunismen! (Stormende Bifald, vældige Ovationer, Hurraraab, Leveraab for Kammerat Molotof. »Leve den stalinske Forfatning!« »Hurra!«).

Dette lange citat fra Stalins »højre hånd« viser klart, at man skal være en håbløs ordkløver eller ude i et privat ærinde for at hævde, at SUKP(b)s ledelse i 1936 gik ind for klassekampens ophør under socialismen. Det fremgår med al ønskelig tydelighed, at partiet var opmærksom på klassefjendens eksistens i SU selv; at det indså, at deres mål var at genindføre kapitalismen; at de skånselsløst måtte bekæmpes; og at klassekampen var nøgleledet — med Molotovs ord: »At rydde vejen for fjender betyder at frigøre massernes kræfter i kampen for kommunismens fuldstændige sejr.«

Molotovs tale strider på alle afgørende punkter mod Hrustjovs senere revisionistiske forkyndelser!

Det tilsyneladende selvmodsigende i Stalins udtalelser forstås på baggrund af, at han refererer til den kendsgerning, at udbytterklasserne er eksproprieret, likvideret som klasse. På baggrund af den mere fuldstændige teori om klassekampens fortsættelse under socialismen, som er formuleret af Mao Tsetung, på baggrund af KKP's og AAP's erfaringer, kan vi finde, at den sovjetiske partiledelses opfattelse af klassekampens fortsættelse under socialismen ikke var fuldstændig. Men derfra og til at hævde, at SUKP(b) og Stalin prædikede og handlede efter teorien om klassekampens ophør er et meget langt spring! Kammerat BS foretager et sådant spring og opnår kun at fordreje historien.

Spredte SUKP(b) teorien om klassekampens ophør i den internationale kommunistiske bevægelse?

I sin beretning til den sidste kongres, som Komintern afholdt, den 7. i august 1935, sagde SUKP(b)s repræsentant Manuilski:

»Forekomsten af levninger af den slagne klassefjende, levninger af kapitalismen i økonomien og i menneskenes bevidsthed, de kapitalistiske omgivelser kræver med bydende kraft af kommunisterne, at de viser en daglig klassemæssig årvågenhed, så meget mere som de vældige folkemassers omsving til socialismen kan vække illusioner om, at det for altid er slut på klassekampen, at den slagne klassefjende ydmygt vil bøje sig, at vort parti for fremtiden er forsikret mod afvigelse. Kammerat Stalin har gang på gang givet vort parti en advarsel om, at væksten i Sovjetstatens magt vil fremkalde modstand fra de døende klasser, og at de netop fordi de er døende og

lever deres sidste dage vil gribe til de mest desperate kampmidler.«

Eller jeg kan anføre statsanklageren Vishinski, som ved slutningen af Moskvaprocesserne, som fulgtes med stor international opmærksomhed, i sin anklagetal i marts 1938 sagde følgende:

Statsanklageren Vysjinskij under processerne i slutningen af trediveerne. (Udenrigsminister 1949 til 1953).

»Klassemodsatningerne og klassekampens logik foranlediger resterne af udbytterklasserne indenfor USSR og udbytterklasserne udenfor USSR til stadig mere forbitrede angreb på arbejdersstaten, som kæmper for et bedre, et nyt liv for de arbejdende masser og viser vejen for de undertrykte folk i hele verden.«

Hvis den internationale kommunistiske bevægelse, sådan som kam. BS hævder, efter produktionsmidlernes overgang til samfundseje i USSR, svævede i lykkelig uvidenhed om, at der eksisterede klassemodsatninger og klassekamp i Sovjetunionen, så skyldes det ikke Stalin og SUKP(b)s partiledelse!

Havde SUKP(b) mistet orienteringen ved indgangen til 2. verdenskrig?

Som påvist førte SUKP(b) under Stalins ledelse en korrekt kamp i teori som praksis mod klassefjender af forskellig type og mod bureaukratiseringen af partiapparatet.

Ved indgangen til 2. verdenskrig var situationen da også strålende for den socialistiske opbygning - og for en forsvarskrig mod imperialismens røveriske overfald.

Stalin havde også erkendt, at klassefjenden fra de åbne angreb i perioden med overgang til socialismen som dominerende produktionsmåde havde skiftet taktik: ikke bare forbandt de sig med udenlandske magter, men de blev nødt til at maskere sig som kommunister. I sin før nævnte tale på CK-mødet i 1937 siger han:

»Folkene fra Sjakhty-processen og fra Industripartiet (kontrarevolutionære grupperinger, KR.) var folk, der var os åbenlyst fjendtlige. Det var for en stor del forhenværende fabriksejere, forhenværende bestyrere hos de gamle ejere, forhenværende aktionærer i gamle aktieselskaber eller simpelthen borgerlige specialister, der politisk var os åbenlyst fjendtlige. Ingen af vore folk tvivlede på disse herrers sande politiske ansigt. Ja, og selv Shakhty-folkene lagde ingen skjul på deres fjendtlige holdning overfor Sovjetsystemet. Det samme kan man ikke sige om de nuværende skadegørere og diversanter, om trotskisterne. De nuværende skadegørere og diversanter, trotskisterne - det er for størstedelens vedkommende partifolk, med partibogen i lommen, altså tilsyneladende folk, der formelt ikke er os fremmede. Medens de gamle skadegørere optrådte imod vore folk, så optræder de nye skadegørere tværtimod krybende overfor vore

folk, roser vore folk og indsmigrer sig hos dem for at vinde deres tiltro. Forskellen er, som I ser, væsentlig.»

Stalin var således bevidst, at socialismens fremskridt tvang dens fjender til at forklæde sig som kommunister.

Med Hitlertysklands barbariske overfald på Sovjetunionen skiftede ikke bare 2. verdenskrig karakter. Hovedformen for klassekampen for den første arbejderstat i verden blev den store patriotiske forsvarskrig mod de imperialistiske aggressorer, som havde til hensigt at udslette socialismen fra jordens overflade. I denne store kamp forenede Stalin og SUKP(b) alle de kræfter i Sovjetsamfundet, som kunne forenes, skabte på internationalt plan de nødvendige alliancer, bekæmpede sabotører, forræddere og enhver form for kapitulationisme. Sovjetunionen blev hovedkraften i kampen mod det fascistiske barbari.

At hævde, at SUKP(b) »skulle have mistet orienteringen, ikke grebet klassekampen som nøgleledet« i denne periode er i sin konsekvens det samme som at ønske Hitler-Tyskland sejren! Det er mildt sagt for absurd. Man må tværtimod konkludere, at SUKP(b) havde en i hovedsagen korrekt forståelse af sammenhængen mellem den indre klassekamp og de ydre fjender.

Stalins kamp mod den moderne revisionisme

Udgangen på 2. verdenskrig betød en verdenshistorisk sejr for socialismen og det internationale proletariat. En række folkedemokratiske stater opstod, den socialistiske lejr tog form; verdensimperialismen havde lidt et katastrofalt nederlag. Revolutionen og folkenes frigørelseskamp var i kraftig vækst. Imperialismens almene krise trådte ind i en ny etape.

I denne kritiske situation for imperia-

lismen mobiliserede USA, som den eneste imperialistiske stormagt, som ikke blev alvorligt svækket af krigen hele sit økonomiske, politiske, militære og ideologiske potentiel, for at redde imperialismen ud af krisen og sikre sin kontrarevolutionære og aggressive globale strategi. Således øgedes også presset på kommunisterne kolossalt i slutningen af 40'erne og begyndelsen af 50'erne. Borgerlige og småborgerlige elementer i den internationale kommunistiske bevægelse begyndte at røre på sig.

Det er velkendt, at i tiden lige op til, under og efter 2. verdenskrig udviklede der sig revisionistiske tendenser i en række partier. Browder i USA og ikke

mindst Tito i Jugoslavien foregreb på alle væsentlige punkter Hrustjov-revisionismen. Jugoslavien blev det første land, hvor revisionismen tog magten.

Den moderne revisionisme udmærker sig allerede i sin første fase, i sin skabelsesproces, ved sin *kapitulationslinje* overfor imperialismen, overfor krigstruslerne og atomafpresningen.

Stalin stod i spidsen for kampen mod den nye revisionisme, som var ved at udforme sig som en international strømning. Særlig kendt er hans principfaste kamp mod Tito-kliken i Jugoslavien, som gik revisionismens og kapitalismens vej. Stalin opdagede i tide denne alvorli-

Revisionisten Tito siden 1945 Jugoslaviens ubestridte hersker. Som den første satte han revisionismen og den fredelige sameksistens i system og åbnede Jugoslavien for politisk og økonomisk indflydelse fra den vestlige kapitalistiske verden.

ge fare, som truede den internationale kommunistiske bevægelse indefra og afslørede i sine breve til de jugoslaviske kommunister karakteren af denne borgerlige strømning. Den internationale kommunistiske bevægelse tog et fast, militant standpunkt mod titoismen, der isoleredes og udstødtes af den internationale kommunistiske bevægelse og den socialistiske lejr. Det understreges i disse resolutioner, at den folkedemokratiske orden i realiteten likvideres og at industri

og landbrug ophører med at være folkeejendom, når statsmagten indehaves af »folkefjender.«

På internationalt plan bekæmpede Stalin således konsekvent den moderne revisionistiske strømning.

Klassekampen i Sovjet i slutningen af 40'erne og begyndelsen af 50'erne

Samtidig med den vældige genopbyg-

ningsindsats efter 2. verdenskrig udspandt der sig i USSR en heftig klassekamp. En af dens hovedformer var og er den ideologiske kamp. De moderne revisionister, som havde formået skjule sig i SUKP(b) igennem udrensningerne og krigen, begyndte at forberede sig på at gribe magten ved Stalins død. Opportunisterne søgte indenfor kultur og viden-skab at skabe en kontrarevolutionær, borgerlig opinion, at erstatte marxismen-leninismen med revisionisme.

Stalin selv deltog i denne kamp fra dens første fase. Hans fremragende værker »Marxismen og sprogvidenskaben« og ikke mindst »Socialismens økonomiske problemer i USSR« (1951-52) viser dette.

I det sidst nævnte skrift polemiserer han blandt andet mod økonomerne Sanina og Vansjer, som fremsatte det af Hrustjov senere gennemførte forslag om salg af de statsejede maskin- og traktorstationer til kollektivbrugene:

»Det ville for det andet blive en udvikelse af vareomsætningens virkningssfære, eftersom kolossale mængder af landbrugets produktionsredskaber ville falde ind under vareomsætningen. Tror kammeraterne Sanina og Vansjer, at en udvikelse af vareomsætningen vil gavne vor fremadskriden i retning af kommunismen? Vil det ikke være rigtigere at sige, at den kun kan bremse vor udvikling henimod kommunismen?

Kammeraterne Saninas og Vansjers grundlæggende fejl er, at de ikke forstår vareomsætningens rolle og betydning under socialismen, at de ikke forstår, at vareomsætning er uforenelig med perspektivet: overgang fra socialismen til kommunismen. De mener øjensynlig, at man også med vareomsætning kan gå over fra socialismen til kommunismen, at vareomsætningen ikke kan hindre denne sag. Dette er en stor fejltagelse, der skyldes manglende forståelse af marx-

ismen.

Da Engels i sin Anti-Dühring kritiserede Dührings »økonomiske kommune«, som skulle fungere under vareomsætningens betingelser, redegjorde han på overbevisende måde for, at tilstedeværelsen af vareomsætning uundgåeligt ville føre Dührings såkaldte »økonomiske kommuner« ud i en genfødsel af kapitalismen. Kammeraterne Sanina og Vansjer er øjensynlig ikke enige heri. Så meget des værre for dem. Men vi marxister går ud fra det kendte marxistiske standpunkt, at overgangen fra socialismen til kommunismen og det kommunistiske princip om fordeling af produkterne efter behov udelukker al vareomsætning, følgelig også produkternes forvandling til varer og samtidig også deres forvandling til værdi.»

Det var netop et sådant program for »gullasch-kommunisme«, som Hrustjov fik vedtaget som SUKPs program i 1962. Dette program afviser *alle* de økonomiske betingelser, som Stalin opstiller i denne polemik. Det kunne følgelig heller ikke være andet end et program for den fuldstændige genoprettelse af kapitalismen.

I denne polemik imødegår Stalin også udførligt økonomen Jarosjenkos »teori om produktivkræfterne«, hans formel »Kommunismen er den højeste videnskabelige organisation af produktivkræfterne indenfor den samfundsmæssige produktion.« Stalin påviser, at *produktionsforholdene kan blive en alvorlig bremse på den videre udvikling af produktivkræfterne*, og sammenligner Jarosjenkos teorier med de forlængst afslørede revisionister Bogdanovs og Bucharins.

Som det fremgår både af Molotovs tale i 36 og af Stalins nævnte skrift, bliver kammerat BS's påstand om, at SUKP(b) og Stalin skulle mene, at »udviklingen frem mod kommunismen ude-

lukkende var betinget af evnen til at udvikle produktivkræfterne» fuldstændig absurd. Stalin kan heller ikke pådømmes »fadderskabet« til den rådne, revisionistiske »teori om produktivkræfterne«!

En tredje central revisionistisk teori, som Stalin imødegår i denne artikel, er »tesen om den fredelige imperialisme«, et kernepunkt i den moderne revisionismes teoretiske arsenal.

I det hele taget er dette skrift et centralt marxistisk-leninistisk værk, en vigtig spærrebom mod den moderne revisionisme, en skarp polemik mod de folk i partiet, som var slået ind på den kapitalistiske vej.

Den 19. partikongres i 1953

Malenkovs beretning til den 19. partikongres i 1953, som udtrykte Stalins og partiledelsens opfattelse, var et kampsignal mod de kapitalistiske tendenser, der havde vist sig indenfor forskellige sektorer, et startskud til kamp mod bureaukratisme og de folk, som var slået ind på den kapitalistiske vej.

Malenkov kritiserer skarpt bureaukrater, som dræber kritikken nedefra og betegner dem som »indbidte partifjender« og erklærer, at »funktionærer som ikke fremmer udviklingen af kritik og selvkritik er en hæmsko for vor fremmarch og kan ikke gøre krav på partiets tillid.« Han påviser, at »der er opstået ikke så få funktionærer som glemmer, at de virksomheder, de har fået til opgave at overvåge og lede er statsvirksomheder, og som stræber efter at forvandle dem til deres domæne (...) Sådanne »ledere« tror, at alt er tilladt for dem, at de kan ignorere den af staten og partiet fastsatte orden, overtræde sovjetlovene, gøre sig skyldige i overgreb og handle efter eget forgodtbefindende.« Han kritiserer, at der i partiet er opstået nepotisme ved kadreudvælgelsen og at en sådan situati-

on fører til »demoralisering og rådden-skab.« Og folk som går den kapitalistiske vej indenfor landbruget får følgende ord med på vejen: »I stedet for at slå vagt om den samfundsmæssige kollektivhusholdnings interesser, beskæftiger nogle funktionærer i parti-, sovjet- og landbrugsorganerne sig med at stjæle kollektivbrugs-ejendom, de overtræder på det groveste sovjetlovene samt tillader sig vilkårlighed og lovbrud i forhold til kollektivbrugene«.

Malenkov giver således en præcis beskrivelse af klassefjendens fysiognomi, af kimen til det ny sovjetiske borgerskab, af de kadrer, som var slået ind på den kapitalistiske vej og som søgte at erstatte marxismen-leninismen med revisionisme. Med den 19. kongres erkender partiet således, at en række usunde og unormale tendenser er vokset frem og maner til skånselsløs kamp imod dem. Der er ingen tvivl om, at Stalins og partiets hovedslag retter sig mod kimene til det nye borgerskab, mod den jordbund, som frembragte en Hrustjov, en Mikojan, en Bresjnev, mod den sociale basis for den moderne revisionisme.

Endnu et vigtigt citat fra Malenkovs beretning skal anføres:

»Det ideologiske arbejde er partiets fremmeste pligt, og en undervurdering af dette kan tilføje partiets og statens interesser ubodelig skade. Vi må altid erindre, at enhver svækkelse af den socialistiske ideologis indflydelse betyder, at den borgerlige ideologis indflydelse styrkes.

I vort Sovjetsamfund findes der ikke og kan heller ikke findes nogen klassebasis for den borgerlige ideologis herredømme. Hos os hersker den socialistiske ideologi, hvis urokkelige grundvold er marxismen-leninismen. Men rester af den borgerlige ideologi, levninger af privatejendommens psykologi og moral er endnu bevaret hos os. Disse rester er meget sejlvædede og kan vokse, og de må be-

slutsomt bekæmpes. Vi har heller ingen garanti for, at fremmede synspunkter, ideer og stemninger ikke trænger ind til os udefra, fra de kapitalistiske stater, og indefra, fra resterne af de mod sovjetmagten fjendtlige grupperinger, som endnu ikke endeligt er blevet slået af partiet. Man må ikke glemme, at Sovjetstatens fjender søger at sprede, oplive og oppuste allehånde usunde stemninger og ideologisk demoralisere vaklende elementer i vort samfund.»

Dette citat viser klart, at SUKPs ledelse ikke havde glemt klassekampen og stod for en korrekt linje for dens videreførelse. Kongresberetningen udpeger endvidere klart hovedfjenden som det nye bureaukratlag, som er vokset frem i årene efter krigen. Det er at vende tingene på hovedet, at gøre hvidt til sort, dag til nat, at antyde, at SUKP allerede skulle være blevet revisionistisk på dette tidspunkt.

Men det viser også noget om *svaghederne* i partiets opfattelse af klassekampen under socialismen. Det viser især den manglende teoretiske forståelse for, at det socialistiske samfund selv - på basis af den endnu eksisterende vareproduktion, eksistensen af den borgerlige ret, de endnu eksisterende modsætninger mellem by og land, håndens og åndens arbejde osv. - ikke bare virker i retning af klassernes anskaffelse, men også med nødvendighed igen og igen reproducerer nye borgerlige elementer i hele perioden frem til kommunismen; at sådanne fænomener kun kan begrænses, men ikke helt undgås.

Men man kan ikke benægte, at den 19. partikongres klart udpegede klassefjenden og retningen for proletarietets kamp.

Så længe Stalin levede, vovede de nye borgerlige elementer ikke at gå til direkte angreb for at erobre magten i parti og

stat. De afventede Stalins død. I perioden efter den 19. kongres skærpedes kampen, og der blev utvivlsomt lagt op til et omfattende opgør med klassefjenden.

I Per Salomonsens *Sovjetunionens historie 1917-75*, som er skrevet ud fra et borgerligt-trotskyistisk synspunkt, citeres en leder i Pravda i begyndelsen af 1953. Her følger Salomonsens gengivelse, inklusive hans vantro udråbstegn:

»En leder i Pravda angreb »visse folk«, som havde draget den slutning, at sabotage og spionage ikke længere spillede en rolle for Sovjetunionen og at klassekampen var ved at dø bort. Kun højreopportunisten kan have dette anti-marxistiske synspunkt, idet i virkeligheden det modsatte var tilfældet, klassekampen var tværtimod ved at skærpes! »Jo hurtigere vore fremskridt er, jo mere akut vil klassekampen blive.«

Salomonsen finder trøst og forklaring på dette ubegribelige i Hrustjovs udtalelse i 1963 om forholdene i Stalins sidste år:

»I de sidste år af sit liv var Stalin en alvorligt syg mand, der led af mistænksomhed og forfølgelsesvanvid. Partiet har udførligt fortalt folket, hvorledes Stalin udklækkede »sager« som »Lenin-gradaffæren«, »lægesagen« og andre.«

Sandelig, klassekampen var ikke ved at blive skærpet. Det var bare på tide at indlægge Stalin!

Nej - det modsatte var tilfældet. Proletariatet var ved at gå i offensiven mod den moderne revisionisme. Midt i denne situation døde lederen af det proletariske hovedkvarter, Stalin. Dermed skabtes en ny situation: En hovedhindring for revisionisternes forsøg på at tage magten i parti og stat var af vejen. Revisionisterne gik over til offensiven. Den 19. partikongres beslutninger blev tilsidesat af revisionisterne. En langvarig klassekamp i

partiet udviklede sig mellem forskellige revisionistiske centrer med Hrustjovs som det vigtigste på den ene side og det proletariske centrum med bl.a. Molotov og Kaganovitj på den anden.

Disse langvarige partikampe kulminerede med Hrustjovs revisionistiske kup på den 20. partikongres gennem den hemmelige tale om Stalin. I 1957 led de revolutionære kræfter et sikkert afgørende nederlag, idet Hrustjov ved hærens hjælp fik sikret sin position mod Molotov og Kaganovitj, som søgte at afsætte ham, og som havde flertal i partiets øverste ledelse til det. Derefter lykkedes det Hrustjov senere at få ekskluderet Molotov m. fl. som en »partifjendtlig gruppe«.

Når vi betegner den 20. partikongres som et kup, som et afgørende vendepunkt er det fordi det *markerer revisionismens overtagelse af magten i partiet og staten*; fordi den under overtrædelse af alle partinormer fordømmer Stalin i den hemmelige tale og fremlægger et klart revisionistisk program. Både før og efter den 20. partikongres var der hårde klassekampe i partiet. Revisionismen kom som påvist ikke dumpende ned fra himlen på en bestemt dag i 1956, men havde sine rødder langt tilbage i Stalins tid.

KKP sammenfattede i Den Store Polemik klassekampens udvikling i Sovjetunionen således:

»Stalin udtrykker dette sådan, at »den letteste måde at indtage en fæstning er indefra.« Socialismens fæstning, som har holdt stand mod 14 nationers væbnede intervention, mod hvidgardisternes oprør, mod angreb fra Hitlers soldater og mod imperialistisk sabotage, undergravningsvirksomhed, blokade og omringning af alle slags, er til slut blevet indtaget af denne lille håndfuld renegater. Hrustjov-Bresjnev-kliken er de største renegater i den internationale kommunistiske bevægelses historie.«

De moderne revisionister mod kam. BS

For at likvidere det kommunistiske parti, afskaffe proletariatets diktatur og erstatte det med et borgerligt, fascistisk diktatur, som kunne bane vejen for kapitalismens genrejsning på alle felter, måtte Hrustjov ikke bare forkaste Stalins revolutionære linje og fuldstændigt fornægte *samtlig* hans anvisninger for opbygningen af socialismen. Den 19. partikongres's vedtagelser måtte fuldstændig begraves. Under de særlige betingelser, som eksisterede i USSR og verden på dette tidspunkt måtte *Stalin selv tilintetgøres*, måtte hans værk og hans indsats trækkes i sølet og forkastes.

I opgøret med marxismen-leninismen og kommunisterne i SUKP benyttede Hrustjov påskudet »*kamp mod persondyrkelsen*«; det vil sige fuldstændig forkastelse af Stalins revolutionære linje.

Et vigtigt led i revisionisternes kamp mod Stalin var udspreddelsen af tesen om klassekampens bortdøen under socialismen, efter at produktionsmidlerne var blevet samfundseje. I sin berygtede hemmelige tale på SUKPs 20. partikongres i 1956 sagde Hrustjov:

»Stalins rapport på februar-marts CK-plenarmødet i 1937, »Om manglerne i partiarbejdet og metoderne til likvidering af trotskisterne og andre dobbeltspillere«, indeholdt et forsøg på teoretisk retfærdiggørelse af masseterrorpolitikken under påskud af, at efterhånden som vi marcherer frem mod socialismen, må klassekampen skærpes. Stalin påstod, at både historien og Lenin lærte ham dette.«

Og videre:

»Denne terror var faktisk ikke rettet mod resterne af de slagne udbytterklasser, men mod partiets og sovjetstatens særlige arbejdere - mod dem blev der

fremført løgnagtige, nedsættende og absurde anklager for 'dobbeltspilleri', 'spionage', 'sabotage', forberedelse af opdigtede 'sammensværgelser' osv.».

Persondyrkelsen, overløberen og dobbeltspilleren Hrustjov klynker over at proletariats diktatur netop ramte *bureaukrater af hans egen slags*, som han kalder »ærlige partiarbejdere«. Den notoriske løgnhals Hrustjov afslører her klart, at Stalin *ikke var og ikke kan være* ophavsmanden til den rådne revisionistiske teori om klassekampens uddøen, baggrunden for de rådne teorier om »hele folkets stat« og »hele folkets parti.«

Som en klar konsekvens af sine kontrarevolutionære synspunkter udstedte han da også, da lejlighed bød sig, et *generelt amnesti* til de såkaldte »ofre for Stalins terror«. Posthumt rehabiliterede han endvidere en række indædte revisionister og partifjender.

CK-resolutionen fra juni 1956, 'Om overvindelsen af persondyrkelsen og dens følger' udgør den officielle pendant til Hrustjovs hemmelige tale. Det er et langt »anklageskrift« mod Stalin og marxismen-leninismen, et gennemført kontrarevolutionært dokument. Heri beskyldes Stalin for at have udøvet »enmandsdiktatur«, »overtrædelse af den socialistiske legalitet og de leninske partinormer«, bruddet med Tito-kliken osv. osv.

Et central punkt også her indtager opgøret med Stalins formel for klassekampens fortsættelse under socialismen, hans kamp mod den rådne opportunistiske teori om klassekampens uddøen. Det hedder her:

»Der blev voldt stor skade på den socialistiske opbygning og på udviklingen af demokratiet i partiet og i samfundet ved Stalins fejlagtige formel, ifølge hvilken klassekampen ville blive skarpere og skarpere, efterhånden som Sovjetunionen kom længere frem på socialismens

vej. Denne formel, som kun var vigtig for bestemte etaper i overgangsperioden, hvor spørgsmålet »Hvem besejrer hvem?« blev afgjort, hvor der udspillede en hårdnakket klassekamp for at opbygge socialismens grundlag, blev rykket i forgrunden i 1937 på en tid, da socialismen allerede havde sejret i vort land, da udbytterklasserne og deres økonomiske basis var afskaffet.«

Stalins såkaldt »fejlagtige formel« var således ikke glemt af de moderne revisionister, som havde haft grund til at frygte den og stadig frygtede den. Den måtte tilbagevises i sammenhæng med deres magterobring. Hrustjov-revisionisternes følgesvende i de kommunistiske partier ekkoede disse absurde angreb på Stalin som et centralt punkt i deres egen kamp for at tage magten i deres respektive partier.

Kammerat BS fordrejer fuldstændig historien ved at gøre Stalin til ophavsmand til »den teoretiske afblæsning af klassekampen«, til den rådne revisionistiske teori om klassekampens ophør også efter at socialismen er blevet den dominerende produktionsmåde. Ikke bare Stalin selv, SUKP(b)s ledelse og partiets praksis beviser det. Også hans værste fjender beviser det.

Revisionen af KAPs syn på Stalin må forkastes!

I modsætning til kammerat BS, som fuldstændig fordrejer historien og tillægger Stalin den tvivlsomme ære som ophavsmanden til den rådne teori om klassekampens ophør efter at socialismen har sejret, står kendsgerningerne, som beviser, at Stalin ikke bare *ikke* opfandt denne teori, men aktivt bekæmpede den og *gik i spidsen* for kampen mod den moderne revisionisme på nationalt og internationalt plan.

Under Stalins ledelse gik socialismen

frem med stormskridt nationalt og internationalt. Det proletariske diktatur var ikke blevet »en hul skal«, men Sovjetunionen var med rette af det internationale proletariat betragtet som et lysende eksempel i dets kamp.

Det er absurd at påstå, at Mao Tsetungs strålende teori om revolutionens videreførelse under proletariatets diktatur og socialismen blev udarbejdet i kamp mod Stalins revolutionære linje. Den udarbejdedes i kamp mod den moderne revisionisme, i første række Hrustjov og Liu Shao-chi, som ikke uden årsag blev kaldt 'Kinas Hrustjov'. Formand Maos teori står ikke i modstrid til Stalins linje, men videreudvikler og beriger marxismen-leninismen, og skaber en *fuldstændig* teori for klassekampens fortsættelse under socialismen. Og det er ligeså absurd at give Stalins revolutionære linje 'skylden' for en Hrustjov og en Bresjnev, som det ville være at give Mao Tsetungs revolutionære linje 'skylden' for en Liu Shao-chi eller en Lin Piao.

Med sin analyse, der bygger på et en-

kelt citat og en række kendsgerninger anbragt ude af sammenhæng, åbner kammerat BS døren på vid gab for en revision af KAPs syn på Stalin og USSR på hans tid, åbner døren på vid gab for en programmatisk revision. Kammerat BS' kritik, som tilsyneladende føres fra »venstre«, fører til en omvurdering af den internationale kommunistiske bevægelses historie; til en forkastelse af lærdommene fra det første sejrige socialistiske land i verden; til en mistænkeliggørelse ikke bare af personen Stalin, men også af hans liv og værk, ikke mindst til en forkastelse af *teoretikeren Stalin*. Men »Sværdet Stalin« - på lige linje med de øvrige klassikere - er et levende våben som vi kan og må benytte som kommunister også i dag.

Stalin var ikke en borger! Bare at give sig til at diskutere dette spørgsmål, i fuld alvor at rejse dette spørgsmål udadtil og i det kommunistiske parti selv, er at fjerne en spærrebom mod alskens opportunistiske vinde.

KR

Debat:

Klassekampen er en kamp mellem klasser

Som det fremgår af foranstående indlæg, er KR faret i harnisk over, at jeg i en artikel i KT, 3, 1977, har skrevet, at Stalins »teoretiske underkendelse af klassekampens fortsættelse udtrykker, at partiet (det sovjetiske) har mistet orienteringen, og at det ikke griber klassekampen som nøgleledet, og at det derfor er ude af stand til at behandle hovedmodsætningen i samfundet!« (KT, 3, 1977, si. 82)

Afblæste Stalin klassekampen?

Mit udgangspunkt for denne kommentar til Stalins teoretiske afblæsning af klassekampen i forbindelse med vedtagelsen af sovjetforfatningen i midten af 30'erne var Hua Kuo-fengs bemærkning i hans kommentar til udgivelsen af femte bind af Mao Tsetungs udvalgte værker. Hua Kuo-feng skriver:

»Teoretisk anerkendte han (Stalin) ikke, at efter landbrugskollektiviseringen eksisterede modsætningen mellem proletariatet og bourgeoisiet og mellem den socialistiske og den kapitalistiske vej fortsat i Sovjetunionen. Igennem en lang periode betragtede han ikke det socialistiske samfund ud fra den materialistiske dialektiks teori om modsætningernes enhed, men betragtede det som en integreret enhed, hvor der kun eksisterer enhed, men ikke modsætninger. Under indflydelse af denne ide var den internationale kommunistiske bevægelse i en lang periode domineret af en opfattelse, som nægtede at anerkende, at klassekampen

fortsætter mellem proletariatet og bourgeoisiet efter fuldendelsen af den socialistiske omformning af ejendomsretten til produktionsmidlerne, at en sådan klassekamp vil manifestere sig i form af en kamp mellem to forskellige linier inden for partiet, og at faren for en kapitalistisk genrejsning fortsat eksisterer.« (Jvf. KT, 3, 1977, si. 83)

Altså: Har Hua Kuo-feng ret, så har Stalin ikke grebet klassekampen som nøgleledet, og griber man ikke klassekampen som nøgleledet i den socialistiske udvikling, går det galt. Det er KR og jeg sikkert enig i.

KR er imidlertid helt uenig i, at Stalin teoretisk afblæste klassekampen, således som Hua Kuo-feng påstår det. (Selv om KR kun skælder mig ud for at mene det!???)

Tværtimod, hævder KR, mente Stalin, at klassekampen fortsatte, og han mente endog, at den skærpedes. For at bevise dette, og for at bevise, at jeg behændigt har »glemt« nogle udtalelser fra Stalin og Sovjetunionens kommunistiske Parti, bringer KR en række citater, der skal *bevise*, at jeg har uret.

Lad os tage disse citater skridt for skridt.

KR er enig i, at »visse udtalelser af Stalin som den af BS citerede teoretisk set er problematisk...«

Stalin/Molotov og klassefejenden

Den af mig citerede udtalelse stammer fra Stalins tale i anledning af sovjetfor-

fatningens vedtagelse i 1936. Stalin siger, at »forslaget til Sovjetunionens nye forfatning går ud fra, at der allerede ikke mere findes klasser, der bekæmper hinanden i samfundet...«.

Ud fra denne - af KR erkendte problematiske - udtalelse har jeg draget den konklusion, at Stalin afblæste klassekampen. Men, spørger KR, hvordan kan det stemme overens med, at der faktisk findes udtalelser fra efter 1936, der taler om klassekamp, ja endog om *skærpet* klassekamp.

Lad os tage nogle af disse udtalelser.

I 1937 erklærer Stalin, at »det er nødvendigt at slå i stykker og bortkaste den rådne teori om, at klassekampen hos os med hvert skridt, som vi bevæger os fremefter, skulle ligesom stilne mere og mere af, at klassefjenden i samme grad, som vi opnår resultater, skulle blive ligesom tammere og tammere.« (Understregningen i dette citat er min, ligesom understregningerne i de følgende citater er det. Min anm.)

Hvad er det så for en klassefjende, Stalin taler om?

Stalin siger:

»...jo større fremskridt vi gør, jo større resultater vi opnår, desto mere vil forbittelsen stige hos *resterne af de slagne udbytterklasser*, desto hurtigere vil de gå over til skærpede kampmetoder, desto mere vil de begå nederdrægtigheder over for sovjetstaten, desto mere vil de gribe til de mest fortvivlede kampmidler, som de *sidste midler for folk, der er viet til undergang*.« Og Stalin tilføjer: »Man må have for øje, at *resterne af de slagne klasser* i Sovjetunionen ikke står alene.« Disse »rester« allierer sig med »vore fjender uden for Sovjetunionens grænser.«

I den af KR citerede tale af Molotov siges det samme. Han slår fast, at »i vort land er *snylterklasserne* likvideret, dvs. *alle* kapitalister og kapitalistiske elementer.« De klasser, der er tilbage, er »de to

klasser, der eksisterer i Sovjetunionen«, nemlig arbejderklassen og bondeklassen.

Ifølge Molotov betyder det ikke, at klassekampen er forsvundet, og at der ikke findes »fjender«, som »ønsker at genindføre kapitalismen«, men disse fjender er altså ikke »kapitalister og kapitalistiske elementer«, for de er jo ifølge Molotov selv *alle* likvideret. Nej, fjenderne er de »degenererede borgerlige individer«, som handler til »fordel for borgerlige stater og på deres anvisning...«

Som det ses af disse udtalelser, tales der bestandigt om, at der ikke længere er antagonistiske klasser. Den klassekamp, der findes, føres af *rester* af de slagne klasser, af borgerlige elementer, der er i ledtog med udenlandske kræfter.

Vi skal senere se, hvad denne opfattelse af klassekampens grundlag betyder for forståelsen af klassekampen selv. I første omgang vil vi gå videre i den historiske gennemgang, hen over krigen og til efterkrigsårene.

KR hævder, at Stalin med sin artikel fra 1952 om socialismens økonomiske problemer og med sin artikel om sprogvidenskabernes forsøgte at dæmme op for kapitalismens genrejsning. Argumentet er, at Stalin erkendte de farer, der eksisterede, hvis vareøkonomien fik for stor udbredelse. Bl.a. derfor vendte han sig imod, at maskin- og traktorstationerne blev flyttet fra den statslige sektor til den laverestående kollektivejendomssektor.

Ingen vil benægte, at Stalin i sin forståelse af vareomsætningens betydning for udviklingen af kapitalistiske relationer havde fat i et betydningsfuldt aspekt, men det kunne aldrig blive andet end et hjørne af sandheden, han fik fat på, netop fordi han ikke - heller ikke i disse skrifter - forstår, at der fortsat er antagonistiske klasser under socialismen, og at klassekampen under socialismen har sin materielle basis i *faktisk eksisterende* klasser.

Malenkov om »klassefjendens fysiognomi«

Heller ikke den 19. partikongres i 1952 tager dette udgangspunkt. Det er rigtigt, at Malenkov beskriver »klassefjendens fysiognomi«, men KR kan af gode grunde ikke påvise, at Malenkov taler om en kamp mod *borgerskabet*, eftersom Malenkov kun taler om bureaukrater, svindlere mv. Intetsteds i beretningen til den 19. partikongres findes et ord om, at der i Sovjetunionen findes antagonistiske klasser, og at klassekampen udspringer af disse klassers eksistens.

Malenkov: Fremtrædende medlem af SUKP og regeringschef fra 1953 til 1955, afsat 1955 og udstødt af centralkomiteen i 1957.

Faktisk siger Malenkov det modsatte - og KR citerer det selv. Malenkov siger nemlig, at »i vort sovjetsamfund findes der ikke og kan der heller ikke findes nogen klassebasis for den borgerlige

ideologis herredømme.« Der kan være »rester af borgerlig ideologi, *levninger* af privatejendommens psykologi og moral...« Og disse »rester kan vokse«. Men Malenkov siger intet om, at en sådan vækst skyldes eksistensen af et borgerskab i sovjetsamfundet selv. Tværtimod siger han, at et sådant ikke eksisterer.

Og det svarer iøvrigt udmærket til, hvad Malenkov sagde som Sovjetunionens repræsentant på Kommunistisk Informationsbureau (KOMINFORM)s stiftende møde i Warszawa fire år før, i 1948.

Hér siger Malenkov:

»Samtidig med, at opfyldelsen af den nye femårsplan (den første efterkrigs-femårsplan. Min anm.) sikrer vor økonomis genopbygning og udvikling, betyder den også, at vi påny slår ind på den vej i sovjetsamfundets udvikling, ad hvilken vi gik før krigen, og som midlertidigt blev afbrudt af krigen. Denne vej er fuldendelsen af det *klasseløse, socialistiske* samfunds opbygning og den gradvise overgang fra socialisme til kommunisme.«

Og om klassekampen i Sovjetunionen siger han:

»Efter at de udbytende klasser var knust i vort land og deres *rester* tilintetgjort, tabte det internationale bourgeoisie i sin kamp mod sovjetstaten enhver støtte inden for Sovjetunionens grænser. Men for at fremme sit formål søger det at udnytte kapitalismens *rester* i menneskenes bevidsthed - *rester* af privatbesiddermentalitet, *levn* af bourgeoisie's moral, *enkelte personers* kryberi over for Vesteuropas borgerlige kultur, *tilfælde* af nationalisme osv...«

Og endelig skærer han denne opfattelse ud i pap således:

»Eftersom der *ikke længere findes modstående* klasser i Sovjetunionen, og der er opnået en *moralsk og politisk enhed* i sovjetsamfundet, er hele klasse-

kampens skarphed for Sovjetunionen nu blevet *overført* til den internationale skueplads.« (Cit. fra For varig Fred og Folkets Demokrati, TIDEN 1948, si. 204, 218-19, 227)

Klassekampens fortsættelse under socialismen

Ser man på alle disse udtalelser samt alle de citater, KR bringer, kan man naturligvis godt konkludere, således som KR gør det:

»Som påvist førte SUKP(b) under Stalins ledelse en korrekt kamp i teori som i praksis mod klassefjender af *forskellig type* og mod *bureaukratiseringen* af partiapparatet.«

Men i al KRs bevisførelse for at SUKP(b) havde en korrekt opfattelse af klassekampens fortsættelse, er der imidlertid en afgørende mangel, som river tæppet væk under bevisførelsen selv. Denne mangel er erkendelsen af, at SUKP(b) *ikke* forbandt den klassekamp, partiet talte om, med hovedmodsætningen mellem faktisk eksisterende antagonistiske klasser, mellem proletariatet og borgerskabet i sovjetsamfundet selv, og det er netop ud af *denne* hovedmodsætning, kapitalismen genrejses, hvis arbejderklassen ikke forhindrer det!

Det er det, Hua Kuo-Feng siger i sin kritik af Stalin, og det er det, jeg skrev hele artiklen i KT 3 om-.

Og netop, fordi SUKP(b) under Stalins ledelse fra 1936 og uafbrudt fremover hævdede, at antagonistiske klasser ikke længere eksisterede i sovjetsamfundet, så må man i modsætning til KR konkludere, at SUKP(b) *ikke* »i hovedsagen« havde en korrekt forståelse af sammenhængen mellem den indre klassekamp og de ydre fjender,« for at bruge KRs egne ord. Tværtimod vendte man dette forhold på hovedet, eftersom man i teorien havde fjernet den materielle basis for den indre klassekamp!

Det er klart, at fjerner man denne materielle basis, nemlig borgerskabet i sovjetsamfundet selv, så er klassekampen i Sovjetunionen *betinget* af dels *ydre* fjender og dels *rester og levn* af vaner, moral, tankegang etc. - som Malenkov siger det i Warszawa.

Når man beskæftiger sig med klassekampens fortsættelse under socialismen, - og det er, hvad jeg gør i min artikel om Hua Kuo-fengs kommentar til udgivelsen af bind 5 af Mao Tsetungs udvalgte værker, - må man konstatere, at Stalin faktisk afblæste klassekampen forstået som kampen mellem *klasserne* i det socialistiske samfund. Jeg citerer udtrykkeligt Stalins ord ved sovjetforfatningens udstedelse, hvor han siger - for at gentage det: »at der ikke mere findes klasser, der bekæmper hinanden i samfundet...«, og at SUKP(B) og Stalin derfor af gode grunde ikke kunne tage klassekampen som nøgleleddet i opbygningen af socialismen. Intetsteds i de af KR anførte passager findes der noget, der modsiger det, Stalin sagde i 1936. Rent faktisk afblæstes kampen mellem klasserne i Sovjetunionen, og klassekampen blev udelukkende forstået som noget, der førtes mod rester, levn, udenlandske infiltratorer og enkeltpersoner. Og hvis man kun forstår klassekampen på den måde, kan man ikke med rette påstå, at klassekampen længere er drivkraften i selve opbygningen af socialismen. Den var afblæst - eller, om man vil, forvist til yderkanten af samfundet.

Hrustjof og klassekampen

Lad os imidlertid uddybe disse spørgsmål lidt mere.

KR skriver:

»Det er oplagt, at Stalin i teori som i praksis bekæmpede den rådne teori om klassekampens uddøen også efter 1936, hvor han ifølge kammerat BS skulle have

afblæst klassekampen og dermed indlagt sig den tvivlsomme 'ære' at stå fadder til denne revisionistiske teori.»

KR er ikke enig med mig i denne opfattelse af fadderskabet. Tværtimod, skriver han, »fadderværdigheden til den tilkommer netop de modstandere af SUKP(b), som blev nedkæmpet i 20'erne og 30'erne. Og 'æren' for dens genopdagelse tilkommer personer som Tito og Hrustjov - i benhård kamp mod Stalin, både før og efter hans død.»

Lad os se om det er rigtigt.

Som sagt forstår Stalin ikke klassekampen som en kamp mellem klasser, der eksisterer i Sovjetunionen. Han forstår den som kamp på det ideologiske område, mod udenlandske fjender, mod levn, rester osv.

Er det nu således, at Hrustjov afblæser denne klassekamp?

Nej. Det gør han faktisk ikke. Det viser følgende citat:

Sovjetunionens og de folkedemokratiske landes erfaringer har bekræftet den leninske læresætning, at klassekampen ikke forsvinder i den socialistiske opbygnings periode. Den almene tendens for klassekampens udvikling inden for de socialistiske lande under den sejrige socialistiske opbygnings betingelser fører til befæstelse af de socialistiske kræfters positioner og til svækkelse af den modstand, resterne af de fjendtlige klasser øver. Udviklingen sker imidlertid ikke efter en ret linie. I forbindelse med disse eller hine ændringer i den indenrigske eller udenrigske situation kan klassekampen i bestemte perioder blive skærpet. Derfor kræves der en stadig årvågenhed for i tide at uskadeliggøre intriger af såvel indre som ydre fjendtlige kræfter, der ikke opgiver forsøgene på at underminere folkestyret og bringe splid i de socialistiske landes familie.» (Cit. fra Forslag til program for Sovjetunionens kommunistiske Parti, 30. juli 1961, Fak-

ta om Sovjetunionen, 23.9.1961. særnummer. si. 21)

Som det ses af dette citat fra Hrustjovs velmagtsdage, stod Hrustjov ikke 'fadder' til den 'rådne teori om klassekampens uddøen'. Tværtimod understreger partiprogramforslaget fra 1961, at klassekampen fortsætter på præcis de områder, som de mange citater, KR bringer, understreger.

Hermed skulle der være svaret på det centrale i KR's kritik af min artikel om klassekampens fortsættelse under socialismen. Vi skal senere vende tilbage til nogle af de historiske sager, KR tager op hen ad vejen. Dette svar har kun skullet tjene til endnu engang at slå fast, at Stalin og SUKP(b) faktisk afblæste kampen *mellem klasserne* i Sovjetunionen, og at den klassekamp, man fortsat talte om, ikke adskilte sig en tøddel fra den klassekamp, Hrustjov-revisionisterne også taler om!

Mao kontra Stalin

Hvordan man end vender og drejer det, så er det altså ikke således, at »formand Maos teori« ikke er i strid med Stalins linie, som KR hævder, og at det, Mao gør, blot er at skabe »en *fuldstændig* teori for klassekampens fortsættelse under socialismen.« (KR's understregning).

For hvori består denne 'fuldstændiggørelse'? Den består i, at Mao slog fast, at under socialismen er der både *klasser* og *klassekamp*, at modsætningen mellem borgerskabet og proletariatet er hovedmodsatningen i det socialistiske samfund, at kapitalismen af den grund kan genrejses, og at partiets opgave er at videreføre klassekampen mod borgerskabet gennem revolutionens fortsættelse under proletariatets diktatur.

Hua Kuo-feng: med sin tese om klassers og klassekampens fortsatte eksistens under socialismen »grundlagde« Mao Tse-tung »den store teori om fortsættelsen af revolutionen under proletariats diktatur«.

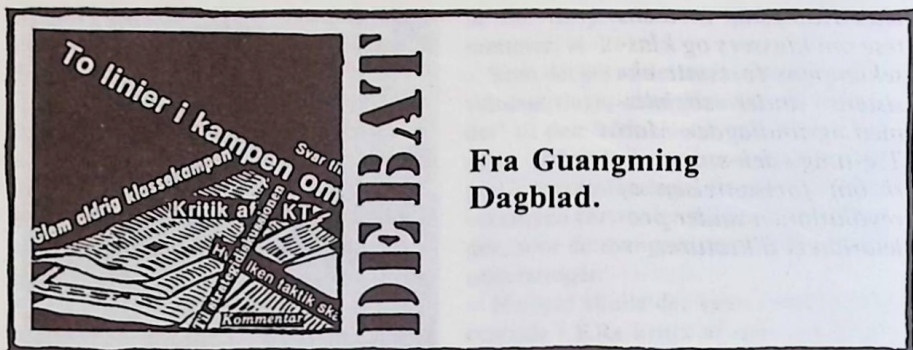
Denne teoretiske opsummering af såvel de negative som de positive erfaringer fra proletariats diktatur såvel i Sovjetunionen som i Kina er - som Hua Kuo-feng understreger det - »det første videnskabelige svar i den internationale kommunistiske bevægelses historie på dette spørgsmål af afgørende betydning vedrørende proletariats diktatur historiske skæbne« og med sin tese om klassers og klassekampens fortsatte eksistens under socialismen »grundlagde« Mao Tse-tung »den store teori om fortsættelsen af revolutionen under proletariats diktatur.« (Hua: Fortsat revolutionen under proletariats diktatur til afslutningen. Oktober 1977. s. 13)

KAP og klassekampen under socialismen

Og endelig: Står mit synspunkt, at klassekampen blev afblæst i 30'erne for det socialistiske *samfunds* vedkommende i modsætning til KAPs program? Det antyder KR jo ved at sige, at mit synspunkt »står i modstrid til KAPs tidligere opfattelse.«

Nej, mit synspunkt stemmer faktisk overens med partiets program. I dette program hedder det:

»Partiet (dvs. det sovjetiske parti i 30'ernes midte) erkendte ikke, at klassekampen fortsætter hele den socialistiske epoke igennem, men hævdede i stedet, at med opbygningen af socialismen var det materielle grundlag for klassekampen forsvundet.«

Fra Guangming
Dagblad.

Som alle kinainteresserede ved, afspejler den politiske udvikling i Kina sig altid i ivrige diskussioner mellem folk, bedst kendt er nok vægavisdebatterne, men debatten er også efter 11. partikon-gres blomstret vældigt op i de kinesiske aviser. Her bliver mange problemer taget op såvel af aktuel politisk karakter, som af mere grundlæggende karakter. Det følgende referat fra GUANG-MING DAGBLAD, der ligesom FOLKETS DAGBLAD er en officiel og landsdækkende avis og som man kan abonnere på i udlandet, har således for nylig bragt 4 artikler, (der ville have været utænkelige da »de fires bande« monopoliserede masseme-dierne) hvor man diskuterer et politisk problem i den socialistiske økonomi, nemlig princippet om fordeling efter arbejdsind-sats.

Redaktionen har fået indlægget tilsendt fra en studerende i Kina og vi lader artiklerne fremstå med de kommentarer og vurderinger, indsenderen har hæftet på referatet.

Oversætterens bemærkninger

Inden jeg gennemgår artiklernes indhold, er det nødvendigt kort at opridse baggrunden for dem.

Kina er et socialistisk overgangssamfund, dvs. et samfund der er på vej fra kapitalisme til kommunisme. I et sådant samfund eksisterer der både kapitalistiske og kommunistiske træk, således er den private ejendomsret afskaffet, det samme er menneskenes indbyrdes udbyt-

ning, dette er ting der peger frem mod det kommunistiske samfund, til gengæld eksisterer vare- og pengekatagorierne stadigvæk, det er efterladenskaber fra det kapitalistiske samfund.

Efter at den private ejendomsret blev afskaffet i Kina, har man fulgt princippet om at yde efter evne og nyde efter arbejdsindsats, det er et socialistisk princip, der ikke kan realiseres i et kapitalistisk land, hvor netop en del af vores

arbejdsindsats tilfalder kapitalisten i form af profit. At det er et socialistisk princip betyder imidlertid ikke, at det er uden problemer, det er netop problemer-

ne omkring det at få løn efter arbejdsindsats, der diskuteres i de artikler jeg her summarisk skal referere indholdet af.

Princippet om fordeling efter arbejdsindsats er et vigtigt element i den socialistiske økonomi.

GUANGMING DAGBLAD'S redaktionelle kommentar

»De fires bande« angreb onskabsfuldt det socialistiske princip »fordeling efter arbejde«, de sammenkogte en række påstande for at skabe »et teoretisk grundlag« for deres kontrarevolutionære program.

I den nuværende proces, hvor vi afslører og kritiserer de fires bande og fjerner den gift de har spredt på dette område, eksisterer der stadig forskellige synsmåder, hvad angår selve teorien om »fordeling efter arbejdsindsats«. I overensstemmelse med den politik Mao fremførte om, at lade hundrede skoler strides bifalder vi, at alle udtaler deres mening og

diskuterer frit. Kun på den måde kan vi ændre den situation, der eksisterede, da de fires bande kontrollerede den offentlige mening, hvor alle pludselig forstummede, kun på den måde kan vi aktivisere folks tanker og skabe en atmosfære, hvor der foretages dybtborende studier på teoriens område og således komme til klarhed over, hvad der er rigtigt og forkert, hvad angår linien, ideologien og teorien, hvor de fires bande skabte forvirring.

1. Artikel

Den første artikel, der er skrevet af Jiang Shao Jin, har overskriften: »At forstå »fordeling efter arbejdsindsats's« dobbeltkarakter korrekt.«

Artiklen starter med at fastslå det so-

cialistiske overgangssamfunds dobbeltkarakter med næsten samme ord, som jeg har brugt ovenfor. Derefter siges, at princippet om fordeling efter arbejdsindsats også har en dobbeltkarakter. Dette fordelingsprincip er et direkte produkt af privatejendommens ophævelse, og det er første gang man i distributionen har kunnet etablere en ligeret. Der er ingen klasseforskelle og klasseprivilegier indeholdt i det. Denne den kommunistiske side af princippet om fordeling efter arbejdsindsats, er den grundlæggende side, fordi den ligeret der er tale om, er den ligeret der kommer til udtryk gennem udvekslingen af ækvivalente størrelser, dvs. en bestemt mængde af en form for arbejde kan udveksles med samme kvantum af en anden form for arbejde. Set fra dette synspunkt adskiller princippet sig ikke fra varerelationerne i et kapitalistisk samfund, og det medfører f.eks., at der ikke er ligeret for to mennesker, der ikke kan arbejde lige meget, selvom der selvfølgelig ikke er tale om klasserelationer, indeholder princippet om fordeling efter arbejdsindsats altså en borgerlig ret. Som en foreløbig konklusion siger Jiang: »Eftersom princippet grundlæggende karakter er kommunistisk, og eftersom det er nødvendigt i den socialistiske periode, så spiller princippet om fordeling efter arbejdsindsats en aktiv rolle i udviklingen af de samfundsmæssige produktivkræfter og i kampen mod kapitalismen, når det bruges rigtigt«.

Artiklen siger videre, at de fires bande påstod, at princippet om fordeling efter arbejdsindsats var det økonomiske grundlag for skabelsen af et nyt bourgeoisie, dette er forkert, da netop grundlaget for at indføre fordeling efter arbejdsindsats er nationalisering af produktionsmidlerne, så vil deres påstand betyde, at fællesejendomsret er det økonomiske grundlag for udviklingen af privatejendomsret. På den anden side under-

streges, at kritikken af »de fires bande« ikke må føre til, at man falder i den anden grøft, man må huske, at fordeling efter arbejdsindsats indeholder en borgerlig ret dvs. en reminiscens fra det kapitalistiske samfund. Hvis man ikke lidt efter lidt begrænser denne borgerlige ret, så risikerer man, at folk udelukkende tænker på snævre personlige interesser, så man ikke er villige til at lave lidt mere end andre for samme løn, fordi det ikke er i overensstemmelse med loven om udveksling af ækvivalenter, eller omvendt, fra at følge reglen om »mere arbejde større indkomst«, kan man slå over i det modsatte, nemlig mindre arbejde større indkomst.

På den måde kan der genskabes nye borgerlige elementer, hvis man ikke begrænser den borgerlige ret, der ligger i princippet om fordeling efter arbejdsindsats, men denne negative funktion er som sagt kun sekundær.

2. Artikel

Den anden artikel bærer overskriften: »Fordeling efter arbejdsindsats er ikke det økonomiske grundlag for skabelsen af bourgeoisiet.« Denne artikel fremhæver, at produktionen bestemmer fordelingen eller, at karakteren af produktionsmidlernes ejendomsretssystem bestemmer produkternes fordelingsrelationer. I det socialistiske Kina med fælles ejendomsret praktiseres princippet om at yde efter evne og nyde efter arbejdsindsats. At produktionen bestemmer distributionen betyder ikke, at distributionen ikke virker tilbage på produktionen, men denne tilbagevirkning kan ikke forstås som grundlaget for skabelsen af borgerlige elementer, da det i sin yderste konsekvens betyder, at fællesejendomsret skaber privatejendomsret.

Fordeling efter arbejdsindsats fører ikke til kapitalisme, fordi

1 Den eneste fortjeneste man kan opnå

er arbejdsløn og ikke udbytning.

- 2 Man kan købe forbrugsvarer og ikke produktionsmidler.
- 3 Den forskel, der ligger i det arbejds-kvantum forskellige arbejdere kan yde, bliver efterhånden, som den socialistiske produktion og kultur udvikler sig, mindre og mindre; samt at den uddannelse arbejderne får i det socialistiske samfund er betalt af samfundet, hvorfor en del af resultatet også tilhører samfundet.

Forfatterne til denne artikel siger videre, at fordeling efter arbejdsindsats også spiller en rolle i omformningen af folks tanker, da det er kombineret med princippet om at alle skal yde efter evne og da forudsætningen for, at folks levestandard kan hæves er, at den nationale økonomi udvikles, vil det animere folk til at arbejde sammen, samt at det kan anspore folk til at arbejde mere og studere teknik, at benægte disse fordele ved princippet om fordeling efter arbejdsindsats er at se bort fra, at princippet er nødvendigt og uundgåeligt.

Artiklen slutter med at sige, at fordi princippet om fordeling efter arbejdsindsats indeholder en borgerlig ret, må man styrke den ideologiske og politiske skoling samt den kommunistiske ånd.

3. Artikel

Den tredje artikel hedder: »Princippet om fordeling efter arbejdsindsats er det økonomiske grundlag for skabelsen af bourgeoisiet«. (Bemærk: samme ordlyd som forrige artikel bortset fra et »ikke«).

Indsenderen Yu Fu mener, at grunden til at fordeling efter arbejdsindsats fører til kapitalisme er, at arbejdet stadig betragtes som privat ejendom, og de varer man køber for sin løn er også privat ejendom, og så længe privatejendom af produkter eksisterer vil privatejendomsbegrebet kunne udvikles på dette grundlag.

Princippet om fordeling efter arbejds-

indsats har to lighedspunkter med individuel småproduktion.

- 1 Der findes ingen udbytning.
 - 2 Man anerkender privateje. (Hvad angår fordeling efter arbejdsindsats dog ikke privateje af produktionsmidler).
- På samme måde som småproduktion nødvendigvis avler kapitalisme gennem vareudvekslingen, på samme måde udvikles kapitalismen når fordeling efter arbejdsindsats kombineres med vareudveksling.

Fordeling efter arbejdsindsats indeholder altså følgende modsætning: den er på den ene side et vigtigt økonomisk grundlag for proletariats diktatur, på den anden side er den det økonomiske grundlag for genskabelsen af kapitalistklassen, og det er vigtigt at se begge sider, så man samtidig med at man bruger princippet også begrænser det.

4. Artikel

Den fjerde artikel tager udgangspunkt i Mao-citater: »Vi praktiserer stadig en otetrins lønskala, en fordeling hvor enhver får efter arbejdsindsats og en udveksling der formidles gennem penge, alt dette adskiller sig næppe fra det gamle samfund.« Dette skal, siger forfatteren Wang Chong, ses som en helhed, man kan ikke tage en enkelt komponent ud, og f.eks. sige, at princippet om fordeling efter arbejdsindsats næppe adskiller sig fra det gamle samfund. Den form for fordeling efter arbejdsindsats der praktiseres i Kina er en speciel form, hvor den eksisterer sammen med vareproduktion. Det er varerelationer, der er årsag til at bourgeoisiet genskabes og dermed til klassekampen i Kina, man kan således sige, at når fordeling efter arbejdsindsats eksisterer sammen med vareproduktionen, kan det i værste fald være til fordel for genskabelsen af kapitalistklassen. Kun hvis princippet anvendes i et samfund, hvor der ikke eksisterer varer

og penge længere, kan man sige at det ikke kan genskabe kapitalismen.

Oversætterens sammenfatning

Jeg har nu refereret de fire artiklers indhold, og skal her afstå fra at kommentere hver enkelt artikel, men blot forsøge at lave en sammenfatning, noget GUANG-MING DAGBLAD endnu ikke har gjort.

Alle artikler siger, at princippet om

fordeling efter arbejdsindsats er absolut nødvendigt i den nuværende socialistiske overgangsperiode, men at man hele tiden må se dialektisk på tingene, hvilket konkret betyder, at man erkender, at princippet både har en positiv og negativ side, og at den positive side er den vigtigste, det fører til, at man skal anvende princippet samtidig med at man begrænser det.

W

IST
ST
ST

**Kaj Moltke:
Eurokommunismen.**

Anmeldelse

**Kaj Moltke: Eurokommunismen
Historie & Klassekamp/Suenson 1977**

KAI MOLTKE **euro** kommunismen

*historiske forudsætninger
den aktuelle situation
og fremtidsperspektivet*

SUENSON

forfatteren er en velkendt personlighed på »venstrefløjen«.

Bogen er opbygget på en sådan måde, at de første fire kapitler giver en fremstilling af EK's oprindelse og udvikling siden 1956, det år da SUKP, Sovjetunionens kommunistiske Parti, holdt sin 20. kongres, og frem til den eurokommunisme vi idag kender. Undervejs foretages der små tilbageblik til Komintern-tiden. I kapitel 5 ses EK i forhold til supermagternes opdeling af Europa og i forhold til EF, og i bogens sidste kapitel trækkes eurokommunismens indre modsætninger op.

Metoden

De kilder, KM benytter, er hovedsagelig politiske taler, partierklæringer, avisartikler og teoretiske værker af fremtrædende medlemmer i EK-partierne. Den vidende, KM erhverver sig gennem læsning af disse kilder, bliver i bogen formidlet til læseren i en refererende fremstilling, der er krydret med mange citater. Det er forbløffende så få vurderinger af EK, Kaj

Kaj Moltkes (KM) seneste bog handler om eurokommunismens (EK) oprindelse, udvikling og særpræg i forhold til den øvrige del af den internationale revisionistiske bevægelse. Det kunne være en interessant bog, fordi emnet er aktuelt, og

Moltke kommer med. Ydermere er fremstillingen stærkt præget af de negative erfaringer KM gjorde i kominterntiden og af hans kritik af »neostalinisterne«, Bresjnev & Co.

At KM således næsten udelukkende har interesseret sig for partiernes egne dokumenter og fremstillinger af udviklingen, og de debatter dette har medført, bevirker at det næsten kun er EK-partiernes *teoretiske* udvikling og de politiske kampe, der omtales i bogen. KM lægger da heller ikke skjul på, at det er EK's »ideologiske og programmatisk særpræg«, (s. 7) som er emnet for hans undersøgelse. Men det medfører alligevel nogle alvorlige svagheder ved bogen, hvilket især gælder hans opfattelse af EK's »rødder«. At KM hovedsageligt begrænser sig til en refererende fremstilling kommer især til udtryk i hans *manglende vurderinger* af EK's klassekarakter, dvs. at spørgsmålet om eurokommunismen i sidste instans gavner arbejderklassen eller borgerskabet forbliver uløst i denne fremstilling.

Eurokommunismens »rødder«

Udgangspunktet for fremstillingen er Khrustjovs beretning »om »persondyrkelsens« vilkårligheder og grusomme masse mord« (s. 8) på SUKP's 20. partikongres i 1956, som måtte »mane selvstændigt tænkende kommunister til både kritisk efterprøvning og til en omvurdering af den hidtidige dogmatik« (s. 8). Årsagen til at KM vælger denne begivenhed til udgangspunkt for sin fremstilling er, at her i »denne tvivlens og prøvelsens tid opstod eurokommunismens første og sejglivede kimer« (s. 8.) KM mener altså, at denne historiske begivenhed sætter udviklingen af eurokommunismen igang. Årsagen til, at det netop var PCI's (Italiens Kommunistiske Parti) daværende leder, Palmiro Togliatti, som blev ideologisk banebryder for denne

nye ideologiske strømning mener KM er Togliattis negative erfaringer med Stalintidens udrensninger i 30'erne, da Togliatti deltog i Kominterns inderkreds. Allerede da skulle Togliatti være i opposition til Stalins politik, dog uden offentligt at have givet sine synspunkter til kende: »Men ved at gøre gode miner til slet spil - og ved formelle bekendelser om ubrydelig loyalitet overfor alle stalinistiske luner og projekter - reddede den italienske partileder sig frelst gennem alle genvordigheder« (s. 9.)

Selv om jeg ikke vil drage Togliattis rolle, som EK's fader i tvivl, mener jeg, at svagheden i KM's bog klart kommer til syne i denne fremstilling af EK's oprindelse. Ved at lægge hovedvægten, i sin fremstilling, på den ideologiske udvikling lykkes det for KM, at give Khrustjovs beretning en helt central betydning for EK's oprindelse.

Hvad KM i stedet lagt mere vægt på at analysere PCI's praksis og den politisk-økonomiske udvikling i Italien i *hele* efterkrigstiden, fra 1945 da partiet var legaliseret mener jeg, at KM ville have skabt et langt solidere grundlag for forståelsen af EK's væsen, end han opnår i sin bog, og at Khrustjovs beretning ville have fået en mindre fremtrædende plads i fremstillingen af EK's oprindelse.

Hvis man ser på PCI's taktik og strategi i de første år efter krigen, da partiet, med udgangspunkt i deres vurdering af situationen, deltog i en national samlingsregering, mener jeg, at man allerede der kan finde tendenser i retning af, hvad vi idag betegner som »eurokommunisme«.

Da krigen sluttede i Italien, var det borgerlige statsapparat stort set sat ud af spillet ved fascismens fald, og i Norditalien havde et yderst militant land- og byproletariat, som havde udgjort ryggraden i den antifascistiske kamp, lammet bor-

gerskabet. I de nordlige industricentre var det i praksis arbejderne, som i vid udstrækning gennem »ledelsesråd« ledede fabrikkerne og kontrollerede produktionen, og i de nordlige landområder var godsejernes sikkerhed truet af et landproletariat, som nu ville hævne tyve års terrorregime. I følge officielle opgørelser havde knapt ¼ mill. personer været involveret i partisanaktiviteter i løbet af partisankrigen, hvoraf godt halvdelen fortsatte kampen mod nazi-fascisterne. Den største del af denne partisanhær var under PCI's kontrol. Det vil altså sige, at den italienske arbejderklasse havde vundet særdeles stærke positioner gennem kampen mod fascismen og at stemningen var yderst militant. Borgerskabet havde dog en stærk støtte i de amerikanske og engelske besættelsestropper, som bestemt ikke var venligt stemt over for det italienske proletariat.

På trods af den relativt stærke udgangsposition, mistede proletariatet alligevel i løbet af ganske få år, det meste af hvad de havde vundet. I december 1945 sluttedes en overenskomst mellem fagforeningerne, som var PCI-dominerede, og arbejdsgiverne. I overenskomsten blev arbejdernes indflydelse på ledelsen af virksomheder opgivet, mod at arbejderne fik lønforbedringer og mod indførelse af pristalsregulering. Dette kombineret med afvæbningen af partisanerne betød arbejdsgivernes politiske sejr, hvorved de vendte tilbage til deres tidligere magt. Den politiske slagmark om udformningen af det nye Italien rykkede hermed fra arbejdspladser og landområder og ind i parlamentariske baner, hvor »arbejderpartierne« med PCI i spidsen led nederlag til de kristelige demokrater. Udrensningerne af tidligere fascister standsedes i 1946, hvorefter de vendte tilbage i politikorpserne, statsadministration og i lokaladministration.

Årsagen til at arbejderklassen led et

sådan nederlag, må søges i PCI's strategi som var baseret på en opfattelse af en særlig historisk situation. Denne samling af proletariat, småborgere og bureaukrater, som skulle begrænse den private monopolkapitals indflydelse på statsmagtens dispositioner var karakteriseret af national samling. Men for at gennemføre denne politik måtte kampen mod monopolerne føres som en kamp mod de, der havde priferet på fasismen. Og det havde ikke alene monopolerne, men også bureaukraterne og småborgerskabet. Disse havde tidligere støttet fascismen, og nu følte de sig sammen med monopolborgerskabet truet af udrensninger og de politisk-økonomiske

Den italienske kommunistleder Palmiro Togliatti på kominterns VII verdenskrongres i 1937, hvor han optrådte under navnet Ercoli.

foranstaltninger, der truede de fordele, de havde opnået under fascismen.

Prisen for forsøget på at skabe den nationale samling, mod monopolborgerskabet var, at den udenomsparlamentariske kamp blev nedprioriteret i forhold til den parlamentariske kamp. Målet var at skabe de institutionelle rammer for, at arbejderklassen kunne komme til magten uden at bryde systemets regler.

Men en sådan alliance kunne naturligvis ikke realiseres og forsøget medførte arbejderklassens nederlag. Jeg mener, at vi i denne »antimonopolistiske klasseforsoningsstrategi« finder kimen til EK. De ansvarlige herfor var PCI's ledelse og Togliatti, som KM ufrivilligt påviser var opportunist allerede i 30'erne.

At KM har held til at gøre Khrustjovs stalinopgør til et så centralt element i EK's udvikling skyldes altså, efter min mening, en manglende analyse af Italiens politisk-økonomisk-social udvikling i efterkrigstiden sammenholdt med PCI's politiske praksis. Jeg tror, at det ville være vigtigere at se stalinopgøret som en faktor, der forstærkede en allerede igangværende eurokommunistisk udvikling frem for en årsag til den.

Eurokommunismens klassekarakter

I bogens side 62 gennemgår KM udmærket de italienske kristelige demokraters klassemæssige basis, som er den private monopolkapital. Denne analyse finder sted i sammenhæng med en gennemgang af den berygtede tese om »det historiske kompromis«, som kort fortalt går ud på, at PCI for at undgå et »nyt Chile« vil søge at nå frem til et kompromis med det private monopolborgerskabs repræsentanter i parlamentet. Således at den brede parlamentariske rygdækning bag PCI's politik skal virke præventiv over for

magtliderlige officerer og dermed lamme borgerskabet.

Det er i denne forbindelse slående, at KM helt undlader at komme ind på karakteren af EK's klassemæssige basis. Det ville ellers have besvaret spørgsmålet, om hvem der ville få *rådighed* over eventuelt nationaliserede produktionsmidler, jord og naturrigdomme. Nærmest kommer KM ind på spørgsmålet gennem referatet på side 47-48 af den »klasseanalyse«, som et fremtrædende medlem af det revisionistiske parti i Frankrig (PCF) udarbejdede i 1976. Det interessante ved denne analyse er, at borgerskabet kun findes i den private sektor i økonomien. Her overfor står den brede *lønmodtagerfront*, der omfatter alle fra administratorer af statslige foretagender til almindelige industriarbejdere. Det er yderst hensigtsmæssigt for politiske partier, der ønsker at give større magt til statslige og kommunale administratorer af samfundsejendom og til de faglige bureaukrater, som udbytter arbejderklassen og modtager deres del af udbytningen gennem tårnhøje lønninger, at gøre dem til en del af »lønmodtagerfronten« gennem tvivlsomme »klasseanalyser«, således at der opstår forvirring om hvem klassefjenden egentlig består af. Det er beklageligt, at KM i sin bog ikke tager stilling til karakteren af eurokommunisternes klassegrundlag, og at det længste han når frem til, i en kritik af PCF-ideologens »klasseanalyse«, blot er en påvisning af nogle uoverensstemmelser mellem ideologens statistiske oplysninger, og dem man kan finde i den officielle franske statistik.

Ligesom KM ikke selvstændigt analyserer karakteren af EK's klassegrundlag eller kritiserer den franske partiideologs klasseanalyse, således begrænser han sig også til blot at referere Togliattis udvikling af »det udvidede statsbegreb«, der forklarer hvad »lønmodtagerfronten«

skal bruges til. Det eneste KM mener at kunne påpege er, at der ikke er tale om en revidering af Lenins statsbegreb, som går ud på, at staten er et undertrykkelsesinstrument for den herskende klasse:

»Den italienske partileder gør blot opmærksom på, at den moderne kapitalistiske stat idag også har fået overdraget andre opgaver, som man ikke ustraffet kan ignorere udfra en fortidig dogmatisk lov, som var gældende, da den klassiske statsteori blev formuleret udfra datidens forhold« (s. 16.) De andre opgaver som staten har fået siden Lenin består i, at staten idag af monopolerne benyttes som instrument til central økonomisk planlægning for erhvervsliv og folkehusholdning. Det springende punkt er så, at netop fordi staten har fået disse nye opgaver og derfor også mere indflydelse på samfundet, så skulle det ifølge Togliatti være muligt at ændre den borgerlige stats natur (som undertrykkelsesmiddel overfor arbejderklassen) *indefra* ved at koordinere umiddelbare arbejderkrav og forslag til økonomiske strukturreformer, og dermed opstille en plan for den økonomiske udvikling, som kan stilles op mod den kapitalistiske planlægning. Sådan en plan skal naturligvis gennemføres i parlamentet. For at undgå Chiles skræmmende eksempel har PCI udviklet en strategi »det historiske kompromis«, der går ud på at foretage ændringen »indefra« gennem en superbred alliance med de åbent borgerlige partier. Altså: Spørgsmålet om muligheden af »den fredelige overgang til socialismen« bliver til et spørgsmål om et tilstrækkeligt stort flertal i parlamentet.

Det centrale, som KM åbenbart *ikke* har gennemskuet i denne strategi er, at *skulle* det lykkes PCI at gennemføre sin strategi fuldt ud, så ville det blot resultere i en ændring af styrkeforholdet mellem borgerskabets forskellige fraktioner, hvoraf de ville blive én.

Eurokommunismens praksis

Når KM tilsyneladende kan undgå at blotlægge EK-partiernes klassekarakter, skyldes det utvivlsomt, at han ikke kommer ind på, hvordan eurokommunismen fungerer i praksis. I Italien har PCI stor indflydelse på lokaladministration og har endda direkte siddet på magten, igennem mange år, i flere regioner (landsdele) og kommuner. Det kunne have været interessant om KM havde besvaret de særdeles påtrængende spørgsmål om, hvordan arbejderklassens forhold havde udviklet sig i de PCI dominerede dele af Italien og ligeledes for PCF's vedkommende i Frankrig. Har arbejderklassen i disse landsdele opnået større politisk indflydelse end i andre dele af landet? Hvordan ligger det med lønniveau, sociale ordninger osv? Er det korrekt, som det er blevet hævdet bl.a. i TV, at privat kapital gerne investeres i de egne, som er PCI-dominerede, fordi partiet gennem fagforeningerne kan garantere arbejdsfred? Mange lignende spørgsmål kunne stilles, men i KM's bog leder man forgæves efter svar.

Jeg mener, at det er helt uomgængeligt for en fremstilling af eurokommunismen, at forholde sig til hvordan disse partier konkret fungerer i praksis. Det er alle bekendt, at »venstrefløjen« i Frankrig har haft fremgang i de senere år, og at PCI i Italien er meget tæt ved at få regeringsmagt, samtidig med at strejker, demonstrationer og mystiske attentater vokser støt. Hvis man vil vide noget om, hvad EK-regeringer vil indebære, og hvilket forhold de har til den aktuelle politiske situation, kan man ikke, som KM gør det, begrænse sig til at undersøge »programmatisk og ideologisk særpræg«.

Eurokommunismen og USSR

En positiv side ved bogen er KM's be-

handling af det anstrengte forhold, der er mellem EK og SUKP. Det fremstilles klart i bogen, at enheden i den internationale revisionistiske bevægelse er blevet til en formel enhed, der reelt dækker over dybe modsætninger. Det blotlægges hvordan SUKP i stedet for åbent at tage diskussionen op med EK-partierne har forsøgt med splittelsesmanøvrer, fortier og inddirekte angreb. Specielt interessant er redegørelsen for hvordan der findes en modsætning mellem EK'ernes kamp imod den private monopolkapital og Sovjetunionens stadig voksende samarbejde med de vestlige monopoler. Herudover gøres der i bogen rede for nogle af de internationale perspektiver i EK's holdning til EF og NATO og de splittelser det medfører, ikke alene mellem SUKP og EK, men også mellem EK og de andre vesteuropæiske revisionistpartier i spørgsmålet om EF. Desværre kommer KM kun med få vurderinger af EK's illusionspolitik på disse områder. Dog vurderer han deres ønske om at »demokratisere« EF. Og her mener KM (s. 96), at det er en urealistisk politik, dels fordi venstrefløjen i det britiske arbejderparti mener noget andet og dels p.gr.af Vesttysklands politiske og økonomiske dominans og endelig p.gr.af venstrefløjens minimale indflydelse i de mindre EF-landes politik. Af en sådan vurdering fra KM's side må følge, at han mener at en »effektiv demokratisering« ville være mulig, hvis »venstrefløjen« i Europa stod enigt og stærkt og Vesttysklands dominans var knækket. Men et sådant synspunkt er også illusorisk ønsketænkning, fordi EF jo er det internationale monop-

olborgerskabs magtmiddel og det kan aldrig blive arbejderklassens magtinstrument, selv efter en nok så lang demokratisering indefra.

Som konsekvens af KM's manglende vurderinger, analyserer han heller ikke hvilken betydning splittelserne inden for den revisionistiske bevægelse får for arbejderklassens *revolutionære* kamp.

Konklusion

Jeg er i anmeldelsen kun kommet ind på nogle af de vigtigste aspekter i bogen. Det ville føre for vidt at kommentere alt hvad KM når at berøre. Men når jeg tager i betragtning, at ikke alle KM's årsagsforklaringer virker solide samt KM's manglende kritiske indstilling overfor emnet og hans manglende undersøgelser af EK's konsekvenser i praksis, så mener jeg ikke at bogen er særlig anbefalelsesværdig. Tværtimod får KM's refererende fremstilling til resultat, at EK kommer til at fremtræde i et generelt positivt og ret uproblematisk lys, samtidig med, at man let får et falsk indtryk af »objektivitet.«

Og her hjælper det ikke meget, at KM på bogens sidste side fremlægger en vis skepsis: »Det er ikke nok, at man siger nationalisering af produktionsmidler, jord og naturrigdomme. Spørgsmålet må også løses: Hvem får rådighed over disse rigdomme? Og hvem skal deltage i styringen? Det kan blive en lille flok privilegerede bureaukrater og teknokrater. Og det kan blive arbejderklassen og dens frie organisationer.« (s. 126) Det er faktisk disse spørgsmål KM burde have stillet til sit materiale frem for til læseren.

SC.

